

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ulkomaisten vakuutus-
yhtiöiden toiminnasta Suomessa**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa. Lakia sovellettaisiin ulkomaisiin vakuutusyhtiöihin ja muihin ulkomaisiin vakuutusyhteisöihin, jotka harjoittavat ensivakuutusliikettä Suomessa.

Samoin kuin nykyisen lain mukaan yhtiöllä olisi oikeus harjoittaa täällä vakuutusliikettä vain, jos valtioneuvosto on antanut sitä varten toimiluvan. Ulkomaiselle vakuutusyhtiölle asetettaisiin samankaltaiset vaatimukset toimiluvan saamiseksi kuin kotimaiselle vakuutusyhtiölle. Valtioneuvostolla olisi kuitenkin oikeus erityisestä syystä olla antamatta haettua toimilupaa.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi asetettava Suomeen vakuus, joka olisi samansuuruinen kuin kotimaiselta vakuutusyhtiöltä vaadittava peruspääoma. Toiminnan aikana vakuutta olisi korotettava harjoitetun vakuutusliikkeen laajuuden mukaan. Ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi myös laskettava vakuutussopimuksista aiheutuva vastuu eli vastuuvélka ja sijoitettava sen katteeksi varoja Suomeen. Ulkomaiselta vakuutusyhtiöltä vaadittaisiin siten samanlainen vastuunkantokyky kuin kotimaiselta.

Yhtiön toimintaa Suomessa johtaisi ja hoitaisi yhtiön valtuuttama ja sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä pääasiamies.

Suomessa harjoitetun toiminnan valvonta olisi sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänä. Siinä noudatettaisiin samoja periaatteita kuin kotimaisten vakuutusyhtiöiden valvonnassa.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön täällä harjoittaman toiminnan lopettaminen säänneltäisiin vakuutusasiakkaiden edut turvaavalla tavalla. Yhtiöllä olisi myös oikeus luovuttaa Suomessa harjoittamansa vakuutusliikkeen vakuuskanta toiselle täällä toimiluvan saaneelle vakuutusyhtiölle.

Uudella lailla kumottaisiin vuodelta 1933 oleva laki ulkomaisen vakuutuslaitoksen oikeudesta harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa. Uuden lain voimaan tullessa Suomessa toiminnassa olevien ulkomaisten vakuutusyhtiöiden olisi siirtymäkauden kuluessa saatettava toimintansa uuden lain vaatimusten mukaiseksi.

Tarkoituksena on, että ehdotettu laki tulee voimaan noin kolmen kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

Esitys liittyy kahteen aikaisemmin annettuun hallituksen esitykseen vakuutusyhtiölain muuttamisesta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	18
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	18
1.1. Ulkomaisten vakuutuslaitosten toiminta ja taloudellinen merkitys	3	4.1. Riippuvuus muista esityksistä	18
1.2. Uudistuksen tavoitteet	4	4.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista	18
1.3. Keinot	5		
1.3.1. Lain muoto ja rakenne	5		
1.3.2. Lain soveltamisala	5		
1.3.3. Toimilupa	7		
1.3.3.1. Toimiluvanvaraisuus	7		
1.3.3.2. Toimiluvan myöntämisperusteet	8		
1.3.3.3. Toimiluvan hakeminen	9		
1.3.4. Pääasiamies	10		
1.3.5. Pääomavaatimukset	11		
1.3.6. Vakuutustoiminnan harjoittaminen	12		
1.3.7. Valvonta	13		
1.3.8. Toiminnan lopettaminen	14		
2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu	14		
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	14		
2.1.1. Suomi	14		
2.1.2. Ruotsi	15		
2.1.3. Norja	16		
2.1.4. Saksan liittotasavalta	16		
2.2. Valmisteluvaiheet	17		
		YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	18
		1. Lakiehdotuksen perustelut	18
		Yleisiä säännöksiä	18
		Toimilupa	21
		Pääasiamies	24
		Pääomavaatimukset	26
		Vakuutustoiminnan harjoittaminen	28
		Vakuutusyhtiöiden valvonta	30
		Toiminnan lopettaminen	32
		Erinäisiä säännöksiä	35
		Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	38
		2. Voimaantulo	39
		LAKITEKSTI	40
		1. Laki ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa	40

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Ulkomaisten vakuutuslaitosten toiminta ja taloudellinen merkitys

Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminta Suomessa alkoi 1820-luvulla. Toiminta oli kuitenkin aina noin vuoteen 1850 lähinnä tunnus-televaa. Sitten tilanne oleellisesti muuttui: ulkomaisia yhtiöitä alkoi tulla runsaasti markkinoille. Koska toimintaa voitiin hoitaa kauppahuoneiden konttoreissa muun liiketoiminnan ohella, alkuvuosista ei ole tarkkoja tietoja. Myöhemmin ulkomailta saapui edustajia, jotka perustivat asioimistoja ja hankkivat myös paikallisia asiamiehiä.

Ulkomaiset yhtiöt hallitsivat Suomen vakuutustoimintaa pitkään. Vasta 1800-luvun puolivälissä ja loppupuolella perustettiin ensimmäiset suomalaiset vakuutusyhtiöt, jotka nopeasti ryhtyivät valtaamaan markkinoita ulkomaisilta. Ensimmäinen suomalainen osakeyhtiömuotoinen palovakuutusyhtiö perustettiin 1881. Ulkomaisia yhtiöitä oli tällöin toiminut Suomessa jo kuusi vuosikymmentä.

Vuonna 1888 senaatin toimeenpaneman tiedustelun mukaan Suomessa harjoitti vakuutusliikettä kahdeksan venäläistä ja 28 muuta ulkomaista yhtiötä. Samaan aikaan toimi vain kolme kotimaista vakuutusosakeyhtiötä ja kuusi keskinäiseksi yhtiöksi katsottavaa vakuutuslaitosta. Vakuutusmaksuista suurimman osan kantoivat ulkomaiset yhtiöt.

Vakuutustoiminnan taloudellisen merkityksen kasvettua alkoi hallitusvaltakinn kiinnittää tähän toimintaan huomiota. Ensin huomio kiintyi ulkomaisiin yhtiöihin. Niiden säännöistä sekä toiminnan laajuudesta ja laadusta katsottiin vähitellen tarvittavan aikaisempaa enemmän tietoa. Erityisesti valvonta katsottiin välttämättömäksi oman maan kansalaisten etujen turvaamiseksi. Vakuutusasiakkailla ei juuri ollut mahdollisuutta saada tietoa ulkomaisen yhtiön vakavaraisuudesta. Koska vakuutus-sopimukset tehtiin ulkomaisten ehtojen mu-

kaan ja sopimuksiin sovellettiin ulkomaista lainsäädäntöä, suojan tarve oli erityisen suuri.

Ulkomaisten yhtiöiden toimintaa alettiin säännellä vasta 1800-luvun lopussa. Yhtiöiden toiminta tuli julkisen valvonnan alaiseksi, kun 11 päivänä kesäkuuta 1891 annettiin keisarillinen julistus ”niistä ehdoista, joilla ulkomaalaiset vakuutuslaitokset harjoittakoot Suomessa vakuutusliikettä”. Tämä asetus ei kuitenkaan koskenut venäläisiä yhtiöitä. Vuosisadan vaihteeseen mennessä olivat kotimaiset yhtiöt saavuttaneet kaikissa vakuutuslajeissa ulkomaiset vakuutusyhtiöt. Tällöin kotimaisia vakuutusyhtiöitä oli jo lähes 30, venäläisiä yhtiöitä kymmenkunta ja muita ulkomaisia yhtiöitä noin 40. Kotimaisten yhtiöiden vakuutusmaksutulo oli kaksi kolmasosaa kaikista maksuista.

Venäläiset yhtiöt asetettiin valvonnan alaisiksi vasta Suomen itsenäistymisen jälkeen vuonna 1918 annetulla asetuksella. Sen mukaan myös niiden tuli hakea toimilupa. Hakeemukset olivat kuitenkin niin puutteellisia, ettei toimilupia myönnetty. Valtioneuvosto puuttui lisäksi vuonna 1919 näiden yhtiöiden toimintaan kieltämällä niitä antamasta uusia vakuutuksia. Lisäksi voimassa olevia vakuutuksia koskeva vakuutusmaksurahasto oli talletettava rahalaitokseen tai jälleenvakuutettava suomalaisessa vakuutusyhtiössä taikka muussa ulkomaisessa kuin venäläisessä vakuutusyhtiössä. Nämä ehdot olivat yhtiöistä niin ankaria, että niiden toiminta Suomessa lakkasi.

Voimassa oleva laki ulkomaisen vakuutuslaitoksen oikeudesta harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa annettiin vuonna 1933 (175/33). Laki sisältää varsin vähän muutoksia vuodelta 1891 olevan asetuksen periaatteisiin. Laissa kuitenkin toteutettiin ajan vaatimat välttämättömät tarkistukset ja uudistukset.

Lain voimaan tullessa maassamme toimineista 13 ulkomaisesta vakuutusyhtiöstä 11 haki ja sai vuonna 1934 valtioneuvostolta lain vaatiman luvan toimintansa jatkamiseen Suomessa. Näistä 11 yhtiöstä oli viisi englantilaista, neljä ruotsalaista sekä yksi saksalainen ja yksi sveit-

siläinen. Lisäksi valtioneuvosto myönsi vuonna 1938 toimiluvan erälle ruotsalaiselle vakuutusyhtiölle. Ennen toista maailmansotaa Suomessa toimineista ulkomaaisista vakuutusyhtiöistä ainoastaan englantilaisella Commercial Union Assurance Company'llä on edelleen voimassa oleva toimilupa. Se koskee palovakuutusta.

Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnan päättymiseen Suomessa oli useita syitä. Vakuutustarkastus asetti yhtiöille lisääntyviä vaatimuksia, joihin yhtiöt eivät sopeutuneet. Kotimaiset vakuutusyhtiöt, joiden toiminta vastasi paremmin vakuutuksenottajien tarpeita, valtasivat jatkuvasti markkinoita. Myös ensimmäisen maailmansodan levottomat ajat ja taloudellinen lama vaikuttivat osaltaan siihen, että ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminta Suomessa kävi kannattamattomaksi.

Vuonna 1952 valtioneuvosto myönsi toimiluvan Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton Ulkomaisen Vakuutustoiminnan hallinnolle. Sen toiminta Suomessa jatkuu Vakuutusosakeyhtiö Ingosstrakhin nimissä ja käsittää vapaaehtoisen vahinkovakuutuksen harjoittamisen toimiluvassa tarkemmin määrätyn rajoituksen.

Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden osuus Suomen vakuutusmarkkinoista on nykyisin vähäistä. Ingosstrakhin ja Commercial Unionin yhteenlaskettu vakuutusmaksutulo vuonna 1986 oli nimittäin 35,7 miljoonaa markkaa, mikä on vain 0,2 prosenttia kaikista maassamme toimivien vakuutusyhtiöiden vakuutusmaksuista.

Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden kiinnostus vakuutustoiminnan harjoittamiseen Suomessa on kuitenkin kasvamassa. Osoituksena tästä on, että New Hampshire Insurance Company, jonka kotipaikka on Amerikan Yhdysvalloissa, jätti toimilupahakemuksen vuoden 1987 syksyllä. Hakemuksen johdosta valtioneuvosto myönsi yhtiölle tammikuussa 1988 luvan harjoittaa Suomessa vakuutusliikettä, joka käsittää kaikki vakuutuslajit lukuun ottamatta lakisääteistä vakuutusta, henkivakuutusta, eläkevakuutusta ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi annettavaa muuta vakuutusta.

1.2. Uudistuksen tavoitteet

Voimassa oleva ulkomaisten vakuutuslaitosten toimintaa Suomessa sääntelevä laki on vuodelta 1933 ja on siis yli 50 vuotta vanha. Taloudelliset olosuhteet ja ulkomaisten yh-

tiöiden merkitys suomalaisessa vakuutus-toiminnassa poikkesivat lain antamisen aikaan huomattavasti nykyisestä. Tuolloin ei myöskään odotettu ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnan maassamme merkittävästi lisääntyvän.

On selvää, että yli 50 vuotta vanha laki on uudistettava vastaamaan meidän päiviemme vaatimuksia. Vakuutustoiminta, kuten muukin taloudellinen toiminta, on kiihtyvällä vauhdilla kansainvälistynyt. Euroopassa etenkin vuoden 1957 Rooman sopimuksen mukainen vakuutus-alalla jo toteutettu edustuston perustamisvapaus ja vireillä oleva palvelujen vapauttaminen ovat huomattavasti yhtenäistäneet Euroopan yhteisöjen (EY) jäsenmaiden vakuutuslainsäädäntöä ja näin edistäneet näissä maissa toimiluvan omaavien vakuutusyhtiöiden toimintaa muissa EY-maissa. Tällä on ollut vaikutusta myös Pohjoismaiden vakuutusyhtiöiden toimintaan, jotka yhä vilkastuvan kaupankäynnin johdosta ovat pyrkineet hoitamaan asiakkaitensa vakuutustarpeet sekä Euroopassa että kauempanakin.

Uudistuksen ensisijaisena tavoitteena on luoda nykyoloja vastaava lainsäädäntö, joka ottaa huomioon sekä muualla Euroopassa tapahtuneen kehityksen että suomalaiselle vakuutus-toiminnalle asetettavat vaatimukset. Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden kiinnostus Suomen markkinoita kohtaan epäilemättä kasvaa. Lainsäädännössä olisi tämän vuoksi toteutettava periaatteet, jotka mahdollisimman tasapuolisesti kohtelevat kaikkia Suomen markkinoille pyrkiviä vakuutusyhtiöitä edellyttäen, että vakuutettujen edut ovat vaadittavalla tavalla turvatut.

Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnan sääntelyssä olisi otettava huomioon seuraavat seikat:

Ulkomaisella vakuutusyhtiöllä ja suomalaisella vakuutusyhtiöllä tulee olla mahdollisimman samankaltaiset toimintaedellytykset. Lainsäädännöllä ei saa luoda olosuhteita, jotka mahdollistavat kotimaisten tai ulkomaisten yhtiöiden syrjinnän. Kilpailuolojen vääristyminen tulee mahdollisimman tehokkaasti estää.

Kotimaisten vakuutusasiakkaiden eli vakuutuksenottajien, vakuutettujen ja korvauksensaajien edut on turvattava yhtä varmasti ulkomaisen yhtiön toimiessa vakuutuksenantajana, kuin jos kysymyksessä olisi suomalainen yhtiö.

Lainsäädäntö ei saa suojata kotimaisia yhtiöitä terveeltä ulkomaiselta kilpailulta. Ulko-

maisten vakuutusyhtiöiden toimintaa Suomessa on pidettävä jopa suotavana silloin, kun se saattaa olla omiaan lisäämään kilpailua ja monipuolistamaan maamme vakuutusmarkkinoita.

Pääomavaatimuksia koskevat säännökset on uusittava vastaamaan nykyisiä vaatimuksia. Erityisesti vakuutettujen edut on turvattava suurella varmuudella.

Vakuutustoimintaan kohdistuvien yhteiskunnallisten ja taloudellisten vaatimusten on heijastuttava myös lainsäädäntöön. Esimerkiksi varojen sellainen sijoitus, johon liittyy taloudellista vaikutusvaltaa kuten oikeus ostaa osakkeita, on otettava huomioon.

Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden valvonnan tulee olla tehokasta, ja valvontaviranomaiselle on annettava hyvät toimintaedellytykset epäkohtien estämiseksi ja poistamiseksi.

Ulkomaisten vakuutusyhtiön, joka suunnittele tuloaan Suomen markkinoille, on kohtuullisella täsmällisyydellä saatava etukäteen tietää, millä edellytyksillä se voi saada Suomessa toimiluvan ja mitä vaatimuksia yhtiölle toiminnan aikana asetetaan. Onkin annettava tarkemmat ja selkeämmät säännökset toimiluvan hakemisesta ja toiminnan harjoittamisesta.

1.3. Keinot

1.3.1. Lain muoto ja rakenne

Ehdotettu laki on ulkomaisia vakuutusyhtiöitä koskeva erityissäädos, joka sisältäisi yhtiön toiminnan aloittamista, harjoittamista ja lopettamista Suomessa koskevat mahdollisimman täydelliset säännökset. Lain käyttäjä ja soveltaja saa täten vakuutustoimintaa koskevan keskeisen tiedon yhdestä lähteestä. Koska kysymys on ulkomaalaisista, tällä säädösteknisellä ratkaisulla on erityisen suuri merkitys.

Kaikki ulkomaisia vakuutuslaitoksia koskevat säännökset on pyritty mahdollisimman täydellisesti sijoittamaan tähän lakiin, jolloin viittauksia muihin lakeihin, ennen kaikkea kotimaisia vakuutusyhtiöitä koskevaan vakuutusyhtiölakiin (1062/79), on voitu pitkälti välttää. Tämä säädöstekninen ratkaisu on toteutettu paitsi nykyisessä laissa myös muussa erityyppisissä vakuutuslaitoksia koskevassa lainsäädännössä.

Esitykseen sisältyvä lakiehdotus ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa on

voimassa olevaa lakia olennaisesti laajempi ja se jakaantuu 50 pykälään.

1.3.2. Lain soveltamisala

Lakiehdotus koskee sellaista ulkomaisen vakuutusyhtiön ensivakuutustoimintaa Suomessa, jota harjoitetaan sivuliikkeen (edustuston) kautta. Tämän tyyppisellä vakuutustoiminnalla on pitkät perinteet Pohjoismaissa ja useissa muissakin Euroopan maissa. Toinen mahdollisuus on perustaa tai hankkia tytär- tai osakkuusyhtiö asianomaisessa valtiossa. Vakuutusyhtiölain mukaan ulkomainen vakuutusyhtiö ei voi olla suomalaisen vakuutusyhtiön perustajana. Oikeutta hankkia perustettavan tai jo perustetun vakuutusyhtiön osakkeita ei kuitenkaan ole rajoitettu. Ulkomaiset vakuutusyhtiöt eivät ole käyttäneet hyväkseen tällaista mahdollisuutta harjoittaakseen Suomessa ensivakuutusliikettä tytäryhtiömuodossa. Jos edustuston kautta harjoitettava vakuutustoiminta Suomessa kiellettäisiin, saattaa seurauksena olla, että ulkomainen vakuutustoiminta Suomessa täysin tyrehtyy.

Vaikka hallituksen esityksessä laeiksi vakuutusyhtiölain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (hall. es. 96/1988 vp.) ehdotetaan rajoitettavaksi ulkomaalaisten omistus- ja äänioikeutta suomalaisissa vakuutusyhtiöissä, sisältyy esitykseen mahdollisuus, että ulkomainen vakuutusyhtiö voi asianomaiset luvat saatuaan perustaa tytär- tai osakkuusyhtiön Suomeen. Täten ulkomainen vakuutusyhtiö voisi harjoittaa vakuutustoimintaa joko edustuston kautta tai tytäryhtiömuodossa.

Lakia sovellettaisiin ensivakuutusliikkeeseen, mutta ei jälleenvakuutukseen, harjoittipa ulkomainen vakuutusyhtiö tätä Suomessa sellaisen edustustonsa yhteydessä, joka hoitaa myös ensivakuutusliikettä, tai yksinomaan jälleenvakuutustoimintaa varten perustamansa toimipaikan kautta. Myöskään sellaiseen jälleenvakuutustoimintaan, jota hoitavat täällä tilapäisesti oleskelevat taikka vain sopimuksen tekemistä varten vierailevat ulkomaisen yhtiön edustajat, lakia ei sovellettaisi. Jälleenvakuutus sopimuksista hyvin suuri osa tehdään kirjeenvaihdolla tai teleksiä taikka muita viestimiä käyttäen. Lakia ei sovellettaisi myöskään näin hoidettuun jälleenvakuutustoimintaan. Tässä suhteessa lakiehdotus osittain eroaa voimassa olevasta laista, joka ei koske Suomessa

yksinomaan jälleenvakuutusliikettä harjoittavaa ulkomaista vakuutusyhtiötä.

Viranomaisten on vaikea käytännössä valvoa, miten ulkomainen vakuutusyhtiö viime kädessä Suomessa tekee jälleenvakuutussopimuksen. Vaikka joku yhtiön edustuston henkilö Suomessa neuvottelisi jälleenvakuutussopimuksesta, yhtiö voisi tehdä lopullisen sopimuksen suoraan ulkomailta käsin. Tämänkin vuoksi lakiehdotuksessa on katsottu asianmukaiseksi, ettei lakia sovellettaisi ulkomaisen vakuutusyhtiön harjoittamaan jälleenvakuutustoimintaan.

Jälleenvakuutuksen lisäksi on muun tyyppisiä vakuutusyhtiöiden välisiä sopimuksia, joissa vastuuta jaetaan useammalle vakuutusyhtiölle. Tällaisia sopimuksia ovat rinnakkaisvakuutussopimus, niin sanottu fronting, poolit ja katastrofisopimus. Tämän tyyppiset vakuutusjärjestelyt katsotaan ensivakuutusliikkeiksi, koska jokainen vakuutuksenantaja vastaa velvoitteistaan suoraan vakuutusasiakkaalle.

Rinnakkaisvakuutuksessa vastuu jaetaan osamääräjälleenvakuutuksen tapaan sopimukseen osallistuvien vakuutusyhtiöiden kesken. Kaikkien yhtiöiden nimet ja osallistumissuhteet mainitaan myös vakuutus kirjassa. Erona jälleenvakuutukseen on se, että rinnakkaisvakuutuksessa kukin yhtiö vastaa vain omasta osuudestaan, kun sen sijaan jälleenvakuutuksessa ensivakuutuksen antaja on vastuussa vakuutuksenottajalle koko vakuutusmäärästä siinäkin tapauksessa, että jälleenvakuuttaja ei pystyisi maksamaan omaa osuuttaan. Rinnakkaisvakuutusta käytetään varsinkin silloin, kun kysymyksessä ovat niin suuret vastuut, että ne eivät mahdu yhtiön jälleenvakuutusjärjestelmään.

Rinnakkaisvakuutuksiin sovellettaisiin tämän lain säännöksiä. Ulkomainen vakuutusyhtiö, jolla ei ole toimilupaa Suomessa, ei saisi tällällä solmia rinnakkaisvakuutussopimusta.

Rinnakkaisvakuutusjärjestely voidaan välttää käyttämällä jälleenvakuutusta. Asia on hoidettavissa siten, että suomalainen yhtiö myöntää vakuutuksen jollekin kohteelle ja ottaa siitä tietylle osuudelle jälleenvakuutuksen ulkomaisessa yhtiössä, jolla ei tarvitse olla toimilupaa Suomessa. Tällöin suomalainen yhtiö ensivakuutuksen antajana myös hoitaa vakuutusasioiden järjestelyt ja ensi sijassa vastaa vakuutuksesta. Näin voi ulkomainen yhtiö toimilupaa omaamatta osallistua suomalaisten riskien vakuuttamiseen Suomessa. Tällaista jäl-

leenvakuutustoimintaa ei ole Suomessa katsottu aiheelliseksi estää.

Joissakin tapauksissa kotimainen vakuutusyhtiö saattaa toimia vain ulkomaisen vakuutusyhtiön ”kulissina”, jolloin se ensivakuutuksen antajana ottaa jälleenvakuutuksen ulkomaisessa vakuutusyhtiössä etukäteissopimuksen mukaan lähes koko vakuutusvastuun määrälle. Tällainen menettely, niin sanottu *fronting*, ei yleensä ole hyvän vakuutustavan mukaista. Fronting ei ole sallittua esimerkiksi silloin, kun tarkoituksena on kiertää ulkomaista vakuutusyhtiötä koskevaa toimilupavaatimusta. Lakisääteisissä vakuutuslajeissa fronting ei tule lainkaan kysymykseen, koska se johtaisi siihen, että tätä vakuutusliikettä harjoittavien kotimaisten vakuutusyhtiöiden välinen yhteisten kustannusten jako vääristyy.

Pooli on vakuutusyhtiöiden vastuiden jakamista varten perustettu yhtiöiden yhteenliittymä. Se koskee yleensä määrättyä vakuutuslajia, esimerkiksi lentovakuutusta. Poolin jäsenyhtiöt kantavat vastuun ennalta sovitussa suhteessa.

Ulkomainen vakuutusyhtiö ei voi Suomessa ilman toimilupaa olla sopijapuolena sellaisessa vastuunjakosopimuksessa, jossa osakas vastaa ensivakuutusvastuusta. Pooliin kuuluvat yhtiöt voivat kuitenkin ottaa jälleenvakuutuksia myös ulkomaisilta vakuutusyhtiöiltä.

Katastrofisopimusten tarkoituksena on suurvahinkojen tasaus sopijayhtiöiden kesken. Sopimuksen piiriin kuuluvan vakuutuslajin vahinko, joka ylittää tietyn enimmäismäärän, jaetaan sopijayhtiöiden kesken sopimuksessa mainittujen suhdelukujen mukaisesti. Jakopuusteena käytetään tavallisesti kyseisen vakuutuslajin vakuutusmaksutuloja. Sopimukset hoitaa usein jokin vakuutuslajijärjestö ilman muuta organisaatiota. Katastrofisopimukset Suomessa koskevat lähinnä lakisääteisiä vakuutuksia, joten ulkomainen yhtiö ei lainkaan voi olla niissä sopijapuolena. Jos sopimus koski vapaaehtoisia vakuutuslajeja, ulkomainenkin osapuoli voi tulla sopimukseen mukaan ainoastaan, jos sillä on toimilupa Suomessa.

Voimassa olevassa laissa ei ole säädetty, millainen yhteisömuoto ulkomaisella vakuutuslaitoksella tulee olla, jotta sille voitaisiin myöntää toimilupa.

Eri maiden lainsäädännössä on vakuutuksenantajana useimmiten yhtiömuotoisia vakuutuslaitoksia kuten osakeyhtiöitä ja keskinäisiä yhtiöitä. Lisäksi on mahdollista, että vakuutus-

toimintaa harjoittavat esimerkiksi osuuskuntamuotoiset yhteisöt tai julkisoikeudelliset laitokset. Viimeksi mainitut ovat yleensä lailla perustettuja vakuutuslaitoksia, joiden vakuutus toiminta kuitenkin rajoittuu niiden kotimaahan. Käytännössä kysymyksen tulevatkin lähinnä osakeyhtiömuotoiset tai keskinäiset vakuutusyhtiöt. Nimi ei kuitenkaan rajoita erityyppisten vakuutusyhteisöjen mahdollisuutta hakea toimilupaa Suomesta.

Ulkomailla, lähinnä Englannissa ja Amerikan Yhdysvalloissa, on myös vakuutusporssin muodossa toimivia yhteenliittymiä, joita koskee erityinen lainsäädäntö. Vanhin ja kuuluisin näistä on Lontoossa toimiva Lloyd's. Porssit muodostuvat joukosta syndikaatteja, jotka ovat yksittäisten vakuutuksenantajien yhteenliittymiä. Jokainen yksittäinen vakuutuksenantaja puolestaan vastaa koko varallisuudellaan syndikaatin sitoumuksista. Syndikaatit eivät ole suorassa suhteessa asiakkaisiin, vaan vakuutusliike hankitaan syndikaattien kanssa sopimuksen tehneiden brokereiden eli välittäjien kautta.

Tällaisille vakuutusporssseille ei lakiehdotuksen mukaan voitaisi Suomessa antaa toimilupaa. Myöskään muut erilaiset vakuutusriskin jakamiseksi tarkoitetut yhteenliittymät kuten poolit ja katastrofiriskin kattamiseksi luodut järjestelyt eivät voisi saada toimilupaa, koska niitä ei voida pitää vakuutusyhtiöihin rinnastettavina vakuutusyhteisöinä.

1.3.3. Toimilupa

1.3.3.1. Toimiluvanvaraisuus

Voimassa olevan lain mukaan tulee ulkomaisella vakuutusyhtiöllä olla toimilupa vakuutusliikkeen harjoittamiseen Suomessa. Tämä vakuutustoiminnan julkiseen valvontaan kuuluva periaate on säilytetty myös lakiehdotuksessa. Ulkomaisen vakuutuslaitoksen olisi siis vastakin saatava valtioneuvostolta toimilupa voidakseen harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa.

Siitä, millaista toimintaa pidetään vakuutusliikkeen harjoittamisena, ei ole lainsäädännössämme määritelmää. Vakuutusliikkeen käsite määräytyy siten käytännön ja yleisen kielenkäytön mukaan. Vakuutusliikkeen täsmällisen määritelmän puute ei kuitenkaan käytännössä ole aiheuttanut vaikeuksia. Luonnollista on, että vakuutusliikkeen käsitteen tulee ulkomai-

sen ja kotimaisen yhtiön kohdalla olla samanlainen.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön lukuun harjoitettuna vakuutusliikkeenä pidetään ehdotuksessa sellaista toimintaa, jonka tarkoituksena on edistää ulkomaisen vakuutusyhtiön liiketoiminnan harjoittamista hankkimalla tai välittämällä tälle yhtiölle ensivakuutusliikettä. Vakuutusliikettä ei siis ole ainoastaan varsinainen vakuutussopimuksen tekeminen, vaan myös vakuutusten välittäminen vakuutusyhtiölle. Jos vakuutusyhtiöllä ei ole toimilupaa Suomessa, sillä ei saa olla täällä edustajaa, asiamiestä eikä muuta välittäjää vakuutusten tekemistä varten.

Sellainen toiminta, jossa asiantuntija konsultoi eli neuvoo asiakasta saatavilla olevista ulkomaisista vakuutuksista ja vaikkapa hankkii asiakkaansa lukuun ja tämän kustannuksella tietoja asiakkaalleen edullisimmista ja sopivimmista vakuutuksista, ei ole toimiluvan varaista toimintaa. Kysymyksessä ei näet ole vakuutusyhtiön lukuun tapahtuva vakuutusten välittäminen eikä vakuutusten tarjoaminen, vaan tietojen hankkiminen ja erilaisten vakuutusvaihtoehtojen edullisuuden arvioiminen vakuutusta etsivän asiakkaan hyväksi.

Ero konsultti- ja välitystoiminnan välillä ilmenee esimerkiksi siinä, keneltä vakuutusneuvontaa harjoittava henkilö saa palkkionsa. Jos vakuutusyhtiö maksaa palkkion, on kysymyksessä katsottava olevan välitystoiminta riippumatta siitä, kuinka monelle yhtiölle välittäjä (meklari) välittää liikettä. Jos taas vakuutusasiakas maksaa palkkion suoraan meklarille, katsotaan toiminta yleensä konsulttipalveluksi. Vakuutuksen välittäminen yhtiölle, jolla ei ole asianmukaista toimilupaa Suomessa, on lakiehdotuksen mukaan rangaistava teko.

Suomessa sijaitsevan vakuutusriskin ottaminen yhtiön kannettavaksi, siis vakuutussopimuksen tekeminen, Suomessa tapahtuva vastuun arviointi ja tariffointi sekä korvaustoittoiminnan hoitaminen Suomessa ovat kaikki laissa tarkoitettua vakuutusliikkeen harjoittamista. Ulkomaiselle vakuutusyhtiölle ei siis ole mahdollista vakuutussopimuksen tekeminen siten, että Suomessa asuva henkilö tai yhteisö auttaisi vakuutusyhtiötä riskinvalinnassa tai muutoin vakuutussopimuksen tekemistä edeltävässä tehtävässä ilman asianomaista toimilupaa.

Vuosikymmenien aikana kehittyntä tulkin-
taa siitä, mikä on katsottava vakuutusliikkeen
harjoittamiseksi ja mikä ei, sovelletaan kaik-

kiin tilanteisiin samojen perusteiden mukaan riippumatta siitä, arvioidaanko kotimaisen vai ulkomaisen yhtiön toimintaa tai tämän lukuun tapahtunutta työtä. Sosiaali- ja terveysministeriö vakuutustoiminnan valvontaviranomaisena ja viime kädessä tuomioistuin ratkaisevat yksittäistapauksessa, onko kysymys toimiluvanvaraisesta vakuutusliikkeen harjoittamisesta vai muunlaisesta toiminnasta.

Vakuutusyhtiölain mukaan vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä. Vakiintuneen käytännön mukaan vakuutusliikkeeseen kuuluvaksi katsotaan myös kaikki se toiminta, jota voidaan pitää vakuutusliikkeeseen kiinteästi liittyvänä ja sen kanalta tarkoituksenmukaisena. Tällaista toimintaa on esimerkiksi oman kirjapainon ylläpito vakuutusehtojen tai esitteiden painattamista varten sekä tietojenkäsittelytoiminnot.

Ulkomaillakin on yleensä kielletty vakuutus-toiminnan harjoittaminen saman yhtiön puitteissa muunlaisen liikkeen, esimerkiksi pankki-toiminnan, kanssa. Kiellon synnä on sama periaate, joka myös Suomessa on johtanut muun toiminnan samanaikaisen harjoittamisen kieltämiseen vakuutustoiminnan yhteydessä. Jos yhtiön vakavaraisuus muun toiminnan vuoksi vaarantuu, myös vakuutettujen edut ja vakuutussopimusten perusteella syntyvät vastuut saattavat olla vaarassa.

Erillinen toimilupa vaadittaisiin toisaalta vahinkovakuutusta sekä toisaalta henki- ja eläkevakuutusta varten. Useimmissa muissakaan maissa ei saa harjoittaa sekä vahinkovakuutus- että muuta vakuutusliikettä saman yhtiön puitteissa. Tämä niin sanottu erillisyyperiaate on otettu lakiehdotukseen.

Lakiehdotus kuten voimassa oleva lakikin koskee ainoastaan vapaaehtoisia vakuutuksia. Lakisääteistä työeläkevakuutusta, lakisääteistä tapaturmavakuutusta ja liikennevakuutusta koskevan vakuutusliikkeen harjoittamiseen voi saada toimiluvan vain suomalainen vakuutusyhtiö. Näistä toimiluvista säädetään erityislajeissa. Lakisääteistä vakuutusta koskeva toiminta katsotaan lähinnä osaksi maan sosiaalipoliittikkaa.

1.3.3.2. Toimiluvan myöntämisperusteet

Ulkomainen vakuutusyhtiö saa Suomessa harjoittaa vakuutustoimintaa vain, jos se on saanut valtioneuvostolta siihen toimiluvan. Tä-

mä vastaa myös kotimaisille vakuutusyhtiöille asetettua vaatimusta. Toimiluvan välttämättömyyttä koskevat perusteet ovat samat kotimaisilla ja ulkomaisilla yhtiöillä.

Toimilupajärjestelmä on osa julkisen vallan harjoittamaa erityisvalvontaa. Vakuutus-toiminnan luonteen vuoksi vakuutetulla tai vakuutuksen perusteella korvaukseen oikeutetulla ei ole mahdollisuutta riittävästi valvoa omaa etuaan. Tämä pätee erityisesti, kun kysymyksessä on ulkomainen yhtiö, jonka toimintapolitiikasta, tuotteista, luotettavuudesta ja vakavaraisuudesta suomalaisen vakuutusasiakkaan on vielä vaikeampi ottaa selkoa kuin suomalaisesta yhtiöstä.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön toimintaa Suomessa ei tulisi syrjiä, jos voidaan varmistua siitä, että toimintaa harjoitetaan vakuutusasiakkaiden edun mukaisesti ja liiketaloudellisesti terveellä pohjalla. Ulkomaiset vakuutusyhtiöt voivat jopa edistää tervettä kilpailua esimerkiksi tarjoamalla sellaisia vakuutus-tuotteita tai muita palveluja, joita ei ole Suomessa muutoin saatavilla. Kotimaiset yhtiöt joutuisivat ottamaan tämän huomioon omassa tuotekehittelyssään ja muussa toiminnassaan, mikä koituksi vakuutusasiakkaiden hyväksi.

Vakuutusyhtiöiden lukumäärän liiallista kasvua ei voida pitää yhteiskunnan kannalta suotavana, jos se johtaa kustannustason nousuun kasvavien liikekulujen ja vakuutusten tarpeettomien siirtojen vuoksi. Ulkomaista vakuutusyhtiötä koskeva toimilupavaatimus ja toimiluvan myöntämisperusteet eivät kuitenkaan saa muodostua suojaksi kotimaisille vakuutusyhtiöille. Toimilupa tulisi vastedes antaa kaikille sitä hakeville ulkomaisille vakuutusyhtiöille, joilla on riittävä taloudellinen perusta ja edellytykset vakuutusliikkeen asianmukaiseen harjoittamiseen, jolleivät muut syyt ole toimiluvan antamista vastaan.

Vakuutustoiminnan terve kehitys voi vaarantua esimerkiksi silloin, kun ulkomaisen yhtiön vakuutuspalvelut kytketään kauppa- tai valuutapolitiikkaan maissa, joissa vakuutusyhtiö on valtion omistuksessa tai muuten monopoli-asemassa. Tällainen kytkös estää vapaata kilpailua ja syrjii suomalaisia yhtiöitä. Toimilupahakemuksen hylkääminen voisi tulla kysymykseen myös silloin, kun suomalaiselle vakuutusyhtiölle ei anneta vastaavaa toimilupaa ulkomaisen yhtiön kotimaassa. Tämä niin sanottu vastavuoroisuus- eli resiprositeettiperiaate on omaksuttu Taloudellisen yhteistyön ja kehityk-

sen järjestön (OECD) puitteissa, ja sitä sovelletaan ulkomailla toimilupaa harkittaessa.

Kotimaisten yhtiöiden toimilupaa voitaisiin vakuutusyhtiölain muuttamista koskevan hallituksen esityksen (hall. es. 83/1988 vp.) mukaan rajoittaa koskemaan tiettyä vakuutuslajia tai asiakasryhmää, jolloin otettaisiin huomioon aiotun vakuutusliikkeen laatu ja laajuus sekä vaikutus vakuutustoiminnan kehitykseen. Sama rajoittamismahdollisuus olisi voitava toteuttaa myös ulkomaisen yhtiön kohdalla, jos erityiset syyt sitä vaativat vakuutuksenottajien ja vakuutettujen etujen turvaamiseksi. Tämä on tarpeen myös sen vuoksi, ettei ulkomainen yhtiö voisi samankaltaisessa tilanteessa olla edullisemmassa asemassa kuin suomalainen toimiluvan hakija.

Koska ulkomaisen yhtiön toimintaa on toimintasuunnitelmasta huolimatta vaikea ennustaa, lakiehdotus sisältää myös säännöksen, jonka mukaan toimiluvan voimassaolo voitaisiin rajoittaa määräajaksi, enintään kymmeneksi vuodeksi, vaikka toimilupa haettaisiinkin olemaan voimassa toistaiseksi. Tämän rajoituksen käyttö saattaisi olla aiheellista uuden hakijan kohdalla, jotta saataisiin kokemusta aloitettavan toiminnan vaikutuksista ja jotta vakuutusmarkkinoiden häiriötilanteet voitaisiin estää tai niihin tarvittaessa puuttua esimerkiksi jättämällä toimilupa aikanaan uusimatta. Tällä säännöksellä olisi epäilemättä myös terveellinen ennalta ehkäisevä vaikutus.

Vakuutustoiminta on mitä suurimmassa määrin kansainvälistä. Siksi on esillä olevassa lakiehdotuksessa pyritty ottamaan huomioon kansainvälisesti hyväksytyt pyrkimykset. Tämä on sopusoinnussa myös OECD:n sekä tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (GATT) tavoitteiden kanssa poistaa esteitä kansainvälisen vaihdannan tieltä.

Suomalaiset vakuutusyhtiöt ovat viime vuosina laajentaneet ulkomaan toimintaansa muun muassa perustamalla edustustoja ja asioimistoja eri puolille maailmaa. Suomalaisten yhtiöiden toimiluvan saanti ulkomailla ei aina ole ollut helppoa ankarien myöntämisperusteiden takia; tehokkaana esteenä on voinut olla myös mutkikas hallintokäytäntö. Kuitenkin on nähtävissä, että erittäin ankarat myöntämisperusteet ja muut ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toimintaa syrjivät säännökset Suomen lainsäädännössä eittämättä aiheuttaisivat ulkomailla kielteisen vastavaikutuksen, joka kohdistuisi

suomalaisten vakuutusyhtiöiden laajentamispyrkimyksiä vastaan.

1.3.3.3. Toimiluvan hakeminen

Lakiehdotuksessa on lueteltu voimassa olevaa lakia tarkemmin ne asiakirjat ja selvitykset, jotka ulkomaisen vakuutusyhtiön tulee liittää toimilupahakemukseensa. Tällä muutoksella on kahdenlainen merkitys.

Ensiksikin yksityiskohtaiset säännökset tarvittavista asiakirjoista ja selvityksistä selventävät hakemusmenettelyä. Lueteltujen asiakirjojen ja selvitysten toimittaminen antaa normaallitapauksessa valtioneuvostolle asian ratkaisemista varten riittävät tiedot hakijasta ja suunnitellusta toiminnasta. Hakija osaa näin varautua tiettyjen välttämättömien tietojen esittämiseen ja, jos hän nämä asianmukaisesti toimittaa, hakemusia voidaan yleensä ratkaista viivytystä.

Toiseksi tarvittavien tietojen ja selvitysten nimenomainen luetteleminen laissa vähentää viranomaiselle muutoin tehtäviä toimilupa-asioita koskevia tiedusteluja, koska toimiluvan hakemista aikova yhtiö voi laissa olevien säännösten perusteella arvioida hakemusasiansa ryhtymistään. Lakiehdotuksessa esitetty hakemukseen liitettävien tietojen ilmoittaminen vastaa myös OECD:n näkymättömien maksuliikkeiden vapauttamissäännöstössä vahvistettua periaatetta. Menettely lisää ulkomaisen hakijan oikeusturvaa, koska hakija voi etukäteen tietää, mitä tietoja toimilupaa koskevan hakemuksen käsittelyn yhteydessä vaaditaan.

Hakemusasiakirjojen liitteillä ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi annettava yhteisöoikeudelliset kuten yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen sisältöä ja hallinnon järjestämistä koskevat tiedot. Ulkomaisen yhtiön on täytynyt harjoittaa kotimaassaan vastaavan vakuutusliikkeen käsittävää toimintaa. Näin ollen ei olisi mahdollista vain Suomen markkinoita varten perustaa ulkomaista vakuutusyhtiötä. Vakuutusasiakkaiden edun mukaista on, että ulkomaisella yhtiöllä on kotimaassaan hankittua kokemusta sellaisesta vakuutustoiminnasta, jota se Suomessa aikoo harjoittaa. Ulkomaisen vakuutusyhtiön kotimaassaan harjoittaman toiminnan liiketaloudellinen kannattavuus ja myös yhtiön vakavaraisuus pyrittäisiin selvittämään tilinpäätösasiakirjojen perusteella. Li-

säksi yhtiön toiminnasta olisi toimitettava yhtiön kotimaan valvontaviranomaisen lausunto.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi toimilupahakemuksensa liitettävä erityinen toimintasuunnitelma. Vakuutusyhtiölain muuttamista koskevan hallituksen esityksen mukaan sama vaatimus koskisi kotimaisia vakuutusyhtiöitä. Käytännössä toimiluvan hakija jo nykyisinkin on joutunut esittämään pääosan niistä tiedoista, joita toimintasuunnitelman tulisi sisältää. Suunnitelmassa annettavat tiedot olisivat tarpeen sekä toimilupahakemuksen käsittelyssä että myöhemmin ulkomaisen yhtiön toimintaa valvottaessa. Toimintasuunnitelman tulisi sisältää muun muassa hakijan arvio aiotun toiminnan laadusta ja laajuudesta sekä selvitykset toiminnan yleisestä järjestämisestä ja toimintatavoista. Toimintasuunnitelmassa esitettyjen seikkojen perusteella valtioneuvosto voisi arvioida muun muassa aiotun vakuutusliikkeen vaikutusta vakuutustoiminnan kehitykseen Suomessa.

Jos jo Suomessa toimiluvan saanut ulkomainen vakuutusyhtiö myöhemmin haluaa laajentaa toimintaansa alueelle, jota ei toimiluvassa ole mainittu tai joka siinä on nimenomaisesti suljettu pois, yhtiön olisi haettava toimiluvan muutosta. Jos toimilupa on annettu määräaikaiseksi, yhtiön olisi haettava toimilupansa jatkamista. Lakiehdotus ei sisällä yksityiskohdista luetteloa hakemukseen tällöin liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä, koska yksittäiset tapaukset eroavat toisistaan. Käytännön syistä sosiaali- ja terveysministeriölle annettaisiin oikeus määrätä, mitkä selvitykset ja lisätiedot olisi liitettävä hakemukseen, huomioon ottaen hakemuksen sisältö ja ministeriön käytössä jo olevat tiedot.

1.3.4. Pääasiamies

Ulkomaisella vakuutusyhtiöllä tulee lakiehdotuksen mukaan olla Suomessa sen täällä harjoittamaa toimintaa johtava ja hoitava edustaja, jota lakiehdotuksessa kutsutaan pääasiamieheksi. Pääasiamies edustaisi ulkomaista vakuutusyhtiötä Suomessa kaikissa vakuutusyhtiön täällä harjoittamasta liiketoiminnasta johtuvissa oikeussuhteissa.

Pääasiamiehen toimivallan laajuudesta säädettäisiin laissa, eikä ulkomaisella yhtiöllä olisi oikeutta tätä toimivaltaa rajoittaa. Sen sijaan yhtiö voisi tarvittaessa vaihtaa pääasiamies-

tään. Ulkomaisella vakuutusyhtiöllä olisi oikeus valtuuttaa pääasiamiehelle sijainen, joka hoitaisi pääasiamiehen tehtäviä silloin, kun tämä on jostakin syystä estynyt toimimasta.

Voimassa olevassa laissa ei ole pääasiamiehelle asetettu muita vaatimuksia, kuin että hänen tulee asua Suomessa ja, jos hän on ulkomaalainen, että hänellä tulee olla oikeus elinkeinon harjoittamiseen. Lakiehdotuksessa säädettäisiin pääasiamiehen kelpoisuusehdoista. Jotta sosiaali- ja terveysministeriö voisi hyväksyä ulkomaisen vakuutusyhtiön valtuuttaman pääasiamiehen, tämän tulee täyttää laissa vaaditut ehdot.

Kun pääasiamies saattaa olla ulkomaisen vakuutusyhtiön ainoa edustaja Suomessa, on tärkeää, että hän on riittävästi perehtynyt vakuutustoimintaan ja että hän hoitaa tehtäväänsä päätoimisesti. Siitä, minkälainen vakuutus-toiminnan asiantuntemus ja kokemus häneltä vaadittaisiin, ei laissa säädettäisi, vaan pääasiamiehen hyväksyminen annettaisiin vakuutusyhtiöiden toimintaa valvovan sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväksi. Pääasiamiehen hyväksymistä harkittaessa tulisi erityisesti ottaa huomioon ulkomaisen vakuutusyhtiön aikoman tai hoitaman vakuutustoiminnan laatu ja laajuus. Mitä monitahoisemmasta ja laajemmasta toiminnasta on kysymys, sitä suuremmat vaatimukset olisi pääasiamiehelle asetettava.

Jotta viranomaiset ja ulkomaisen vakuutusyhtiön asiakkaat voisivat luottaa pääasiamiehen toimintaan, on luonnollista, ettei pääasiamiehenä voisi toimia vajaavaltainen tai konkurssissa oleva eikä henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon. Lakiehdotuksessa on tästä nimenomaiset säännökset.

Asian luonteesta johtuu, että ulkomaisen vakuutusyhtiön pääasiamiehellä olisi oikeus ottaa yhtiön liikkeen asianmukaista hoitamista varten tarvittavat asiantuntijat ja muut toimihenkilöt. Laissa hänelle säädettävä vastuuta yhtiön toiminnasta hän ei kuitenkaan voisi siirtää toiselle.

Jos ulkomaisella vakuutusyhtiöllä ei Suomessa ole hyväksyttyä pääasiamiestä, ministeriö voisi lakiehdotuksen mukaan määrätä väliaikaisen pääasiamiehen hoitamaan pääasiamiehelle kuuluvia tehtäviä. Väliaikaisen pääasiamiehen tehtävä päättyisi heti, kun uusi pääasiamies on hyväksytty tai pääasiamiestä kohdannut este lakannut. Sekä vakuutusyhtiön asiakkaiden edun että viranomaisten toiminnan kannalta on välttämätöntä, että Suomessa aina

on esteetön pääasiamies hoitamassa hänelle kuuluvia tehtäviä.

Lakiehdotuksen mukaan ulkomaisen yhtiön pääasiamiehenä voisi toimia myös suomalainen vakuutusyhtiö. Tällöin ulkomaisen yhtiön toiminnasta vastaisivat suomalaisen yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja.

1.3.5. Pääomavaatimukset

Lakiehdotukseen on otettu kokonaan uudet säännökset ulkomaiselle vakuutusyhtiölle asetettavista pääomavaatimuksista. Voimassa olevan lain mukaan ulkomaisen vakuutusyhtiön on talletettava Suomen Pankkiin rahamäärä, jonka sosiaali- ja terveysministeriö katsoo tarkeitukseen riittävän. Tätä talletetta saadaan käyttää julkisoikeudellisiin maksuihin. Sen sijaan laissa ei ole erityisiä säännöksiä siitä, että ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi sijoitettava Suomeen varoja niiden sitoumusten vakuudeksi, jotka johtuvat vakuutussuhteesta. Tämä on huomattava epäkohta, joka esityksessä ehdotetaan korjattavaksi.

Vakuutustoiminnassa on vakuutusyhtiön vakavaraisuutta eli kykyä vastata vakuutus-suhteista johtuvista sitoumuksista pidettävä erittäin tärkeänä tekijänä, koska sillä turvataan vakuutuksenottajien, vakuutettujen ja korvauksensaajien edut. Vakuutustoiminnalle on ominaista, että vakuutuksenottaja suorittaa vakuutusmaksut etukäteen ja että mahdolliset vakuutuskorvaukset maksetaan vuosien, joskus vasta vuosikymmenienkin kuluttua vakuutusmaksujen suorittamisesta. Tämän vuoksi vakuutusyhtiön vastuunkantokyvyn valvonnalla on erittäin tärkeä merkitys. Esityksessä ehdotetaan ulkomaiselle vakuutusyhtiölle pääomavaatimuksia, joissa on otettu huomioon erityisesti vakuutusasiakkaiden edunvalvonnan vaatimat näkökohdat ja ulkomaisen vakuutusyhtiön sellainen kohtelu, että kilpailuolot ulkomaisten ja kotimaisten yhtiöiden välillä eivät vääristy pääomavaatimusten merkittävän erilaisuuden vuoksi.

Pääomavaatimukset ulkomaiselle vakuutusyhtiölle asetettaisiin yhtiön Suomessa harjoittaman ensivakuutusliikkeen mukaan. Ulkomaisen vakuutusyhtiön vakavaraisuus pohjautuu pääasiallisesti yhtiön kotimaassa olevaan toimintaan ja siellä sijaitseviin varoihin. Jos ulkomainen vakuutusyhtiö joutuisi lopettamaan toimintansa Suomessa esimerkiksi yhtiön koti-

maassa ilmenevien maksuhäiriöiden johdosta, Suomessa olevat asiakkaat olisivat vaikeassa asemassa, jos heidän olisi perittävä saatavansa ulkomailta ja kilpailtava siellä vakuutusyhtiön muiden velkojien kanssa.

Suomessa harjoitetun vakuutusliikkeen osalta esityksessä pyritäänkin varmistamaan, että ulkomaisen vakuutusyhtiön toimintaa vastaavat varat olisivat Suomessa ja että niihin olisi etuoikeus täällä olevilla vakuutuksenottajilla, vakuutetuilla ja korvauksensaajilla. Sen sijaan pääomavaatimusten tarkoituksena ei olisi varmistaa julkisoikeudellisten maksujen suorittamista. Ehdotettu sääntely on sopusoinnussa OECD:n näkymättömien maksuliikkeiden vapauttamissäännösten kanssa. Säännösten mukaan vakuustalletteilla ei saa olla muuta tarkoitusta kuin vakuutettujen etujen suojaaminen.

Lakiehdotuksen sisältämät pääomavaatimukset on pyritty mitoittamaan sellaisiksi, että ulkomaiselta vakuutusyhtiöltä vaadittaisiin vastaava vastuunkantokyky kuin suomalaiselta samanlaista ja saman suuruista vakuutusliikettä harjoittavalta vakuutusyhtiöltä. Tätä ei kuitenkaan voida toteuttaa täysin samanlaisin säännöksin. Vaatimukset on silti asetettu sellaisiksi, että vakuutusasiakkaiden kannalta ulkomainen vakuutusyhtiö vakuutuksenantajana on yhtä vastuunkantokykyinen vakuutus-suhteesta aiheutuvien sitoumusten täyttämisesä kuin suomalainen yhtiö.

Pääomavaatimukset on lakiehdotuksessa jaettu kahteen osaan. Ensiksikin toimilupaa hakevan ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi asetettava vakuus, jonka suuruus määräytyy sen mukaan, millaista vakuutusliikettä yhtiö aikoo harjoittaa Suomessa. Alkuvakuus olisi yhtä suuri kuin se peruspääoma, joka vakuutusyhtiölain muuttamista koskevan esityksen mukaan vaadittaisiin vastaavaa toimilupaa hakevalta kotimaiselta vakuutusyhtiöltä. Tässä suhteessa ulkomainen ja kotimainen toimiluvan hakija siis asetettaisiin samaan asemaan.

Ulkomaisen ja kotimaisen vakuutusyhtiön toiminnan vakavaraisuuden valvonnan toteuttamiseksi on muutoin pääomavaatimusten osalta jouduttu teknisesti eri ratkaisuun. Ehdotettu sääntely, jossa vakuutusyhtiö toimintansa aikana joutuu lisäämään vakuutusliikkeen vakuutena olevia varoja, on erilainen kotimaisen ja ulkomaisen vakuutusyhtiön osalta. Vaatimustaso on kuitenkin sama.

Toiminnan aikana ulkomainen vakuutusyhtiö joutuisi lisäämään pääomiaan liikkeen laajuuden mukaan. Alkuvakuutta yhtiö joutuisi korottamaan siten, että vakuus on lakiehdotuksessa määritellyssä suhteessa ensivakuutusliikkeen laajuuteen. Vakuuden kasvu suhteutettaisiin niihin vaatimuksiin, joilla kotimaisen vakuutusyhtiön on korotettava pääomiaan liikkeen laajuuden kasvaessa.

Toinen ryhmä ulkomaista vakuutusyhtiötä koskevista pääomavaatimuksista toteutettaisiin vastuuvelan kattamisella. Ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi laskettava vastuuvelkansa eli se vastuu, joka yhtiöllä on vakuutusliikkeestään. Vastuuvelka laskettaisiin sosiaali- ja terveystieteiden vahvistamien perusteiden mukaisesti. Perusteissa noudatettaisiin samoja periaatteita kuin suomalaisen vakuutusyhtiön osalta noudatetaan.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi katettava ministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti laskettu vastuuvelka. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtiön olisi osoitettava varat vastuuvelan katteeksi.

Vakuutena ja katteena tulisivat kysymykseen ne arvopaperit ja sitoumukset, jotka ministeriö hyväksyy. Katteeksi voitaisiin sijoittaa muunkinlaista ministeriön hyväksymää omaisuutta. Ministeriön tulisi yleensä hyväksyä nämä vastaavien periaatteiden mukaisesti kuin mitä on säädetty kotimaisilta vakuutusyhtiöiltä vaadittavasta katteesta. Luetteloituna katteena oleva omaisuus olisi säilytettävä Suomessa ministeriön määräämällä tavalla. Vakuus olisi puolestaan säilytettävä ministeriön hyväksymässä suomalaisessa pankissa. Pankkiin tehtävällä säilytyksellä turvattaisiin varojen pysyminen Suomessa ja ettei niitä käytetä muuhun kuin ensivakuutusliikkeestä johtuvien velkojen maksamiseen. Voimassa olevassa laissa tarkoitettu tallette on asetettava Suomen Pankkiin. Lakiehdotuksen mukaan vakuuden säilyttäjänä ja vastaanottajana olisi suomalainen pankki, koska tämän tehtävän voidaan katsoa sopivan paremmin muille pankeille kuin keskuspankille.

Lakiehdotukseen sisältyy säännös myös siitä, että vakuutuksenottajilla ja muilla vakuutus-sopimuksista johtuvien saamisten haltijoilla olisi yleensä sama etuoikeus katteeseen kuin irtaimen pantin haltijalla.

Vakuutena ja katteena olevan omaisuuden realisointi tulisi kysymykseen lähinnä silloin,

kun ulkomainen yhtiö lopettaa toimintansa Suomessa.

1.3.6. Vakuutustoiminnan harjoittaminen

Ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi haettava sosiaali- ja terveystieteiden vahvistus lakiehdotuksessa tarkoitetuille perusteille. Perusteet koskevat muun muassa vastuuvelan laskemista riippumatta siitä, mistä vakuutuslajista on kysymys. Henki- ja eläkevakuutuksen sekä kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi annettavan muun vakuutuksen osalta olisi lisäksi hankittava ministeriön vahvistus vakuutusmaksun perusteille. Samassa yhteydessä määrättäisiin vakuutuksenottajan oikeudesta vapaakirjaan ja mahdollisiin lisäetuihin sekä muista seikoista, joita vakuutusyhtiölain mukaan sovelletaan kotimaiseen vakuutusyhtiöön.

Lakiehdotuksen mukaan ulkomaisella vakuutusyhtiöllä tulisi olla säädetyn kelpoisuuden omaava vakuutusmatemaatikko. Tämä on välttämätöntä, jotta valvonnassa tarvittavat laskelmat tulevat asianmukaisesti tehdyiksi. Laskelman tekijältä vaadittaisiin vakuutusyhtiölaissa tarkoitettu erityinen vakuutusmatemaatikon kelpoisuus. Vakuutusmatemaatikko voi olla ulkomaisen yhtiön vakinaisessa palveluksessa tai suorittaa tämän tehtävän sivutoimisena asiantuntijana.

Vakuutusyhtiölain mukaan vakuutusyhtiön tulee vakuutustoiminnassa noudattaa hyvää vakuutustapaa. Tätä koskeva säännös on otettu myös lakiehdotukseen, koska tarkoituksena on, että ulkomaisen vakuutusyhtiön on toiminnassaan Suomessa noudatettava samoja hyväksyttäviä periaatteita ja toimintatapoja, joita kotimaiselta vakuutusyhtiöltä vaaditaan. Hyvää vakuutustapaa olisi noudatettava kaikessa ulkomaisen vakuutusyhtiön Suomessa harjoittamassa ensivakuutustoiminnassa, olipa kysymys vakuutusten markkinoinnista, korvausten maksamisesta tai muusta vakuutusliikkeen harjoittamiseen liittyvästä toiminnasta.

Vakuutusten markkinointi on erittäin tärkeä vaihe vakuutusyhtiön ja sen asiakkaan välisen sopimuksen syntymisessä. Tämän johdosta lakiehdotuksessa on säännös siitä, että ulkomaisen vakuutusyhtiön on markkinoinnissaan selvästi ilmaistava, että kysymys on ulkomaisesta vakuutusyhtiöstä. Asiakkaan tulee jo ensi yhteydessä tietää, onko vakuutusyhtiö kotimai-

nen vai ulkomainen. Vastaava säännös on voimassa olevassa laissa.

1.3.7. *Valvonta*

Ulkomaisten vakuutuslaitosten valvonnasta on voimassa olevassa laissa vain suppeat säännökset. Vakuutuksenottajien, vakuutettujen ja korvauksensaajien edunvalvonnan kannalta on kuitenkin tärkeää, että ulkomaisen vakuutusyhtiön toimintaa valvotaan tehokkaasti. Myös ulkomaiselle vakuutusyhtiölle on tärkeää tietää, mitä seikkoja Suomessa vakuutustoimintaa valvova viranomaisena erityisesti valvoo ja mitä vaatimuksia ulkomaiselle vakuutusyhtiölle tässä tarkoituksessa asetetaan. Lakiehdotukseen onkin otettu yksityiskohtaiset säännökset valvonnasta. Ehdotetut säännökset vastaavat vakuutusyhtiölaissa olevia kotimaisten vakuutusyhtiöiden valvontaa koskevia säännöksiä. Ehdotuksessa on kuitenkin otettu huomioon se seikka, että valvonnan kohteena on vain ulkomaisen yhtiön toiminnan Suomessa tapahtuva osa.

Nykyisin ulkomaisia vakuutusyhtiöitä valvotaan pääasiassa niiden selvitysten perusteella, jotka yhtiö on vuosittain velvollinen toimittamaan sosiaali- ja terveysministeriölle. Toimintaa valvotaan myös kaikkien niiden tietojen perusteella, joita ministeriö saa esimerkiksi sanomalehdistä ja muista joukkoviestimistä sekä ministeriölle tehdyistä kanteluista.

Ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö valvoisi ulkomaisen vakuutusyhtiön toimintaa jatkuvasti niiden kertomusten perusteella, jotka yhtiö olisi velvollinen vuosittain toimittamaan ministeriölle toiminnastaan ja tilastaan. Lisäksi yhtiön olisi toimitettava vastuvelan laskemisesta ministeriön antamien määräysten mukaisesti laadittu selostus. Vastuvelan laskemisperusteisiin pohjautuu erityisesti katteen määrän riittävyden valvonta.

Jos on kysymys henki- tai vapaaehtoista eläkevakuutusta harjoittavasta ulkomaisesta vakuutusyhtiöstä, yhtiön tulisi lisäksi toimittaa erityinen, ministeriön antamien määräysten mukaisesti laadittu tutkimus vakuutusliikkeestä. Vastaavat kertomukset, selostukset ja tutkimukset on myös kotimaisen vakuutusyhtiön vaatimatta vuosittain toimitettava. Jatkuvaan valvontaan myös kuuluisi, että ulkomainen vakuutusyhtiö toimittaa ministeriölle ne yleiset ja erityiset vakuutusehdot, joita yhtiö soveltaa

vakioehdoilla tarjoamiinsa vakuutuksiin, sekä tällaisten vakuutusten maksutaulustot. Näiden tietojen perusteella ministeriö jatkuvasti valvoisi ulkomaisen yhtiön Suomessa käyttämiä sopimusehtoja ja niiden muutoksia sekä vakuutusmaksuja.

Yhtiön on ehdotuksen mukaan toimitettava ministeriölle myös sellaisia tietoja, jotka koskevat yhtiötä kokonaisuudessaan, jotta valvonnassa voitaisiin ottaa huomioon toimiluvan antamisen jälkeen tapahtuneet muutokset.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimintaan kotimaisten vakuutusyhtiöiden valvonnassa kuuluu, että ministeriö suorittaa yhtiöissä niiden eri toimintoihin kohdistuvia tarkastuksia. Tarkoitus on, että myös ulkomaisen vakuutusyhtiön toimintaa tarkastettaisiin vastaavalla tavalla. Ehdotuksessa on kuten vakuutusyhtiölaissakin säännös ministeriön oikeudesta määrätä erityinen asiantuntija tarkastamaan yhtiön toimintaa.

Lakiehdotuksessa on säännöksiä sen varalta, ettei ulkomainen vakuutusyhtiö tai sen pääasiamies toimittaisi määräajassa selvityksiä tai muita tietoja ministeriölle taikka että tämä muutoin toimisi ulkomaista vakuutusyhtiötä koskevien eri säännösten tai määräysten vastaisesti.

Lakiehdotukseen sisältyy uusi säännös, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi sakon uhalla velvoittaa pääasiamiehen toimittamaan ministeriölle laissa tarkoitetut selvitykset, asiakirjat ja tiedot. Ministeriö voisi asettaa uhkasakon myös sellaisen kehotuksen tai kiellon tehosteeksi, jonka se on antanut ulkomaiselle vakuutusyhtiölle. Uhkasakon käyttö on tehokas pakote, jolla ulkomainen vakuutusyhtiö ja pääasiamies saadaan toimimaan laissa tarkoitetulla tavalla tai luopumaan sellaisesta toiminnasta, jota ei voida pitää hyväksyttävänä tai joka on näiltä kielletty. Tämän lisäksi lakiehdotukseen sisältyvät vastaavat pakotteet, kuin vakuutusyhtiölaissa on säädetty kotimaisen vakuutusyhtiön osalta.

Lakiehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi kieltää ulkomaista yhtiötä antamasta uusia vakuutuksia, kunnes se asiantila on korjattu, jota kehoitus tai kiello koskee. Koska ulkomaisen vakuutusyhtiön toiminnan ensisijainen tarkoitus on antaa vakuutuksia, sanottu kiello merkitsisi, että yhtiön toiminnan peruste lakkaa. Kysymyksessä onkin erittäin ankara pakote, ja sitä on tarkoitus käyttää vain silloin, kun yhtiö niskoittelee eivätkä

muut valvontakeinot enää tehoa. Kaikkein ankarimpana pakotteena on lakiehdotuksen mukaan valtioneuvoston päätöksellä tapahtuva ulkomaisen vakuutusyhtiön toimiluvan peruuttaminen. Se johtaisi heti toimenpiteisiin toiminnan lakkauttamiseksi ja selvittämiseksi.

1.3.8. Toiminnan lopettaminen

Nykyisessä laissa on ulkomaisen vakuutusyhtiön Suomessa harjoittaman toiminnan lopettaminen säännelty puutteellisesti. Laissa ei myöskään ole säännöksiä vakuutuskannan luovuttamisesta toiselle vakuutusyhtiölle.

Lakiehdotuksen mukaan ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi haettava valtioneuvostolta toimiluvan peruuttamista, jos vakuutusliikkeen harjoittaminen Suomessa aiotaan lopettaa. Joissakin erityistapauksissa yhtiön toimilupa voitaisiin peruuttaa myös valvontaviranomaisen, sosiaali- ja terveysministeriön, aloitteesta. Toimiluvan tultua peruutetuksi käynnistettäisiin varsinaiset selvitystoimet. Niistä huolehtisi yhtiön asettama ja ministeriön hyväksymä selvitysmies.

Selvitystoimien tarkempi sisältö riippuisi yhtiön harjoittaman vakuutusliikkeen laadusta ja laajuudesta. Koska sääntelyn tavoitteena on vakuutusasiakkaiden etujen turvaaminen, yhtiön Suomessa harjoittama vakuutusliike tulisi yleensä selvittää siten, että kysymyksessä oleva vakuutuskanta luovutetaan toiselle Suomessa toimivalle vakuutusyhtiölle. Lakiehdotuksen säännökset toiminnan lopettamisesta vastaavat soveltuvin osin vakuutusyhtiölain säännöksiä kotimaisen vakuutusyhtiön selvitystilasta ja purkamisesta.

Lakiehdotukseen sisältyy myös eräitä yhtiöoikeudellisia säännöksiä Suomessa toimiluvan saaneen ulkomaisen vakuutusyhtiön konkurssista. Nämäkin säännökset on laadittu vakuutusyhtiölain vastaavia periaatteita soveltuvin osin noudattaen. Vakuutuksenottajien, vakuutettujen ja korvauksensaajien etujen turvaamiseksi yhtiön Suomessa harjoittama ensivakuutusliike selvitetäisiin konkurssimenettelystä erillään. Tätä tarkoitusta varten sosiaali- ja terveysministeriön olisi määrättävä erityinen selvityspesä erotettavaksi konkurssihallinnosta. Erityistä selvityspesää hoitaisi ministeriön määräämä toimitusmies.

Lakiehdotuksen mukaan ulkomaisella vakuutusyhtiöllä olisi ministeriön suostumuksella

oikeus luovuttaa Suomessa harjoittamansa vakuutusliikkeen vakuutuskanta tai sen osa toiselle Suomessa toimiluvan saaneelle vakuutusyhtiölle. Vakuutuskannan vastaan ottavana yhtiönä voisi olla joko kotimainen tai ulkomainen vakuutusyhtiö. Vakuutuskannan luovutukseen sovellettaisiin yleensä vakuutusyhtiölain vastaavia säännöksiä.

Ulkomainen vakuutusyhtiö ei sen sijaan voi sulautua suomalaiseen vakuutusyhtiöön. Osakeyhtiölain (734/78) mukaan myöskään ulkomainen osakeyhtiö ei voi sulautua suomalaiseen osakeyhtiöön.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1. Suomi

Voimassa oleva laki ulkomaisen vakuutuslaitoksen oikeudesta harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa on vuodelta 1933. Lain mukaan ulkomaisen vakuutuslaitoksen vakuutustoiminta Suomessa vaatii valtioneuvoston antaman luvan. Samaan aikaan kotimaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (174/33) mukaan ei suomalaiselta vakuutusyhtiöltä vaadittu toimilupaa vapaaehtoisten vakuutusten vakuutusliikkeen harjoittamiseen.

Ulkomaisia vakuutusyhtiöitä koskevalla toimilupavaatimuksella pyrittiin estämään alun alkaen heikkojen ulkomaisten vakuutuslaitosten tulo Suomen vakuutusmarkkinoille. Etukäteen koetetaan varmistua siitä, että ulkomainen vakuutuslaitos pystyy suurella todennäköisyydellä vastaamaan kaikista vakuutus sopimuksista aiheutuvista sitoumuksistaan sekä muutoinkin hoitamaan vakuutusliikettä Suomessa hyväksytyjen toimintaperiaatteiden ja hyvän vakuutustavan mukaisesti. Voimassa olevan lain mukaan valtioneuvosto voi myöntää toimiluvan, jos ulkomainen vakuutuslaitos täyttää laissa säädetyt ehdot eikä valtioneuvosto muutoinkaan harkitse olevan syytä hakemuksen hylkäämiseen. Toimiluvasta päätettäessä valtioneuvostolla on vapaa harkintavaltaa.

Toimilupaa ei kuitenkaan vaadita eikä toiminta muutoinkaan ole ulkomaisia vakuutuslaitoksia koskevan lain mukaan valvottua, jos ulkomainen vakuutuslaitos harjoittaa Suomessa yksinomaan jälleenvakuutusliikettä.

Lain mukaan ulkomaisen vakuutusyhtiön tulee toimiluvan saadakseen täyttää vähintään seuraavat ehdot:

1) Vakuutuslaitoksen on tullut harjoittaa lupahakemuksessa tarkoitettua vakuutusliikettä kotimaassaan vähintään viiden vuoden ajan;

2) vakuutuslaitoksen on valtuutettava pääasiamies johtamaan ja hoitamaan liiketoimintaa Suomessa sekä edustamaan sitä kaikissa tästä toiminnasta aiheutuissa oikeussuhteissa;

3) vakuutuslaitoksen on talletettava Suomen Pankkiin sosiaali- ja terveysministeriön määräämä rahasumma niiden maksujen suorittamisen vakuudeksi, jotka vakuutuslaitokselle tai sen pääasiamiehelle voidaan määrätä ja jotka eivät johdu vakuutus sopimuksista;

4) vakuutuslaitoksen on sitouduttava noudattamaan Suomessa kaikessa liiketoiminnassaan Suomen lakia.

Ulkomaiselle vakuutuslaitokselle ei voimassa olevassa laissa ole asetettu sellaisia pääomavaatimuksia, joiden tarkoituksena olisi erityisesti suojata vakuutuksenottajia, vakuutettuja tai korvauksensaajia. Ulkomaiselta vakuutusyhtiöltä vaadittava tallette on tarkoitettu vain julkisoikeudellisten maksujen suorittamisen vakuudeksi. Sen sijaan valtioneuvosto voi toimilupaa myöntäessään ottaa huomioon ulkomaisen vakuutusyhtiön vastuunkantokyvyn sen koko toiminnan osalta. Vakuutuslaitoksen kyky vastata sitoumuksistaan Suomessa harjoitetun vakuutusliikkeen osalta on pääasiassa riippuvainen vakuutuslaitoksen menestyksestä kotimaassaan ja mahdollisesti muualla ulkomailta.

Lain puutteellisuudesta johtuu, ettei ulkomaisesta vakuutuslaitosta voida valvoa yhtä tehokkaasti kuin suomalaista vakuutusyhtiötä. Tämän vuoksi laissa on erityinen säännös, jonka mukaan vakuutuslaitoksen tulee kaikissa yleisölle tarkoitetuissa painotuotteissa, ilmoituksissa ja muussa toiminnassaan tuoda ilmi, että kysymyksessä on ulkomainen vakuutuslaitos, jonka toiminta kokonaisuudessaan ei ole Suomen viranomaisten valvonnan alaisista.

2.1.2. Ruotsi

Ulkomaisten vakuutuslaitosten toiminnasta on Ruotsissa säädetty laissa, joka on vuodelta 1950. Sitä on muutettu viimeksi vuonna 1984. Lakia ei kuitenkaan sovelleta jälleenvakuutusliikkeen harjoittamiseen.

Ulkomainen vakuutuslaitos saa harjoittaa vakuutusliikettä Ruotsissa saatuaan siihen hallitukselta toimiluvan. Vakuutusliikettä ulkomainen vakuutuslaitos saa harjoittaa hallituksen hyväksymän pääasiamiehen välityksellä. Hallitus myöntää toimiluvan, jos hakemus täyttää laissa asetetut vaatimukset ja jos suunnitellun toiminnan ei katsota olevan ristiriidassa vakuutustoiminnan terveen kehityksen kanssa. Toimiluvan myöntämisperusteet ovat samat kuin kotimaisilla vakuutusyhtiöillä. Ruotsissa sovelletaan myös erillisysperiaatetta, jonka mukaan sama vakuutuslaitos ei saa harjoittaa sekä henki- että vahinkovakuutusta.

Hakiessaan toimilupaa on ulkomaisen vakuutuslaitoksen asetettava pankkilaitokseen vakuutustarkastuksen hyväksymiä arvopapereita talletteeksi. Sen arvon tulee olla yleisestä vakuutuksesta annetun lain (lag om allmän försäkring, 1962:381) perusmäärä kolmesataa kertaisena. Talletteen suuruus vuonna 1987 oli tämän mukaan 7,2 miljoonaa Ruotsin kruunua eli noin 5 miljoonaa markkaa. Tallette on yhtä suuri sekä henki- että vahinkovakuutuksessa. Vakuutustarkastuksella on kuitenkin oikeus hakemuksesta myöntää laissa säädettyä alemman talletteen käyttö suunnitellun toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen.

Toiminnan aikana tallettevaatimukset eroavat sen mukaan, onko kysymys henki- vai vahinkovakuutuksesta. Vahinkovakuutuksen harjoittamisen yhteydessä vaaditaan vähintään edellä mainittu alkutallette. Sen jälkeen, kun vakuutuslaitoksen bruttomaksutulo jonakin tilivuonna ylittää alkutalletteen määrän, on talletetta korotettava siten, että se vastaa vähintään edellisen tilivuoden bruttomaksutuloa.

Henkivakuutuksessa tallettevaatimus perustuu bruttomaksutulon sijasta vakuutustekniseen vastuuvetkaan. Vastuuvetkaan katsottavat erät on lueteltu laissa. Vastuuvetkan laskemisessa noudatetaan yleensä samoja periaatteita kuin kotimaisten vakuutusyhtiöiden vastuuvetkaa laskettaessa. Vastuuvetka on katettava hyväksyttävillä arvopapereilla tai muilla vakuutustarkastuksen hyväksymillä sitoumuksilla. Tällaiseksi sitoumuksiksi voidaan hyväksyä esimerkiksi jälleenvakuuttajan osuus vastuuvetasta. Katteen arvon on kunakin hetkenä oltava vastuuvetkan suuruinen. Edellä mainitusta alkutalletteesta voidaan 90 prosenttia lukea vastuuvetkan katteeksi, ja tämä osa on pidettävä erillään alkutalletteesta.

Talletteena olevia varoja saadaan käyttää ainoastaan vakuutus sopimuksista aiheutuviin sitoumuksiin sekä vakuutustoiminnasta johtuvien viranomaisten saatavien maksuun. Vakuutuksenottajilla on katteeseen käteispanntioikeus vakuutus sopimuksen perusteella syntyvien saatavien osalta.

2.1.3. Norja

Ulkomaisia vakuutusyhtiöitä koskevat säännökset sisältyvät vuodelta 1911 olevaan Norjan vakuutusyhtiölakiin. Ulkomainen vakuutusyhtiö saa harjoittaa vakuutusliikettä Norjassa saatuaan sitä varten toimiluvan. Toimilupaa myönnettäessä sovelletaan tarveharkintaperiaatetta kuten kotimaisiin vakuutusyhtiöihin. Toimilupahakemukseen on liitettävä muun muassa pääasiamiehelle annettu valtakirja sekä todistus talletteen asettamisesta.

Talletteen suuruus on henkivakuutuksessa 100 000 Norjan kruunua (noin 65 000 markkaa). Aikaisemmin vahinkovakuutuksen tallette oli harjoitettavan vakuutuslajin mukaan 5 000—100 000 Norjan kruunua, mutta vuonna 1985 tehdyn lainmuutoksen yhteydessä tallettevaatimusta korotettiin olennaisesti. Vuoden 1986 lopussa ulkomaista vahinkovakuutusyhtiötä koskeva tallettevaatimus oli noin 17 miljoonaa Norjan kruunua (noin 11 miljoonaa markkaa). Toiminnan aikana vakuutusliikkeen laajuus ei vaikuta talletteen määrään. Vakuutusteknistä vastuuvakua ei Norjassa vaadita katettavaksi.

Vakuutusyhtiölain kokonaisuudistus on parhaillaan vireillä Norjassa. Uusi vakuutus-toimintalaki on hyväksytty kesäkuussa 1988, mutta sen voimaantulopäivää ei ole vielä määrätty. Vakuutustoimintalain mukaan toimilupa on myönnettävä niin kotimaiselle kuin ulkomaisellekin vakuutusyhtiölle, ellei voida olettaa, että yhtiö ei tule täyttämään laissa olevia tai sen nojalla annettuja määräyksiä, että yhtiön alkupääoma ei ole kohtuullisessa suhteessa suunniteltuun toimintaan tai että luvan antamisella on muutoin epäsuotuisia vaikutuksia vakuutuksenottajille tai vakuutuksenottajaryhmille. Ulkomaisen vakuutusyhtiön toimilupahakemus voidaan kuitenkin hylätä, jos norjalainen vakuutusyhtiö ei saisi toimilupaa vastaavaa toimintaa varten ulkomaisen vakuutusyhtiön kotimaassa.

Uuden lain mukaan ulkomaisen vahinkovakuutusyhtiön on asetettava norjalaiseen pankkiin tallette, josta kuningas antaa tarkemmat määräykset. Ulkomaisen henkivakuutusyhtiön osalta tallette lasketaan vakuutusteknisen vastuuvakan perusteella.

2.1.4. Saksan liittotasavalta

EY:n jäsenmaiden lainsäädännössä sovelletaan erilaisia vaatimuksia ulkomaiseen vakuutuslaitokseen sen mukaan, sijaitseeko toimilupa hakevan vakuutuslaitoksen pääkonttori jossakin toisessa EY-maassa vai EY:n ulkopuolella. Seuraavassa tarkastellaan Saksan liittotasavallan lainsäädäntöä esimerkkinä EY-maiden lainsäädännöstä.

Saksan liittotasavallan vakuutusvalvontalaki on vuodelta 1931. Sitä on tarkistettu viimeksi vuosina 1983 ja 1985.

Toimiluvan myöntämisperusteissa ja tallettevaatimuksissa on eroja sen mukaan, missä maassa hakijayhtiön pääkonttori sijaitsee. EY-maasta olevalla yhtiöllä on oikeus saada toimilupa, kun lain muodolliset vaatimukset on täytetty. Pääomavaatimukset on yhtenäistetty EY-maissa, minkä vuoksi talletteita ei saa vaatia toiseen EY-maahan perustetulta vakuutusyhtiöltä.

Muusta kuin EY-maasta oleva vakuutuslaitos tarvitsee toimiluvan ensivakuutusliikkeen harjoittamiseen. Yksinomaan jälleenvakuutusliikettä saa harjoittaa ilman toimilupaa. Valtiovarainministeriö voi, kuultuaan vakuutusneuvottelukuntaa, myöntää toimiluvan, jos ulkomainen hakija täyttää kotimaiselta hakijalta vaadittavat edellytykset, on perustanut edustuston, nimittänyt viranomaisten hyväksymän pääasiamiehen ja asettanut vaaditun kiinteän talletteen.

Ulkomaisiin vakuutuslaitoksiin sovelletaan samoja erillisysperiaatteen mukaisia vaatimuksia kuin kotimaisiin yhtiöihin. Eri toimilupa myönnetään henki-, sairaus-, oikeusturva- sekä luotto- ja takuuvakuutusta varten.

Muusta kuin EY-maasta olevan vakuutuslaitoksen tulee asettaa tallette. Edustuston Saksan perustavan vakuutuslaitoksen on sijoitettava vakuutustarkastuksen hyväksymään pankkiin kiinteä tallette, jonka suuruus määräytyy vakuutuslajin mukaan. Talletteen määrä on seuraava:

900 000 Saksan markkaa (DM) (noin 2,2 miljoonaa Suomen markkaa) vastuu-, luotto- ja takuuvakuutuksessa;

675 000 DM (noin 1,7 miljoonaa markkaa) tapaturma-, kasko-, kuljetus-, palo-, luonnonilmiö- ja erilaisia taloudellisia menetyksiä kattavissa vakuutuksissa;

450 000 DM (noin 1,1 miljoonaa markkaa) raesade-, pakkas- ja muissa esinevahinko- ja oikeusturvavakuutuksissa; sekä

600 000 DM (noin 1,5 miljoonaa markkaa) henkivakuutuksessa.

Kiinteä tallette katsotaan kotimaisen yhtiön omaan pääomaan verrattavaksi eräksi. Sen tulee EY:n ohjeiden mukaan olla vähintään yksi neljäsosa EY-maassa sijaitsevalta yhtiöltä vaadittavasta vähimmäistakuurahastosta. Käytännössä kuitenkin joissakin EY-maissa vaaditaan tätäkin suurempia talletteita.

Muuttuva tallette määräytyy toiminnan aikana vakuutusliikkeen laajuuden mukaan. Vahinkovakuutuksessa talletteen on oltava 50 prosenttia edustuston edellisen tilivuoden bruttovakuutusmaksutulosta, josta voidaan kuitenkin vähentää enintään 50 prosenttia EY-maassa sijaitsevalle vakuutusyhtiölle maksetuista jälleenvakuutusmaksuista. Henkivakuutuksessa muuttuvan talletteen suuruus on 10 prosenttia vakuutusteknisestä vastuuvälästä. Vastuuvälä lasketaan samojen perusteiden mukaisesti kuin kotimaisissa yhtiöissä.

Ulkomaiselle vakuutuslaitokselle asetettavat varsinaiset pääomavaatimukset ovat samat sekä EY-maasta että muualta olevalle vakuutuslaitokselle. Toiminnan alkaessa toimintamaahan on sijoitettava vähimmäistakuurahasto, joka on vähintään 50 prosenttia kotimaiselta yhtiöltä vaadittavasta vähimmäistakuurahastosta. Vähimmäistakuurahaston määrä riippuu vakuutuslajista. EY:n ohjeiden mukaan sen määrä on vahinkovakuutuksessa seuraava:

400 000 Euroopan laskentayksikköä (ECU) (noin 2,0 miljoonaa markkaa) vastuu-, luotto- ja takuuvakuutuksessa;

300 000 ECU (noin 1,5 miljoonaa markkaa) tapaturma-, sairaus-, autokasko- ja tavaravakuutuksissa sekä erilaisia taloudellisia menetyksiä kattavissa vakuutuksissa; ja

200 000 ECU (noin 1,0 miljoonaa markkaa) muussa vahinkovakuutuksessa ja oikeusturvavakuutuksessa.

Keskinäisen vakuutusyhtiön osalta näitä vaatimuksia voidaan alentaa 25 prosentilla.

Henkivakuutuksessa vastaava vähimmäisrahaston määrä on seuraava:

800 000 ECU (noin 4,0 miljoonaa markkaa), jos kysymyksessä on osakeyhtiömuotoinen vakuutusyhtiö; sekä

600 000 ECU (3,0 miljoonaa markkaa), jos kysymyksessä on keskinäinen vakuutusyhtiö ja jos asianomainen maa suostuu tällä perusteella alentamaan vähimmäisvaatimusta.

Jos edustusto harjoittaa useampaan ryhmään kuuluvaa vakuutusliikettä, sovelletaan korkeinta alkupääomavaatimusta.

Toiminnan aikana on vähimmäistakuurahastoa lisättävä liikkeen laajuuden mukaan varsinaisen takuurahaston määrään saakka. Varsinaisen takuurahaston on oltava vähintään yksi kolmasosa EY:n ohjeiden mukaan lasketusta solvenssimarginaalista. Takuurahasto ja solvenssimarginaali katsotaan omaksi pääomaksi. Solvenssimarginaalia vastaavien varojen on sijaittava EY:n alueella. Vahinkovakuutuksessa solvenssimarginaalin määrä vastaa noin 16 prosenttia ensivakuutuksen ja vastaan otetun jälleenvakuutuksen maksutulosta, josta kuitenkin voidaan tiettyjen säännösten mukaan vähentää menevän jälleenvakuutuksen maksut.

2.2. Valmisteluvaiheet

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti keväällä 1984 ulkomaisten vakuutuslaitosten toimikunnan, jonka tehtäväksi annettiin valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus ulkomaisen vakuutuslaitoksen oikeudesta harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa annetun lain uudistamiseksi. Toimikunnan tuli ottaa erityisesti huomioon ulkomaisen vakuutuslaitoksen toiminnan aloittamista ja valvontaa koskevan sääntelyn tarve sekä vastaava uusi pohjoismaiden ja muu eurooppalainen lainsäädäntö. Tässä toimikunnassa olivat sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi edustajat Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitosta. Toimikunta jätti mietintönsä sosiaali- ja terveysministeriölle syyskuun 1986 (komiteanmietintö 1986:34).

Mietinnöstä pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, Suomen Pankilta, Uudenmaan lääninhallitukselta, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta, Teollisuuden Keskusliitolta, Keskuskauppakamarilta, Vakuutusalan kuluttajaneuvottelukunnalta sekä Suomessa toimivilta ulkomaisilta vakuutusyhtiöiltä (Ingosstrakh ja Commercial Union).

Useat lausunnonantajat painottivat lain kokonaisuudistuksen tarvetta sekä kotimaisten ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden mahdollisimman yhdenvertaista kohtelua. Yksittäisten säännösten kohdalla esitti muutosehdotuksia erityisesti oikeusministeriö.

Uudistuksen jatkovalmistelun aikana pyydettiin ulkoasiainministeriöltä lausunto erityisesti OECD:n säännöstöihin liittyvistä kysymyksistä.

Esityksessä on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon lausunnoissa esitetyt näkökohdat.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei olisi vaikutuksia viranomaisten organisaatioon eikä valtioneulouteen. Lain voimaan tullessa Suomessa toimivien ulkomaisten vakuutuslaitosten olisi saatettava toimintansa uuden lain mukaiseksi laissa säädetyn siirtymäajan kuluessa. Tämän johdosta ulkomaiset vakuutuslaitokset joutuisivat siirtämään Suomeen vakuudeksi ja vastuuvelan katteeksi lisää pääomaa.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

4.1. Riippuvuus muista esityksistä

Ehdotetut säännökset toimiluvan antamisesta ulkomaiselle vakuutusyhtiölle on laadittu niiden ehdotusten pohjalta, jotka sisältyvät hallituksen esitykseen laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta. Sanotun esityksen säännökset suomalaisen vakuutusyhtiön peruspääoman vähimmäismäärästä on muun muassa asetettu ulkomaisen vakuutusyhtiön alkuvakuutta koskevan vaatimuksen perustaksi.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön mahdollisuuteen harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa liittyvät myös säännökset ulkomaalaisen oikeudesta olla suomalaisen vakuutusyhtiön perustajana sekä omistaa sen osakkeita tai takuuosuuksia. Näitä seikkoja koskeva uudistus sisältyy hallituksen esitykseen laeiksi vakuutusyhtiölain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

4.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista

Suomi OECD:n jäsenmaana noudattaa järjestön hyväksymiä vakuutustoiminnan periaatteita. Vakuutustoimintaa koskevat asiat sisältyvät näkymättömien maksuliikkeiden vapauttamissäännöstöön ja pääomaliikkeiden vapauttamissäännöstöön.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Yleisiä säännöksiä

1 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ulkomaisen vakuutusyhtiön oikeudesta harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa tämän lain mukaisesti sekä lain soveltamisalasta. Lakia sovellettaisiin niihin ulkomaisiin vakuutusyhtiöihin, jotka harjoittavat Suomessa ensivakuutusliikettä tai joilla on tarkoitus alkaa harjoittaa Suomessa tätä toimintaa. Ehdotuksen säännökset koskevat sekä toiminnan aloittamista että jo käynnissä olevaa toimintaa. Lakia ei

sovellettaisi sellaisiin ulkomaisiin vakuutusyhtiöihin, jotka täällä harjoittava yksinomaan jälleenvakuutusta.

Jos ulkomainen vakuutusyhtiö harjoittaa täällä sekä ensi- että jälleenvakuutusta, sovelletaan ehdotuksen säännöksiä vain ensivakuutusliikkeeseen.

Tietävästi kaikkialla maailmassa vakuutus toiminta on viranomaisvalvonnan kohteena. Ensivakuutustoiminnan valvonta on poikkeuksetonta, mutta jälleenvakuutustoiminnan valvontaa ei ole kaikissa maissa. Valvonta tähtää etupäässä vakuutusyhtiön muiden asiakkaiden

kuin toisten vakuutusyhtiöiden edun turvaamiseen.

Myös Suomessa vakuutustoiminnan valvonta on järjestetty. Kotimaisten vakuutusyhtiöiden osalta se käsittää ensivakuutuksen lisäksi myös jälleenvakuutuksen siinäkin tapauksessa, että yhtiö harjoittaa yksinomaan jälleenvakuutusta.

Kun ulkomainen vakuutusyhtiö harjoittaa ensivakuutustoimintaa Suomessa, on vakuutettujen edut suojattava kotimaisten vakuutusyhtiöiden asiakkaiden suojaa vastaavalla tavalla. Jälleenvakuutuksen harjoittamisen valvonta on sen sijaan jätetty ehdotuksessa sääntelemättä, koska jälleenvakuutussuhde ei kosketa suoraan tavallista vakuutusasiakasta.

Pykälän 2 momentin mukaan ulkomaisesta vakuutuksenantajasta käytetään nimitystä ”vakuutusyhtiö”, vaikka uuden lain säännöksiä sovellettaisiin yhteisömuodoltaan muunkinlaisiin vakuutuksenantajiin. Tarkoituksena ei ole rajoittaa erityyppisten vakuutusyhteisöjen mahdollisuutta harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa. Vakuutusyhtiö-termiä on käytetty lähinnä sen lyhyden vuoksi. Luonnolliselle henkilölle ei voitaisi ehdotuksen mukaan antaa toimilupaa.

Vakuutuslalla toimii myös erilaisia yhteenliittymiä. Yksittäisessä tapauksessa tulisi ratkaistavaksi, onko tällaisen yhteenliittymän tarkoituksena harjoittaa tässä laissa tarkoitettua ja siten luvanvaraista toimintaa. Toimilupaa ei siten voisi saada esimerkiksi pooli, vakuutusyhtiöiden muodostama katastrofisopimukseen perustuva järjestely eikä myöskään Lontoon Loyd's, koska niitä ei voida pitää vakuutusyhtiöihin rinnastettavina vakuutusyhteisinä.

2 §. Tässä pykälässä säädettäisiin siitä, että vakuutusliikettä saa harjoittaa Suomessa ainoastaan toimiluvan perusteella. Niin ikään pykälään sisältyisi perussäännös toimintaa varten perustettavasta edustustosta ja pääasiamiehestä.

Ulkomaisella vakuutusyhtiöllä tulee olla pykälän 1 momentin mukaan toimilupa, kun se ryhtyy harjoittamaan vakuutustoimintaa Suomessa.

Yleisperusteluissa on selostettu, mitä lakiehdotuksessa tarkoitetaan vakuutusliikkeen harjoittamisella. Jos ulkomaisen yhtiön lukuun Suomessa tapahtuva toiminta täyttää vakuutusliikkeen harjoittamiselle asetetut tunnusmerkit, tulee ulkomaisen vakuutusyhtiön hakea

toimilupa. Tämä säännös vastaa voimassa olevan lain 1 §:ää.

Toimiluvan ulkomaiselle vakuutusyhtiölle antaisi valtioneuvosto. Näin on laita myös voimassa olevan lain mukaan.

Edustustosta säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Voimassa olevan lain mukaan ulkomainen vakuutusyhtiö voi harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa pääasiamiehen välityksellä. Ehdotuksen mukaan yhtiön tulee perustaa Suomeen edustusto. Sillä tarkoitetaan konttoria tai muuta pysyvää toimipaikkaa, jossa yhtiön asioita Suomessa hoidetaan. Lisäksi yhtiön olisi asetettava Suomeen pääasiamies tätä liikettä johtamaan.

Vakuutustoiminnan valvonnan suorittamiseksi on tärkeää, että ulkomaisella vakuutusyhtiöllä on Suomessa edustusto, jossa yhtiön toimintaa voidaan sen hallussa olevien asiakirjojen perusteella tarkastaa. Myös yhtiön kanssa asiakassuhteissa olevien on saatava tietää, missä yhtiötä hoidetaan ja mistä yhtiön edustajat voi tavoittaa.

Edustuston sijaintiin liittyisi myös yhtiön oikeuspaikkaa koskeva lakiehdotuksen 41 §:n säännös.

Yhtiö voisi vapaasti valita Suomesta sen kunnan, johon se perustaa edustustonsa ja josta siis toimintaa johdetaan ja harjoitetaan. Edustuston voisi myös siirtää toiseen paikkaan.

Jos ulkomaisen vakuutusyhtiön pääasiamiehenä toimii suomalainen vakuutusyhtiö, olisi ulkomaisen yhtiön edustustona pidettävä tämän yhtiön sellaiseksi ilmoittamaa konttoria.

Suomalaisen vakuutusyhtiön toiminnasta vastaavat ensisijaisesti yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja. Koska ulkomaisella yhtiöllä on hallintonsa ulkomailla, tulisi yhtiöllä olla Suomessa laajoin valtuuksin toimiva edustaja. Tässä momentissa säädettäisiin siksi myös siitä, että ulkomaisen yhtiön on asetettava pääasiamies edustustonsa johtajaksi. Pääasiamiehen tulisi täyttää säädetyt kelpoisuusehdot. Sosiaali- ja terveysministeriö, joka valvoo ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toimintaa Suomessa, hyväksyisi pääasiamiehen.

Yksityiskohtaiset säännökset pääasiamiehestä ovat ehdotuksen 8—12 §:ssä.

3 §. Pykälän mukaan ulkomainen vakuutusyhtiö ei saisi Suomessa harjoittaa muuta elinkeinoa kuin vakuutusliikettä eikä henki- ja eläkevakuutusyhtiö muuta vakuutusliikettä kuin henkilövakuutusta ja sen jälleenvakuutus-

ta. Pykälä sisältäisi myös rajoituksen yhtiön oikeudesta omistaa yritysten osakkeita ja osuuksia.

Säännösten tarkoituksena on asettaa ulkomainen vakuutusyhtiö toimintaa koskevien rajoitusten osalta Suomessa samaan asemaan kotimaisten vakuutusyhtiöiden kanssa. Ulkomaiselle vakuutusyhtiölle ei saisi luoda erilaista kilpailuasemaa siten, että sille sallittaisiin laajempi toimintavapaus kuin kotimaiselle. Vastaavat säännökset kotimaisen vakuutusyhtiön toiminnasta ovat vakuutusyhtiölain 1 luvun 3 §:ssä. Ulkomaisen vakuutusyhtiön toimintaa Suomessa ehdotetaan rajoitettavaksi, vaikka yhtiö saisi kotimaassaan harjoittaa vakuutusliikkeen yhteydessä muutakin liiketoimintaa.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutus-toimintaa saisi harjoittaa vain siihen erikoistunut yhtiö. On katsottava, että vakuutusasiat näin hoidetaan asiantuntevammin ja vastuullisemmin, kuin jos toimintaan liitetäisiin vakuutukselle vieraita toimintoja. Varsinkin jos vakuutusliikkeeseen kuulumaton toiminta muodostuisi yhtiössä merkitseväksi, varsinaisen vakuutusliikkeen hoitaminen ja siihen kuuluva sijoitustoiminta vaarantuisi. Säännöksen tarkoituksena on siten suojata yhtiön vakuutuksenottajien ja vakuutettujen etuja. Tässä pykälässä ehdotettu ja vakuutusyhtiölaissa säädetty periaate, ettei vakuutustoimintaan saa kytkeä vakuutukselle vierasta toimintaa, on ulkomaisessakin lainsäädännössä yleisesti omaksuttu.

Siitä, mikä toiminta katsotaan vakuutusliikkeeksi ja mikä muuksi liiketoiminnaksi, ei säädettäisi tässä laissa. Myöskään vakuutusyhtiölakiin tai muuhun lainsäädäntöön ei sisälly vakuutusliikkeen määritelmää. Niin Suomessa kuin yleensä muuallakin on todettu, ettei ole ollut mahdollista löytää sellaista määritelmää, joka olisi riittävän tarkka ja yksiselitteinen tarjotakseen todellista tukea lain soveltajalle ja lisäksi riittävän yleinen mukautuakseen muuttuviin olosuhteisiin. Kun tätä lakia sovelletaan, on tarkoitus noudattaa samoja periaatteita vakuutusliikkeen käsitettä arvioitaessa kuin kotimaistenkin vakuutusyhtiöiden kohdalla.

Vakuutusliikkeen harjoittaminen on Suomessa julkisen valvonnan alaista. Valvontaviranomainen ja viime kädessä tuomioistuin ratkaisevat, onko kysymys vakuutusliikkeen harjoittamisesta vai muusta toiminnasta. Myös vakuutustoiminnan muutokset voidaan siten jatkuvasti ottaa huomioon.

Tässä momentissa säädettäisiin lisäksi niin sanotusta erillisyyisperiaatteesta. Ulkomainen vakuutusyhtiö asetettaisiin tältäkin osin samanlaiseen asemaan kuin suomalainen yhtiö.

Henki- ja eläkevakuutustoiminnassa kerääntyy vakuutusyhtiöihin yleensä huomattavia pääomia. Henkivakuutusmaksuja, jotka riskiosuuden ohella voivat sisältää merkittävänkin säästöosuuden, suoritetaan vuosia tai jopa vuosikymmeniä ennen vakuutustapahtumaa. Tässä henki- ja eläkevakuutus poikkeavat vahinkovakuutuksesta, jossa sopimukset ovat yleensä lyhytaikaisia, lähinnä vuosisopimuksia. Niissä vakuutusmaksu vastaa hoitokulujen ohella vain riskiosuutta. Henki- ja eläkevakuutuksen harjoittamiselle onkin yleensä asetettu korkeammat turvaavuus- ja pääomavaatimukset kuin vahinkovakuutukselle. Henki- ja eläkevakuutustoiminta pidetään yleensä muuallakin maailmassa yhtiöoikeudellisesti erillään vahinkovakuutustoiminnasta. Tosin joissakin maissa sallitaan vahinko-, henki- ja eläkevakuutuksen harjoittaminen samassa yhtiössä, mutta tämä on poikkeuksellista. Erillisyyisperiaatteen toteuttaminen on myös valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista, koska valvonta voidaan hoitaa tehokkaammin, kun yhtiöiden toiminta on eriytettyä.

Pykälän 2 momentin pääsäännön mukaan ulkomainen vakuutusyhtiö ei saisi ilman sosi-aali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta liiketoimintaa kuin vakuutusliikettä harjoittavan suomalaisen yrityksen osakepääomasta tai äänivallasta yli 20 prosenttia. Jos tässä tarkoitettu yritys on osakeyhtiö, rajoitus koski sekä ulkomaisen vakuutusyhtiön omistamien osakkeiden osuutta koko osakepääomasta että näiden osakkeiden tuottamaa äänimäärää.

Momentissa ehdotettuihin rajoituksiin on lähinnä kaksi syytä. Ensiksikin ulkomaisen vakuutusyhtiön voidaan katsoa ryhtyvän harjoittamaan vieraalla toimialalla olevaa elinkeinoa tämän yrityksen nimissä, jos se saisi hankkia esimerkiksi osake-enemmistön tällaisessa yrityksessä. Tällä säännöksellä on siis tarkoitus estää 1 momentissa olevan säännöksen kiertäminen. Toiseksi rajoitus perustuu siihen käsitykseen, että vakuutustoimintaan kuuluvien pääomien sijoittaminen olennaisessa määrin tässä momentissa tarkoitettuun vieraaseen toimintaan voi vaarantaa itse vakuutusliikkeen hoitamisen.

Ulkomaisella vakuutusyhtiöllä olisi ministeriön suostumuksetta oikeus hankkia asunto- ja

kiinteistöyrityksiä. Sama koskee kotimaista vakuutusyhtiötä. On katsottava, ettei sanotunlainen sijoitustoiminta vaikuta haitallisesti vakuutusliikkeen hoitamiseen. Pitkäaikaisten sijoitusten vaihtoehtona kiinteistösijoituksia on pidetty vakuutustoiminnalle välttämättöminäkin.

Sosiaali- ja terveysministeriö voisi antaa ulkomaiselle vakuutusyhtiölle luvan poiketa tässä momentissa ehdotetuista rajoituksista. Luvan antaminen voisi johtua esimerkiksi siitä, että ulkomainen vakuutusyhtiö saattaisi siten välttyä muutoin tulossa olevilta luottotappioilta. Vastaavasti kotimaiselle vakuutusyhtiölle on voitu myöntää poikkeuslupa saatavien turvaamiseksi.

Momenttiin sisältyy myös sivuyhtiön määritelmä. Sivuyhtiöllä tarkoitetaan sellaista suomalaista yritystä, joka harjoittaa muuta liiketoimintaa kuin vakuutusliikettä ja jossa ulkomaisella vakuutusyhtiöllä on enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai muu vastaava määräämisvalta.

Pykälän 3 momentin mukaan otettaisiin ulkomaisen vakuutusyhtiön omistuksia laskettaessa huomioon myös yhtiön sivuyhtiölle ja eläkesäätiölle kuuluvat osakkeet ja osuudet. Sama koskisi niitä osakkeita ja osuuksia, jotka omistaa ulkomaisen vakuutusyhtiön kanssa samassa konsernissa oleva toinen vakuutusyhtiö, jolla on toimilupa Suomessa, sekä sen sivuyhtiö ja eläkesäätiö. Ehdotetussa sääntelyssä on tältäkin osin pyritty mahdollisimman suureen yhdenmukaisuuteen vakuutusyhtiölain vastaavien säännösten kanssa.

Ulkomaiseen vakuutusyhtiöön sovelletaan lisäksi ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita annettua lakia (219/39). Suomen Pankki on antanut myös määräyksiä, jotka koskevat ulkomaisen yhtiön valuutan maahantuontia Suomeen ja sijoituksia Suomessa.

4 §. Tässä pykälässä säädettäisiin siitä, että ulkomaisen vakuutusyhtiön tulee noudattaa Suomen lakia täällä toimiessaan, sekä siitä, että yhtiön toiminta on sosiaali- ja terveysministeriön valvonnassa.

Pykälän 1 momentin mukaan yhtiön Suomessa harjoittamaa toimintaa koskevissa oikeussuhteissa noudatettaisiin Suomen lakia. Tällä tarkoitetaan Suomen oikeutta tai sitä vieraan valtion oikeutta, joka oikeussuhteeseen sovellettavien Suomen kansainvälisen yksityis-

oikeuden liittymäsääntöjen mukaan tulee kysymykseen. Sääntely suojaa erityisesti kuluttajasemassa olevia henkilöitä. Ulkomainen vakuutusyhtiö ei saisi Suomessa myydä kuluttajalle sellaista täällä voimassa olevaa vakuutusta, johon sovellettaisiin vieraan valtion oikeutta. Sen sijaan ulkomaisella vakuutusyhtiöllä olisi oikeus tehdä suomalaisen yrityksen kanssa esimerkiksi kuljetusvakuutussopimus, johon sovelletaan ulkomailla olevan vahinkopaikan oikeutta.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön toiminnan valvonnan kannalta on lisäksi välttämätöntä, että yhtiö on velvollinen vastaamaan täällä harjoittamastaan toiminnasta Suomen tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä noudattamaan niiden antamia päätöksiä ja määräyksiä.

Voimassa olevan lain mukaan on toimiluvan hakijan sitouduttava edellä mainitun periaatteen noudattamiseen. Tätä ei kuitenkaan voi pitää riittävänä, vaan Suomen lain noudattaminen on katsottava niin tärkeäksi, että siitä tulisi nimenomaisesti säätää laissa.

Valvontaviranomaisesta säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Sen mukaan yhtiön toimintaa valvoisi edelleen sosiaali- ja terveysministeriö, käytännössä sen vakuutusosasto. Tehtävään sisältyisi oikeus valvontaa koskevien määräysten ja ohjeiden antamiseen. Lisäksi valvontaa suorittaisi muun muassa kuluttaja-asiamies erikseen säädetyllä tavalla.

Myöhemmissä pykälissä säädettäisiin yhtiön pääasiamiehestä sekä niistä ilmoitus- ja muista velvollisuuksista, jotka yhtiön tulee täyttää. Pääasiamies on ehdotuksen mukaan vastuussa yhtiön toiminnasta, ja useimmin juuri häneen kohdistettaisiin yhtiön valvonnasta aiheutuvat velvoitteet ja toimenpiteet.

Toimilupa

5 §. Toimiluvan ulkomaiselle vakuutusyhtiölle antaisi hakemuksesta valtioneuvosto, jonka tehtävänä se on nykyisenkin lain mukaan. Valtioneuvosto antaa myös kotimaisen vakuutusyhtiön toimiluvan.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin toimiluvan antamisen perusteista. Lakiehdotuksessa on lähdetty siitä periaatteesta, että toimiluvan

myöntämisperusteiden tulisi yleensä olla samat, joita sovelletaan kotimaisiin yhtiöihin.

Voimassa olevan lain 4 §:n mukaan valtioneuvostolla on oikeus vapaasti harkita, myöntääkö toimilupa ulkomaiselle vakuutusyhtiölle vai ei, vaikka hakija täyttäisikin laissa säädetyt vaatimukset. Laissa ei ole sanottu, mitä seikkoja valtioneuvoston tulee tässä harkinnassaan ottaa huomioon.

Vakuutusyhtiölain 2 luvun 5 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston on annettava toimilupa hakijalle, joka täyttää laissa säädetyt pääomavaatimukset, jollei aiotun vakuutusliikkeen harkita vaarantavan tervettä kehitystä vakuutusallalla.

Lakiehdotuksen mukaan toimilupa annettaisiin ulkomaiselle vakuutusyhtiölle, jos aiotun vakuutusliikkeen ei katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Valtioneuvostolla olisi kuitenkin oikeus olla antamatta toimilupaa, jos se katsoo jäljempänä mainittuja vastasyitä siihen olevan. Toimiluvan myöntämisperusteet vastaisivat siten pääosin niitä vaatimuksia, jotka vakuutusyhtiölaissa on asetettu kotimaiselle hakijalle. Toimilupaa ei voitaisi antaa, jos aiottu vakuutusliike olisi omiaan vaarantamaan vakuutuksenottajien tai vakuutettujen etuja taikka jos se muutoin epäterveellä tavalla vaikuttaisi vakuutustoiminnan kehitykseen. Sen sijaan toimilupaharkintaan ei kuuluisi sen seikan arviointi, onko vakuutusmarkkinoilla vallitseva tilanne huomioon ottaen lainkaan tarpeen, että uusi yhtiö ryhtyy Suomessa harjoittamaan vakuutusliikettä. Tarveharkintaperiaate ei siten sisälly lakiehdotukseen.

Kun on kysymys toimiluvan antamisesta ulkomaiselle vakuutusyhtiölle, on asiaa harkittava laajemminkin kuin vain Suomessa tapahtuvan vakuutustoiminnan osalta. Myös suomalaiset vakuutusyhtiöt hakeutuvat ulkomaiden markkinoille. Näin tehdessään suomalainen vakuutusyhtiö joutuu yleensä hakemaan toimilupaa siinä maassa, jossa vakuutusliikettä aiotaan harjoittaa. Toimiluvan hylkäämisperusteena, pykälän 1 momentissa tarkoitettuna vastasyynä, valtioneuvosto voisi käyttää esimerkiksi sitä, ettei hakijan kotimaan lainsäädännön taikka hakijan kotimaassa noudatetun tosiasiallisen hallintokäytännön mukaan suomalaiselle vakuutusyhtiölle anneta vastaavaa toimilupaa.

Koska suomalaiset vakuutusyhtiöt ovat tähän mennessä yleensä saaneet ulkomailla hake-

mansa toimiluvat, valtioneuvosto joutuisi harvoin hylkäämään ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toimilupahakemuksia vastavuoroisuussyiden perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toimiluvan laajuudesta. On katsottava, että hakijalla voi olla asianmukaiset edellytykset vain sellaisen vakuutusliikkeen hoitamiseen, jota yhtiö harjoittaa kotimaassaan. Ei ole tarkoituksenmukaista antaa ulkomaiselle vakuutusyhtiölle toimilupaa sellaista toimintaa varten, josta yhtiöllä ei ole kokemusta. Ehdotuksen 6 §:n mukaan hakijan on liitettävä toimilupahakemukseen selvitys tästä toiminnastaan.

Momentin mukaan valtioneuvosto voisi rajoittaa toimiluvan suppeammaksi, kuin mitä on haettu. Niinpä toimilupaa ei olisi pakko myöntää koskemaan kaikkia hakemuksessa mainittuja vakuutuslajeja. Tällainen rajoittaminen voisi tulla kysymykseen annettaessa toimilupa kytkösyhtiölle, jonka tarkoituksena on hoitaa samaan konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden vakuutusturvaa. Tällöin olisi kiinnitettävä huomiota muun muassa siihen, mikä merkitys myönnettävillä vakuutuksilla olisi konsernin ulkopuolisille tahoille, kuten vakuutetuille tai velkojille. Rajoitus voisi koskea esimerkiksi luottovakuutusta ja vastuuvakuutusta, joissa saattaa olla kysymys suurista riskeistä ja joilla on tarkoitus antaa suojaa ulkopuolisille eduille.

Jos ulkomainen yhtiö aikoo hoitaa esimerkiksi ulkomaalaisten omistamien yritysten vakuutuksia, voitaisiin toimilupa, jota ei ehkä muutoin voitaisi antaa, rajoittaa koskemaan vain näin määräytyvää asiakasryhmää.

Lakisäätelisistä vakuutuksista on säädetty erityislajeissa. Säännöksiä on muun muassa työntekijäin eläkelaislaissa (395/61), tapaturmavakuutuslaissa (608/48) ja liikennevakuutuslaissa (279/59). Näiden lakien mukaan valtioneuvosto voi myöntää toimiluvan vain kotimaiselle vakuutusyhtiölle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin toimiluvan voimassaoloajasta. Valtioneuvosto voisi päättää, annetaanko toimilupa määräajaksi vai olemaan voimassa toistaiseksi. Määräajaksi annettu toimilupa voisi olla voimassa enintään 10 vuotta. Toimiluvan antamista harkitessaan valtioneuvosto joutuu saamiensa selvitysten perusteella muun muassa arvioimaan, onko aiotulla vakuutusliikkeellä mahdollisesti epäterveitä vaikutuksia Suomen vakuutustoiminnan kehitykseen vai ei. Jos ulkomainen vakuutusyhtiö

harjoittaa kotimaassaan tai muissa maissa vakuutusten polkumyyntiä, viivyttelä korvausten maksamisessa tai toimii muutoin hyvän vakuutustavan vastaisesti, toimilupaa ei tulisi lainkaan antaa. Usein on kuitenkin mahdotonta etukäteen varmistua siitä, millaiseksi ulkomaisen vakuutusyhtiön toiminta Suomessa muodostuu. Tästä syystä toimilupa voitaisiin antaa uudelle hakijalle määräajaksi, jonka kuluessa saadaan tietoa yhtiön toimintatavoista. Määräaikaisen toimiluvan jatkamisesta valtioneuvosto päättäisi myöhemmin yhtiön eri hakemuksesta. Tällöin otettaisiin huomioon myös vastavuoroisuussyyt.

Tässä momentissa säädettäisiin muutoinkin niistä tilanteista, joissa haetaan voimassa olevan toimiluvan muuttamista. Toimiluvan muuttamisesta päätettäessä sovellettaisiin samaa harkintaa kuin uuden toimiluvan antamisen yhteydessä.

6 §. Tässä pykälässä ehdotetaan säädettäväksi niistä asiakirjoista ja muista selvityksistä, jotka ulkomaisen vakuutusyhtiön on liitettävä toimilupahakemukseensa.

Pykälän 1 momentissa on luettelo selvityksistä ja asiakirjoista, jotka ulkomaisella vakuutusyhtiöllä olisi jo ensivaiheessa oltava. Koska etukäteen on vaikea esittää täydellistä luetteloa vaadittavista asiakirjoista ja koska asiakirjat saattavat olla puutteellisia, hakijan tulisi 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön kehotuksesta täydentää asiakirjoja toimittamalla lisäselvityksiä. Luettelossa mainittu asiakirja tai selvitys voi ulkomaisen lainsäädännön tai vakuutuslaitoksen yhteisömuodon johdosta myös kokonaan puuttua. Tässä tapauksessa vakuutuslaitos voisi käyttää vastavaa muuta selvitystä.

Toimilupahakemukseen olisi liitettävä seuraavat asiakirjat ja selvitykset:

1. Hakijayhtiön on toimitettava voimassa oleva yhtiöjärjestyksensä tai muu ohjesääntönsä, jonka yhtiön kotimaan asianomainen viranomainen on vahvistanut tai rekisteröinyt, jos sellainen toimenpide yhtiön kotimaassa on tarpeen. Tästä asiakirjasta ilmenevät muun muassa yhtiön hallintoelimet ja näitä koskevat määräykset. Myös yhtiön tarkoitus ja toiminnan laajuus perustuvat usein yhtiöjärjestykseen, samoin vakuutuksenottajan mahdolliset osakkuusoikeudet ja lisämaksuvelvollisuus sekä vastuu yhtiön sitoumuksista.

2. Hakijan on toimitettava myös todistus siitä, että se kotimaassaan harjoittaa vähintään

sen laajuista vakuutusliikettä, jota toimilupahakemus koskee. Todistuksesta tulee myös ilmetä, kuinka kauan toimintaa on harjoitettu. Tällä varmistetaan se, että yhtiöllä on riittävä kokemus vakuutustoiminnasta.

3. Tämä kohta koskee yhtiön tilinpäätösasiakirjoja. Niistä voidaan tarkistaa, millaista yhtiön toiminta on kolmen viimeksi kuluneen tilikauden aikana ollut.

4. Toimilupa-asiaa harkittaessa selvitetään hakijan kotimaan vakuutustarkastusviranomaisen todistuksen, onko yhtiö toiminut kotimaassaan kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana huomautuksista tai mitä mahdollinen huomautus on sisältänyt.

5. Hakijayhtiön tulee laatia toimintasuunnitelma; sen sisällöstä säädettäisiin 7 §:ssä. Toimintasuunnitelmassa esitetään ne periaatteet, joiden mukaan yhtiö aikoo Suomessa harjoittaa toimintaansa.

6. Toimilupahakemukseen on liitettävä myös pääasiamiehen hyväksymistä koskeva hakemus. Ulkomaisen vakuutusyhtiön tulee siis valtuuttaa pääasiamies toimimaan puolestaan jo ennen kuin toimilupahakemus jätetään valtioneuvostolle. Koska pääasiamies vastaa ulkomaisen yhtiön toiminnasta Suomessa, on pidettävä tärkeänä, että pääasiamiestä koskevat selvitykset olisivat toimilupahakemuksen käsitteilyn yhteydessä käytettävissä.

7. Tämä selvitys vaadittaisiin sen varmistamiseksi, että ulkomaisen vakuutusyhtiön asiakirjat ovat yhtiön kotimaan toimivaltaisten viranomaisten tai henkilöiden antamia. Tällaisia ovat yleensä rekisteri- ja valvontaviranomaiset sekä ulkoasiainhallintoon kuuluvat virkamiehet.

8. Tämän kohdan mukaisen todistuksen esittämisellä varmistettaisiin, että hakija on asettanut 13 §:ssä säädetyn vakuuden sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymään pankkiin. Tarkoitus on, että jo toimilupaa hakiessaan vakuutusyhtiöllä olisi Suomessa riittävästi varoja toimintasuunnitelmassa tarkoitettua toimintaa varten.

9. Yhtiön tulisi hakea perusteiden vahvistamista sosiaali- ja terveysministeriöltä. Sitä koskeva hakemus olisi liitettävä toimilupahakemukseen. Perusteasiakirjoista on mahdollisuus saada sellaista yksityiskohtaista lisätietoa, joka usein on tarpeen toiminnan sisällön arvioimiseksi jo toimiluvan antamista harkittaessa.

Jos yhtiö ei voi kotimaansa lainsäädännön, yhteisömuotonsa tai muiden syiden vuoksi toi-

mittaa juuri sellaisia tietoja tai selvityksiä, jotka edellisessä momentissa on mainittu, ministeriö voisi 2 *momentin* mukaan kehottaa yhtiötä esittämään muut vastaavat selvitykset. Myös annetut asiakirjat voivat vaatia täydentämistä.

Hallintomenettelylain (598/82) mukaan viranomaisen on varattava asianosaiselle tilaisuus poistaa asiakirjassa oleva puute. Niin ikään mahdollinen selvityspyyntö on yksilöitävä, jotta asianosainen tietäisi, mistä seikoista selvitystä on erityisesti esitettävä. Viranomaisen tulee ratkaista asia joutuisasti saatuaan tarvittavat tiedot.

Toiminnassa olevan ulkomaisen vakuutusyhtiön tulee toimittaa 3 *momentin* perusteella selvityksiä, joita tarvitaan toimiluvan jatkamiseksi tai muuttamiseksi. Ministeriö määräisi, mitkä selvitykset tulee liittää hakemukseen. Niiden sisältö voi kuitenkin olla suppeampi kuin toimiluvan hakemisen yhteydessä, koska valvontaviranomaisella on jo omakohtaista tietoa yhtiöstä.

7 §. Ulkomaisen vakuutusyhtiön tulisi liittää toimilupahakemukseensa toimintasuunnitelma. Siinä selvitettäisiin ne periaatteet, joiden mukaan yhtiö aikoo hoitaa toimintaansa Suomessa.

Toimintasuunnitelman tulisi käsittää muun muassa selostus suunnitellun toiminnan laajuudesta ja noudatettavasta toimintapolitiikasta, selvitys niistä vakuutuslajeista, joita yhtiö aikoo Suomessa harjoittaa sekä arvio toiminnan kustannuksista.

Toimintasuunnitelmalla olisi myöhemminkin merkitystä. Toiminnan aikana ministeriö voisi nimittäin vaatia erityisiä selvityksiä, jos yhtiön toiminta olennaisesti poikkeaa suunnitelmasta. Tällainen muutos saattaa muun muassa edellyttää, että yhtiön on haettava toimiluvan laajentamista.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön toimintasuunnitelmaan sisältyvät asiakirjat ja selvitykset olisivat:

1. Yhtiön olisi esitettävä aiottua toimintaa koskevat vakuutuslajit. Jos vakuutuksiin liittyy erityispiirteitä, tulisi myös ne selostaa; näin on laita esimerkiksi silloin, kun yhtiö aikoo myöntää vakuutuksia, joita kotimaiset yhtiöt eivät Suomessa myy.

2. Selvitys vakioehdoilla tarjottavien vakuutusten yleisistä ja erityisistä ehdoista sekä maksutaulustoista olisi liitettävä toimintasuunnitelmaan. Yleisissä vakuutusehdoissa käsitellään

muun muassa vakuutuksen voimassaoloa, vakuutusmaksua ja vastuun alkamista. Erityisvakuutusehtoja sovelletaan vakuutuslajin erityiseen vakuutusmuotoon, esimerkiksi tiettyyn vastuuvakuutukseen.

Vaatus ei koskisi sellaisten vakuutusten ehtoja ja maksuja, jotka sovitaan yksilöllisesti asiakkaan tarpeiden mukaan.

3. Yhtiön olisi laadittava arvio toiminnan tuloksesta kolmelta ensimmäiseltä toimintavuodelta. Selvityksellä pyritään arvioimaan yhtiön toiminnan laajuutta ja taloudellista tilaa liikkeen alkuvuosien aikana.

4. Yhtiöllä tulee olla riittävästi varoja käytettävissään, kun se aikoo perustaa edustuston Suomeen aloittaakseen täällä vakuutusliikkeen harjoittamisen. Tässä kohdassa tarkoitella selvityksellä voidaan varmistua myös siitä, että perustamiseen erikseen tarvittavat varat on tänne siirretty.

5. Yhtiöltä vaadittaisiin selvitys jälleenvakuutuksen järjestämisestä. Huomiota kiinnitettäisiin siihen, onko yhtiön tarkoitus ottaa jälleenvakuutuksensa Suomesta vai ulkomailta. Suunnitelmasta saataisiin muutakin tietoa, muun muassa yhtiön Suomessa käyttämästä omavastuusta. Se, millä tavalla jälleenvakuutus on järjestetty, vaikuttaa yhtiön vastuunkantokykyyn. Lakiehdotuksen mukaisessa vakuusjärjestelmässä on lähtökohtana, että Suomen toiminnan osalta yhtiön tulisi käyttää toimintaansa suhteutettuja omapäätösmääriä, jotka lähinnä olisivat saman suuruisia, kuin mitä vaaditaan vastaavaa toimintaa harjoittavalta kotimaiselta yhtiöltä.

6. Yhtiön tulisi myös toimittaa yleinen selvitys toimintansa muusta järjestämisestä. Se koskisi muun muassa organisaatiota, vakuutusliikkeen hoitoa, markkinointia, pääasiamiestä ja muita henkilöstöä, liikepaikkaa sekä sijoitus-toimintaa.

Pääasiamies

Ulkomaista vakuutusyhtiötä edustaisi Suomessa yhtiön valtuuttama pääasiamies. Ehdotuksen 8—12 §:ssä on säännökset pääasiamiehen asettamisesta, kelpoisuudesta ja hyväksymisestä, pääasiamiehen sijaisesta sekä väliaikaisesta pääasiamiehestä.

8 §. Tässä pykälässä säädettäisiin ulkomaisen vakuutusyhtiön pääasiamiehen asemasta ja tehtävistä.

Koska ulkomaisen vakuutusyhtiön johto on ulkomailla, tulee yhtiöllä olla Suomessa vastuhenkilö täällä harjoitettavaa toimintaa varten. Pääasiamies, jonka ulkomainen vakuutusyhtiö valtuuttaa toimimaan puolestaan, on yleisasiamies, joka Suomessa edustaa yhtiötä ja toimii sen nimissä. Hän johtaa ja hoitaa täällä myös liiketoimintaa. Lisäksi pääasiamiehellä on asemansa perusteella velvollisuus vastata ja toimia yhtiön puolesta kaikissa sitä koskevilla asioissa.

Kun yhtiö aloittaa liiketoimintansa Suomessa, pääasiamies ei yleensä voi hoitaa tätä toimintaa yksin, vaan hän tarvitsee avukseen muuta henkilöstöä. Toimintaa järjestäänsä pääasiamies voi siten ottaa tarpeellisen määrän henkilöstöä työsopimussuhteeseen tai käyttää joissakin tehtävissä sivutoimisia asiantuntijoita ja konsultteja.

Pykälässä ei tarkemmin säädettäisi pääasiamiehen antamien valtuuksien laajuudesta, vaan yhtiön toiminnan järjestäminen Suomessa jäisi hänen harkintaansa. Pääasiamies olisi kuitenkin aina lain mukaisessa vastuussa myös työntekijöidensä, asiamiestensä ja muiden edustajiensa toiminnasta.

Lakiehdotuksen mukaan ei olisi myöskään eslettä sille, että sama henkilö toimii useamman kuin yhden ulkomaisen vakuutusyhtiön pääasiamiehenä.

9 §. Tässä pykälässä säädettäisiin pääasiamiehelle asetettavista vaatimuksista.

Pääasiamiehen olisi *1 momentin* mukaan asuttava Suomessa. Tämä on tärkeää siksi, että ne henkilöt, jotka täällä asioivat ulkomaisen vakuutusyhtiön kanssa, voivat tavoittaa yhtiön toiminnasta ja asioiden hoidosta vastaavan henkilön Suomesta.

Pääasiamiehen olisi oltava oikeustoimikelpoinen kaikissa häntä itseään koskevilla asioissa. Hän ei saa olla vajaavaltainen eikä konkurssissa. Pääasiamies on verrattavissa kotimaisen vakuutusyhtiön toimitusjohtajaan ja hallituksen jäsenen. Myöskään nämä eivät vakuutusyhtiölain mukaan saa olla vajaavaltaisia eivätkä konkurssissa.

Pääasiamiehenä ei voisi myöskään toimia henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon. Liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/85) mukaan liiketoimintakieltoon määrätty henkilö ei muun muassa saa olla yhteisön hallituksen jäsenenä tai toimitusjohtajana taikka muussa niihin rinnastettavassa asemassa yhteisössä eikä tosiasiallisesti johtaa sen toi-

mintaa tai hoitaa sen hallintoa. Kun pääasiamies muutoinkin rinnastetaan kotimaisen vakuutusyhtiön hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajaan, sovellettaisiin häneen vastaavasti myös liiketoimintakiellosta johtuvia rajoituksia.

Pääasiamiehen tulisi myös olla perehtynyt vakuutustoimintaan. Kotimaisten vakuutusyhtiöiden osalta ei toimitusjohtajalle tai muulle henkilöstölle kuin vakuutusmatemaatikolle ole asetettu erityisiä vaatimuksia. Kun pääasiamies saattaa olla ainoa henkilö, joka edustaa yhtiötä Suomessa, olisi hänelle asetettava erityinen ammattitaitoa koskeva vaatimus. Perehtyneisyys vakuutusalaan ja tehtävän hoitaminen päätoimisesti lisäisivät varmuutta siitä, että yhtiön vakuutustoimintaa hoidetaan Suomessa asiantuntevasti. Sosiaali- ja terveysministeriö viime kädessä ratkaisisi, onko pääasiamiehellä tarvittava kelpoisuus ottaen huomioon yhtiön toiminnan laatu ja laajuus Suomessa.

Pykälän *2 momentin* mukaan myös suomalainen vakuutusyhtiö voisi toimia pääasiamiehenä, ei sen sijaan muu suomalainen tai ulkomainen yhteisö. Tällöin edellytettäisiin, että suomalainen vakuutusyhtiö harjoittaa samantyyppistä vakuutusliikettä kuin kysymyksessä oleva ulkomainen vakuutusyhtiö. Siten esimerkiksi suomalainen henkivakuutusyhtiö ei voisi toimia ulkomaisen vahinkovakuutusyhtiön pääasiamiehenä.

Suomalaisen vakuutusyhtiön toiminnasta vastaavat yhtiön toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet. He vastaisivat pääasiamiehelle säädetyjen velvollisuuksien täyttämisestä siinä tapauksessa, että suomalainen vakuutusyhtiö toimii ulkomaisen vakuutusyhtiön pääasiamiehenä.

10 §. Ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyisi ulkomaisen vakuutusyhtiön hakemuksesta yhtiön valtuuttaman pääasiamiehen. Pääasiamies voi vaihtua usein ja asia siten tulla toistuvasti esille. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että yhtiön toimintaa valvova ministeriö ratkaisisi pääasiamiehen hyväksymistä koskevan asian.

Harkitessaan, onko pääasiamiehellä sellainen perehtyneisyys vakuutustoimintaan kuin yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän suorittamiseksi, ministeriö suorittaa oikeusharkintaa. Jos pääasiamies täyttää 9 §:n mukaiset vaatimukset, olisi hakemus hyväksyttävä.

Hakemukseen olisi liitettävä tarpeelliset selvitykset siitä, että pääasiamies täyttää säännösten mukaiset vaatimukset. Laissa ei erikseen säädettäisi, millaisia näiden selvitysten tulee olla, vaan asia jäisi ministeriön tapauskohtaisesti harkittavaksi.

Pykälässä säädettäisiin lisäksi pääasiamiehen hyväksymistä koskevaan hakemukseen liitettävästä, hänelle annetusta valtakirjasta. Valtakirjasta tulee näkyä 8 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamiseen tarvittava valtuutus. Ehdotukseen sisältyvien säännösten ja tämän valtakirjan nojalla pääasiamies voi päättää ulkomaista vakuutusyhtiötä sitovasti kaikista Suomessa harjoitettuun vakuutusliikkeeseen kuuluvista asioista. Hän myös edustaa ulkomaista vakuutusyhtiötä kaikissa yhtiötä koskevista oikeussuhteissa Suomessa sekä tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa.

11 §. Ulkomainen vakuutusyhtiö voisi valtuuttaa pääasiamiehen lisäksi tälle sijaisen, joka hoitaa pääasiamiehen tehtäviä silloin, kun pääasiamies on esimerkiksi loman tai sairauden takia estynyt niitä hoitamasta. Sijaisella olisi samat oikeudet ja velvollisuudet kuin pääasiamiehellä. Myös hänen kelpoisuuttaan ja tehtävään hyväksymistään koskisivat samat säännökset kuin pääasiamiestä.

12 §. Ulkomaisella vakuutusyhtiöllä on oltava pääasiamies tai hänen sijaisensa niin kauan kuin yhtiö harjoittaa vakuutustoimintaa Suomessa. Lisäksi pääasiamiehen ja hänen sijaisensa tulee koko ajan täyttää säädetyt vaatimukset. Jos jossakin tilanteessa yhtiöllä ei olisi tällaista edustajaa, sosiaali- ja terveysministeriö voisi tämän pykälän mukaan määrätä yhtiölle väliaikaisen pääasiamiehen.

Kaikkien pääasiamiehelle ja hänen sijaiselleen asetettujen vaatimusten jatkuvaa täyttämistä valvoo sosiaali- ja terveysministeriö. Ehdotuksen 26 §:n perusteella ministeriö voisi puuttua yhtiön toimintaan, jos se ei ole lainmukaista. Jos pääasiamies tai hänen sijaisensa eivät enää täytä asetettuja vaatimuksia, ministeriöllä olisi oikeus kehottaa yhtiötä asettamaan uusi pääasiamies tai hänen sijaisensa aikaisemman tilalle. Kehotus voitaisiin antaa myös siitä syystä, että pääasiamies on ryhtynyt sellaisiin toimiin, joiden johdosta häntä ei enää voida hyväksyä toimimaan yhtiön pääasiamiehenä tai hän muutoin ei enää ole sopiva tehtävänsä.

Ministeriön tulisi antaa määräys väliaikaisesta pääasiamiehestä niin pian kuin sen tietoon

on tullut, ettei yhtiöllä ole pääasiamiestä tai tämän sijaista taikka että he ovat estyneitä tai eivät enää täytä lain vaatimuksia. Asia voi tulla vireille joko ilmoituksesta tai ministeriön muutoin havaittua asian.

Pääasiamies ja hänen sijaisensa edustavat ulkomaista vakuutusyhtiötä Suomessa. Ministeriön määräämä väliaikainen pääasiamies on myös tällainen edustaja. Väliaikaisen pääasiamiehen asettamisen tarkoituksesta seuraa, että häntä koskeviin vaatimuksiin sekä hänen oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa sovelletaan samoja säännöksiä kuin pääasiamieheen ja tämän sijaiseen.

Väliaikainen pääasiamies hoitaisi tehtäväänsä, kunnes ministeriö yhtiön hakemuksesta hyväksyy uuden pääasiamiehen tai pääasiamiehen sijaisen tai heitä koskeva este on lakannut.

Ministeriö hyväksyisi väliaikaisen pääasiamiehen palkkion. Se suoritettaisiin yhtiön varoista.

Pääomavaatimukset

13 §. Suomalaisen vakuutusyhtiön aloittaessa toimintansa on sillä oltava vakuutusyhtiölaissa säädetty oma pääoma. Sen tarkoituksena on luoda riittävä taloudellinen perusta erityisesti turvaamaan vakuutetut edut toiminnan alkuaikana, jolloin huomattavasti varoja kuluu perustamis- ja käynnistämistoimiin. Myöhemmin pääomavaatimukset suhteutetaan liikkeen laatuun ja laajuuteen.

Vastaava pääomavaatimus on asetettava ulkomaiselle yhtiölle. Tämä alkupääoma olisi *1 momentin* mukaan asetettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymään suomalaisen pankkiin. Näin varmistettaisiin varojen pitäminen Suomessa täällä harjoitettavan vakuutustoiminnan vakuutena ja erillään edustuston muusta omaisuudesta. Hyväksyttäviä pankkeja olisivat sellaiset pankit, joilla on oikeus ottaa talletuksia yleisöltä, eli Postipankki Oy, liikepankit, säästöpankit ja osuuspankit. Jos kysymyksessä on huomattavan suuri vakuus, ministeriön olisi kiinnitettävä huomiota myös pankin kokoon. Ministeriö määräisi tarkemmin niistä ehdoista, jotka koskevat vakuuden käyttöä.

Ennen toiminnan alkamista vaadittavan vakuuden arvo olisi *2 momentin* mukaan sen suuruinen, että se vastaisi suomalaisen vakuutusyhtiön perustamisen yhteydessä vaadittavaa

peruspääomaa. Vakuutusyhtiölain mukaan tosin kotimainen yhtiö voi saada toimiluvan, vaikka yhtiöllä olisi säädettyä pienempi peruspääoma, jos tämä on vähintään puolet säädetystä määrästä. Tätä poikkeussäännöstä ei viime vuosina ole sovellettu.

Vakuuden vähimmäisarvo riippuisi siitä, mitä vakuutuslajia yhtiö aikoo harjoittaa. Jos hakemukseen sisältyy useita vakuutuslajeja, vakuus määräytyisi sen lajin mukaan, jota koskee korkein vaatimus.

Ehdotetusta vähimmäisarvosta ei voitaisi poiketa toimiluvan hakemisvaiheessa. Vasta myöhemmin, kuitenkin aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua toiminnan alkamisesta, ministeriö voisi *3 momentin* mukaan antaa luvan alempaan vakuuteen, jos toiminta osoittautuisi vähäiseksi eikä liikkeen kasvuakaan olisi odotettavissa. Tällöin kiinnitettäisiin huomiota myös liikkeen laatuun. Jos vakuutukset ovat esimerkiksi lyhytaikaisia matkavakuutuksia tai vakuutuksen kohteet eivät käsittäisi erityisen suuria riskejä, vakuuden alentaminen voisi tulla kysymykseen. Vakuuden arvo ei kuitenkaan saisi laskea alle puoleen toiminnan alussa vaaditusta määrästä. Jos vakuutusliikkeen laatu tai laajuus myöhemmin muuttuisi, ministeriö voisi muuttaa aikaisemman hyväksymisensä tai peruuttaa sen kokonaan.

Pykälän *4 momentin* mukaan tulisi vakuuden arvon olla toiminnan aikana vähintään 40 prosenttia ensivakuutusliikkeen vuotuisesta vakuutusmaksutulosta. Jos siis näin laskettu vakuuden arvo olisi suurempi kuin toiminnan alkaessa vaadittu, yhtiön tulisi korottaa vakuutta. Säännöksen noudattamista valvottaisiin 22 §:ssä tarkoitetulla tavalla eli vaatimalla vakuudesta vuosittain todistus. Koska vakuuden tulee jatkuvasti olla vähintään säännöksessä tarkoitetulla tasolla, todistus voitaisiin tarvittaessa vaatia useamminkin.

Suomalaisen vakuutusyhtiön solvenssimarginaalin vähimmäismäärä on mitoitettu siten, että yhtiö voi suurella todennäköisyydellä selvittää sitoumuksistaan tilivuotta seuraavankin vuoden. Solvenssimarginaali käsitteenä tarkoittaa sellaista varantoa, ”puskuria”, johon riskiliikkeen mahdolliset tekniset ylijäämät kertyvät ja josta tappiot suoritetaan. Se on siis mitta niille yhteenlasketuille varoille, jotka ovat käytettävissä vakuutussitoumuksista suoritutumista varten. Kotimaisen yhtiön solvenssimarginaali muodostuu omasta pääomasta, omaisuuden arvostuseroista sekä tasoitusmäärästä.

Pienen kotimaisen vakuutusyhtiön solvenssimarginaalin vähimmäismäärä on tutkimuksen mukaan noin 40 prosenttia vahinkovakuutuksen bruttomaksutulosta. Solvenssimarginaalin vähimmäismäärä riippuu myös harjoitetun vakuutusliikkeen laadusta. Henkivakuutusyhtiön osalta tarvittavan solvenssimarginaalin voidaan arvioida olevan keskimäärin sama kuin vahinkovakuutusyhtiön.

Ulkomaiseen vakuutusyhtiöön ei voida soveltaa täysin samoja säännöksiä kuin kotimaiseen yhtiöön, jonka kotipaikka ja oma pääoma ovat Suomessa. Siksi ulkomaiselta yhtiöltä vaadittaisiin Suomessa harjoitetun vakuutus-toiminnan perusteella mitoitettu vakuus, joka laskennallisesti vastaa kotimaisen vakuutusyhtiön solvenssimarginaalin vähimmäismäärää.

Vaikka vakuutettujen etujen turvaaminen teknisesti tapahtuisikin toisistaan jossain määrin poikkeavin menettelyin kotimaaisissa ja ulkomaisissa vakuutusyhtiöissä, voidaan ehdotettu vakuutussuoja, josta ulkomainen vakuutusyhtiö Suomessa vastaa, katsoa yhtä turvavaksi kuin kotimaisen vakuutusyhtiön antama suoja.

Vakuudesta säädettyä on otettava huomioon, että ulkomaisen yhtiön toiminnasta vain osa tapahtuu Suomessa. Yhtiön edustuston omavastuun suuruus riippuu ratkaisevasti toisaalta yhtiön kotimaassaan harjoittamasta omavastuupolitiikasta ja yhtiön riskinkantokyvystä sekä toisaalta yhtiön tekemistä jälleenvakuutussopimuksista, joiden vaikutusta yhtiön Suomessa omalla vastuulla pidettyyn liikkeen osan on vaikea arvioida. Ehdotettu ulkomaisen yhtiön vakuuden vähimmäisarvo — 40 prosenttia ensivakuutusliikkeen vakuutusmaksutulosta — voidaan kuitenkin katsoa riittäväksi, koska vakuutettujen saatavat on ehdotuksen mukaan lisäksi turvattava siten, että vastuuvetäjä on täysimääräisesti katettu.

Vakuutusmaksutulolla tarkoitetaan ehdotuksessa ensivakuutuksen bruttomaksutuloa, jossa ei siis ole otettu vähennyksenä huomioon menevän jälleenvakuutuksen perusteella suoritettuja jälleenvakuutusmaksuja. Maksutuloon ei kuulu vakuutusmaksuvero eikä palosuojelumaksu, jotka peritään vakuutusmaksun yhteydessä.

Pykälän *5 momentin* mukaan vakuuden tulee olla sellaisia arvopapereita tai sitoumuksia, jotka ministeriö on vakuudeksi hyväksynyt. Rahatalletuksen lisäksi kysymykseen tulisivat lähinnä vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:ssä tar-

koitetut arvopaperit ja sitoumukset. Niitä yhtiö saisi vaihtaa tai poistaa vakuudesta ainoastaan ministeriön määräämällä tavalla.

Yhtiön olisi jatkuvasti pidettävä huolta siitä, ettei vakuutena olevien arvopapereiden ja sitoumusten arvo alita vaadittua vakuuden määrää. Esimerkiksi osakkeiden arvo voi kurssivaihtelujen vuoksi alentua. Tällöin yhtiön olisi oma-aloitteisesti täydennettävä vakuutta.

Ehdotuksen 6 *momentin* mukaan voitaisiin pykälässä säädettyjä markkamääriä asetuksella muuttaa yleisessä hintatasossa tapahtunutta kehitystä vastaavasti. Samansisältöinen säännös on esityksessä laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta. Ulkomaisen vakuutusyhtiön vakuutta ja kotimaisen vakuutusyhtiön peruspääomaa koskevaa vaatimusta voitaisiin näin tarkistaa yhdenmukaisin perustein.

14 §. Vakuutusyhtiölain 10 luvun 2 §:ssä ja 13 luvussa säädetään kotimaisen vakuutusyhtiön vastuuvέλasta ja sen laskemisen perusteista. Tasapuolisuus- ja turvaavuussyistä ulkomaisen vakuutusyhtiön Suomessa harjoittamasta vakuutusliikkeestä aiheutuva vastuuvέλka olisi laskettava vastaavien perusteiden mukaisesti. Noudatettavat perusteet vahvistaisi sosiaali- ja terveysministeriö. Vastaava vahvistamismenettely on vakuutusyhtiölaissa säädetty kotimaisten yhtiöiden perusteille.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi laskettava vastuuvέλkansa vain ensivakuutusliikkeen osalta, vaikka kotimainen yhtiö joutuu laskemaan vastuuvέλkansa myös jälleenvakuutusliikkeestä. Ero johtuu siitä, että lakiehdotuksen 1 §:n mukaan uutta lakia ei sovellettaisi ulkomaisen vakuutusyhtiön Suomessa harjoittamaan jälleenvakuutusliikkeeseen. Yhtiön jälleenvakuutustoimintaa ei muutoinkaan valvottaisi. Ulkomaisia vakuutusyhtiöitä ei ole tarkoituksenmukaista asettaa jälleenvakuutuksen osalta keskenään eri asemaan sen perusteella, harjoittaako yhtiö Suomessa vain jälleenvakuutusliikettä vai harjoittaako se jälleenvakuutusta ensivakuutusliikkeen rinnalla. Jälleenvakuutussuhteissa sopijapuolina olevat vakuutusyhtiöt eivät tarvitse sellaisia turvaavuuksjärjestelyjä kuin ensivakuutuksen ottajat. Jälleenvakuutuksessa on pidettävä riittävänä, että jälleenvakuutusyhtiön kotimaan viranomaiset valvovat yhtiön vastuunkantokykyä. Vakuutusyhtiöt ovat myös tottuneet perimään jälleenvakuutussaatavansa ulkomailta.

15 §. Ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi 1 *momentin* mukaan katettava koko ensivakuutus-

liikkeensä vastuuvέλka riippumatta siitä, aiheutuuko vastuuvέλka vahinko-, henki- vai eläkevakuutus sopimuksista.

Katteena oleva omaisuus olisi luetteloitava sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaisesti. Vastaavat määräykset on ministeriö antanut myös kotimaisille yhtiöille. Luetteloituun katteeseen hyväksyttäisiin arvopaperit, sitoumukset ja muu omaisuus yleensä samojen periaatteiden mukaan kuin kotimaisen yhtiön katteeseen.

Vastuuvέλan katteena oleva omaisuus olisi 2 *momentin* mukaan säilytettävä Suomessa ministeriön määräämällä tavalla.

16 §. Pykälän 1 *momentti* sisältää säännöksen vakuutena olevien arvopapereiden ja sitoumusten käytöstä. Vakuuden tarkoituksena on varmistaa, että yhtiö kykenee täyttämään ne vakuutus sopimuksiin perustuvat velvoitteensa, jotka johtuvat Suomessa harjoitetusta ensivakuutusliikkeestä. Tämän vuoksi vakuutena olevia varoja ei saataisi käyttää esimerkiksi jälleenvakuutukseen perustuvien velkojen tai julkisoikeudellisten maksujen suorittamiseen.

Pykälän 2 ja 3 *momenttissa* on säännökset vakuutettujen ja muiden vakuutus sopimuksista johtuvien saamisten haltijoiden etuoikeudesta vastuuvέλan katteena olevaan omaisuuteen. Sääntelyn tarkoituksena on turvata vakuutetut edut, kun yhtiön toiminta Suomessa lopetetaan. Vastaava säännös sisältyy vakuutusyhtiölain 15 luvun 10 §:n 1 *momenttiin*.

Vakuutustoiminnan harjoittaminen

17 §. Ulkomainen vakuutusyhtiö saisi 1 *momentin* mukaan aloittaa toimintansa Suomessa vasta toimiluvan saatuaan, ei kuitenkaan ennen kuin sosiaali- ja terveysministeriö on hyväksynyt pääasiamiehen ja vahvistanut yhtiölle perusteet.

Lakiehdotuksen mukaan ulkomaisen vakuutusyhtiön tulisi toimilupaa koskevaan hakemukseensa liittää sosiaali- ja terveysministeriölle osoitettu hakemus, jossa pyydetään pääasiamiehen hyväksymistä. Tarkoituksena on, että ministeriö käsittelee asian viipymättä sen jälkeen, kun valtioneuvosto on antanut yhtiölle toimiluvan. Koska lakiehdotuksen mukaan ulkomaisen vakuutusyhtiön kaikesta toiminnasta Suomessa ensisijaisesti vastaisi pääasiamies, on yleisen ja yhtiön asiakkaiden edun mukaista,

että yhtiöllä on hyväksytty pääasiamies jo ennen toiminnan aloittamista Suomessa.

Toimiluvasta ilmenee toiminnan laatu ja laajuus. Yksityiskohtaisemmin vakuutusliikettä säätelevät vahvistettavat perusteet; erityisesti näin on henkivakuutustoiminnassa. Jotta ministeriö voisi valvoa yhtiön toimintaa alusta alkaen sen koko laajuudessa, tulee myös vakuutuksen perusteiden olla vahvistetut, ennen kuin yhtiön vakuutustoiminta voidaan aloittaa. Perusteiden mukaan lasketaan muun muassa yhtiön vastuut. Valvontaviranomaisen on jatkuvasti seurattava vakuutusliikkeen kehittymistä ja katsottava, että vakuutettujen etujen suojaksi asetettava vakuus ja kate täyttävät turvaavuustehtävänsä.

Varsinaisen vakuutusliikkeen harjoittamisen katsottaisiin alkavan, kun ensimmäiset sellaiset toimenpiteet on tehty, jotka tähtäävät vakuutusten myyntiin, tai kun tarjouksia on otettu vastaan. Vakuutusliikkeen harjoittamista olisi myös esimerkiksi yhtiön pääkonttorin tekemien vakuutus sopimusten hoitaminen ja niistä aiheutuvien korvausten maksaminen. Vakuutusliikkeen harjoittamisen ei vielä katsottaisi alkavan yhtiön valmistavista toimista, vaikka näistä voisi seurata esimerkiksi kirjanpitoa koskevia velvoitteita.

Edustustona olisi joko erikseen perustettu toimipaikka, jossa pääasiamies toimii, tai, jos suomalainen vakuutusyhtiö on pääasiamiehenä, tämän yhtiön ilmoittama konttori. Toiminnan käynnistämisestä ja edustuston osoitteesta olisi *2 momentin* mukaan viipymättä ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin toimiluvan peruuttamisesta siinä tapauksessa, ettei toimintaa aloiteta määräajassa toimiluvan antamisesta. Kun valtioneuvosto harkitsee toimilupaa-asiaa, se ottaa huomioon tuolla hetkellä vallitsevat olosuhteet. On tärkeää, että toiminta aloitetaan kohtuullisessa ajassa toimiluvan antamisesta. Tällainen aika on ehdotuksen mukaan kaksi vuotta. Tarkoitus on, ettei käyttämättömät toimilupaa pidetä voimassa. Olosuhteet voivat myös muuttua siten, ettei toimilupaa enää myöhemmin annettaisikaan samoilla ehdoilla. Uudessa toimiluvassa tarkoitettua vakuutusliikettä olisi yhtiön alettava harjoittaa toimiluvan peruuttamisen uhalla.

Jollei yhtiö aloita toimintaansa edellä sanotussa ajassa, ministeriö varaisi yhtiölle tilaisuuden selityksen antamiseen. Jos toiminnan aloittamisen katsottaisiin aiheellisesti lykkäänty-

neen tai kävisi selville, että toiminta on viipymättä alkamassa, toimiluvan peruuttamiseen ei olisi siinä vaiheessa aihetta.

18 §. Tässä pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, että ulkomaisen yhtiön on Suomessa harjoittamansa ensivakuutusliikkeen osalta noudatettava samoja perusteita koskevia säännöksiä, jotka ovat voimassa kotimaisten yhtiöiden osalta. Nämä säännökset ovat vakuutusyhtiölaissa, erityisesti sen 13 luvussa. Tarjoituksena on saattaa ulkomaisen vakuutusyhtiön toiminta Suomessa tältäkin osin samanlaatuisen valvonnan alaiseksi kuin kotimaisten yhtiöiden toiminta.

Vakuutuksen perusteissa olevista määräyksistä vakuutusyhtiö ei saa poiketa. Sosiaali- ja terveysministeriö valvoo, että perusteet on laadittu vakuutusyhtiölaissa säädettyjen periaatteiden mukaisesti. Perusteissa määrätään muun muassa vastuuvelan ja henkivakuutuksen vakuutusmaksujen laskemisesta sekä henkivakuutuksenottajan oikeudesta vapaakirjaan ja mahdollisiin lisäetuihin. Myös niistä seuraluoksista, jotka aiheutuvat henkivakuutuksen päättymisestä kesken sovitun vakuutuskauden, on perusteisiin otettava määräykset. Mitä edellä on sanottu henkivakuutuksesta, on vastavasti voimassa eläkevakuutuksesta ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi annettavasta muusta vakuutuksesta.

19 §. Pykälä sisältää säännöksiä vakuutusmatemaatikosta. Kotimaisten vakuutusyhtiöiden osalta on vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:ssä säädetty, että henki- ja eläkevakuutusyhtiöllä sekä lakisääteistä vakuutusliikettä harjoittavalla vakuutusyhtiöllä tulee olla vakuutusmatemaatikko. Hänen kelpoisuusehdoistaan on määrätty sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä (674/80). Esityksessä laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ehdotetaan, että velvollisuus vakuutusmatemaatikon ottamiseen ulotettaisiin koskemaan kaikkia kotimaisia vakuutusyhtiöitä.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön toiminnan valvontaan kuuluu olennaisena osana sen vakavaraisuuden seuraaminen, joka perustuu vakuutusmatemaattisiin laskelmiin ja muihin selvityksiin. Vakavaraisuuden valvonnassa pyritään ottamaan huomioon vakuutuksenottajien ja vakuutettujen etu. Tämän vuoksi on tärkeää, että laskelmat ja selvitykset on laatinut siihen vaaditun pätevyyden omaava henkilö. Tästä syystä ehdotetaan pykälän *1 momentissa* säädettäväksi, että Suomessa ensivakuutusliikettä

harjoittavalla ulkomaisella vakuutusyhtiöllä tulee olla vakuutusmatemaatikko. Hän voisi olla yhtiön vakinaisessa palveluksessa tai asiantuntija, joka suorittaa tehtävänsä konsulttina yhtiön lukuun.

Pykälän 2 momentin mukaan ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi ilmoitettava ministeriölle vakuutusmatemaatikon ottamisesta ja eroamisesta. Vastaava säännös sisältyy vakuutusyhtiölakiin.

20 §. Tässä pykälässä säädettäisiin pääasiamiehen velvollisuudesta huolehtia siitä, että yhtiö noudattaa hyvää vakuutustapaa Suomessa harjoittamassaan vakuutustoiminnassa. Vastaavasti kotimaisen vakuutusyhtiön tulee vakuutusyhtiölain 14 luvun 5 §:n mukaan käyttää toiminnassaan hyvän vakuutustavan mukaisia toimintaperiaatteita.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön tulisi noudattaa vastaavia periaatteita liikkeenhoidossaan, kuin mitä kotimaiselta vakuutusyhtiöltä vaaditaan. Harjoitettavan vakuutustoiminnan ja yhtiön toimintatapojen tulisi olla hyväksyttäviä. Hyvä vakuutustapa vaatii, että vakuutusyhtiö hoitaa toimintaansa lakien, muiden säädösten sekä annettujen määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Edelleen yhtiön tulee noudattaa sopimusehdoissaan kohtuullisuutta ja korvaustoiminnan hoitamisessa tasapuolisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Ratkaisevaa ei olisi, mitä ulkomaisen yhtiön kotimaassa pidetään hyvänä vakuutustapana, vaan mikä Suomessa on voimassa.

21 §. Tässä pykälässä on säännös ulkomaisen vakuutusyhtiön markkinoinnista. Vastaava, joskin suppeampi säännös on voimassa olevan lain 10 §:ssä.

Ehdotuksen mukaan yhtiön tulisi ilmoittaa markkinoinnissa kotimaansa ja yhtiömuotonsa. Markkinointiin liittyvästä aineistosta tulee käydä ilmi, onko kyseessä ulkomainen vai kotimainen vakuutusyhtiö. Asiakkaalle on tärkeää tietää, mistä maasta olevan yhtiön kanssa hän asioi.

Yhtiömuodon ilmoittaminen taas on tärkeää sitä sikäli, että jos kyseessä on keskinäinen tai sitä vastaava ulkomainen vakuutusyhtiö, yhtiöjärjestys saattaa sisältää määräyksiä vakuutuksenottajan lisämaksuvelvollisuudesta. Tätä velvollisuutta ei ole osakeyhtiömuotoisessa vakuutusyhtiössä.

Vakuutusyhtiöiden valvonta

22 §. Ulkomaisen vakuutusyhtiön toimintaa valvoisi sosiaali- ja terveysministeriö. Valvonnan toteuttamiseksi yhtiöt muun muassa toimittavat vuosittain eräät laissa säädetyt selvitykset toiminnastaan. Näiden perusteella ministeriö voi tarkastaa yhtiön toimintaa.

Pykälän 1 momentin mukaan ulkomaisen vakuutusyhtiön olisi toimitettava ministeriölle sen antamien määräysten mukaisesti vuosittain erityinen kertomus toiminnastaan ja tilastaan sekä erikseen vastuuvelan laskemista koskeva selostus. Henki- ja eläkevakuutusyhtiöltä vaadittaisiin lisäksi vakuutusliikettä koskeva tutkimus. Kotimaisten vakuutusyhtiöiden osalta on vakuutusyhtiölain 14 luvun 2 §:ssä vastaavat säännökset.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön vastuunkantokyvyn valvontaa varten kertomukseen olisi liitettävä todistus siitä, että vakuus ja kate vastaavat säädettyjä vaatimuksia.

Edellä tarkoitettujen selvitysten antamisesta olisi vastuussa yhtiön pääasiamies. Ministeriö päättäisi selvitysten toimittamista koskevista määräajoista.

Kirjanpitolain (655/73) mukaan jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Pykälän 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi kirjanpitolain säännösten estämättä oikeus antaa ulkomaisen vakuutusyhtiön kirjanpidosta määräyksiä, jotka johtuvat vakuutustoiminnan erityisluonteesta. Määräykset koskisivat siis yhtiön edustuston kirjanpitoa Suomessa. Vastaavasti ministeriö on vakuutusyhtiölain 10 luvun 1 ja 11 §:n nojalla antanut määräyksiä ja ohjeita kotimaisten vakuutusyhtiöiden kirjanpidosta.

23 §. Pykälässä luetaan ulkomaisen vakuutusyhtiön valvontaa varten tarvittavia tietoja ja selvityksiä, jotka pääasiamies olisi velvollinen kehotuksetta ja viivytyksettä toimittamaan sosiaali- ja terveysministeriölle. Ne koskevat pääasiassa toimiluvan antamisen jälkeen tapahtuneita olosuhteiden muutoksia.

1. Yhtiön nimen muutos merkitään toimiluparekisteriin. Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muutoksesta saadaan tietoa muun muassa yhtiön toimielimistä ja siitä, mitä toimintaa yhtiö kotimaassaan harjoittaa.

2. Jatkuvaa valvontaa varten on välttämätöntä, että ministeriölle lähetetään jäljennös yhtiön koko toimintaa koskevasta, yhtiön koti-

maassa laaditusta tilinpäätöksestä. Tilinpäätösasiakirjojen perusteella seurataan muun muassa yhtiön vastuunkantokykyä.

3. Yhtiön kotimaan valvontaviranomaisen antama huomautus saattaa antaa aiheen pyytää tarkempia selvityksiä yhtiön toiminnasta. Yhtiön kotimaan vakuutustarkastus valvoo yhtiön koko toimintaa. Valvontaviranomaisen mahdolliset huomautukset voivat olla sen laatuksia, että Suomessa tulisi toiminnan valvontaan kiinnittää erityistä huomiota.

4. Vakioehdoilla tarjottavien vakuutusten vakuutusehdot ja maksutaulustot olisi myös toimitettava ministeriölle tiedoksi valvontaa varten.

5. Jälleenvakuutuksessa ja toiminnan muussa järjestämisessä tapahtuneet olennaiset muutokset voivat niin ikään antaa aiheen yhtiön valvonnan tehostamiseen.

6. Edustuston osoitteen sekä pääasiamiehen nimen, kansalaisuuden ja kotipaikan muutokset merkitään toimiluparekisteriin, josta tiedot ovat jokaisen saatavissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pääasiamiehen velvollisuudesta antaa yhtiöstä ja sen toiminnasta ministeriön erikseen pyytämiä tietoja, joita tarvitaan valvontatehtävän suorittamiseksi. Vastaavasta velvollisuudesta on kotimaisten vakuutusyhtiöiden osalta säädetty vakuutusyhtiölain 14 luvun 3 §:ssä.

24 §. Jos ulkomainen vakuutusyhtiö ei täytä sille asetettuja velvollisuuksia, voidaan yhtiön toiminnan oikaisemiseksi käyttää 26 §:ssä mainittuja pakotteita. Tässä pykälässä sen sijaan on kysymys pääasiamieheen kohdistettavasta pakotteesta. Tarkoituksena on tehostaa tietojen saantia.

Kun ministeriö vaatii tietoja ulkomaisen yhtiön pääasiamieheltä, tähän vaatimukseen asetettaisiin poikkeuksetta määräaika, jona velvollisuus on täytettävä. Jos velvollisuutta ei täytettäisi määräajassa, ministeriö voisi asettaa pääasiamiehelle uhkasakon. Nykyisin sosiaali- ja terveysministeriö voi valvontaviranomaisena pyytää lääninhallitusta asettamaan uhkasakon velvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun ulkomainen vakuutusyhtiö ei ole määräajassa toimittanut säädettyjä selvityksiä. Jos ministeriö voisi itse asettaa uhkasakon, valvontatoimet tehostuisivat ja nopeutuisivat. Useimmissa tapauksissa jo uhkasakon asettaminen johtaisi ilmeisesti siihen, että tarvittavat tiedot toimitetaan ministeriölle.

Pykälän 2 momentin mukaan uhkasakon maksettavaksi tuomitsemisesta päättäisi Uudenmaan lääninhallitus. Asia tulisi lääninhallituksessa vireille ministeriön pyynnöstä. Ministeriö toimittaisi lääninhallitukselle selvityksen ulkomaiselle vakuutusyhtiölle antamastaan määräyksestä sekä tämän määräyksen täyttämisen tehosteeksi asetetusta uhkasakosta. Samalla ministeriö pyytäisi uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi määräyksen laiminlyönnin johdosta.

On tarkoituksenmukaista, että edellä tarkoitettuja uhkasakkoasioita käsittelee vain yksi lääninhallitus. Tapausten lukumäärä ei ilmeisesti nousisi suureksi. Todennäköistä lisäksi on, että ulkomaisista yhtiöistä tulisi suurin osa perustamaan edustustonsa Uudenmaan lääninhallituksen toimialueelle.

25 §. Pykälän 1 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus tarkastaa ulkomaisen vakuutusyhtiön ja sen sivuyhtiön liikettä ja muuta toimintaa Suomessa. Tarkastusta varten ministeriö voisi määrätä erityisen asiantuntijan. Yhtiöiden valvonnassa asiantuntijaa käytettäisiin sellaisissa hankeluonteisissa tehtävissä ja tarkastustoiminnassa, joissa vaaditaan erityisasiantuntemusta. Asiantuntijan käyttö voisi olla tarkoituksenmukaista esimerkiksi siitä syystä, ettei ministeriön virkamiehillä ehkä aina ole sellaista erityisasiantuntemusta, jota tehtävän suorittaminen vaatii.

Asiantuntija otettaisiin suorittamaan tietty määräaikainen tarkastus. Tehtävän luonteesta riippuisi myös tarkastuksen kesto aika, joka laajassa tarkastuksessa saattaa olla hyvinkin pitkä. Asiantuntijaksi määrättäisiin nimetty henkilö eikä esimerkiksi tilitoimisto, vaikka kyseessä olisikin tilinpidon tarkastus.

Ministeriö vahvistaisi asiantuntijan palkkaedut ja määräisi, millä tavalla tarkastuksen kustannukset suoritetaan yhtiöiden varoista.

Pykälän 2 momentin mukaan ministeriö voi erityisestä syystä ottaa haltuunsa tarkastuksen alaisia asiakirjoja. Niistä olisi kuitenkin yhtiön pyynnöstä annettava sille jäljennös maksutta.

26 §. Pykälän 1 momentissa on lueteltu pakotteet, joita ministeriö voisi käyttää, kun sen tietoon on tullut virheellisyys yhtiön toiminnassa. Tapauksen mukaan yhtiölle annettaisiin huomautus, yhtiötä kehoitettaisiin korjaamaan asia määräajassa tai sitä kiellettäisiin jatkamasta virheellisenä pidettävää menettelyä. Vähäinen puutteellisuus, varsinkin jos yhtiö oma-

aloitteisesti korjaa menettelytapansa, ei antaisi ministeriölle aihetta erityistoimiin.

Pakotteita voitaisiin käyttää, jos yhtiö ei noudata lakia, toimilupaa, yhtiöjärjestystä tai sääntöjä, vakuutusta varten vahvistettuja perusteita taikka tämän lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä. Huomautus, kehoitus tai kieltö voitaisiin vastaavasti antaa, jos yhtiön asettama vakuus, kate tai yhtiön toiminnan muu peruste ei enää ole lain mukainen. On myös mahdollista, että yhtiön toiminnassa on ilmennyt väärinkäytöksiä. Tällaisessakin tapauksessa ministeriöllä olisi oikeus käyttää pakotteita.

Jos yhtiö ei noudata edellä tarkoitettua kehoitusta tai kieltöä, ministeriö voisi *2 momentin* mukaan kieltää yhtiötä antamasta uusia vakuutuksia. Äärimmäinen keino olisi yhtiön toimiluvan rajoittaminen tai peruuttaminen valtioneuvoston päätöksellä.

Toimiluvan antaminen edellyttäisi, että yhtiö ryhtyy aktiivisesti harjoittamaan toimiluvan mukaista vakuutusliikettä. Jos toimintaa ei lainkaan harjoiteta tai sitä harjoitetaan olennaisesti suppeampana, kuin mihin toimilupa oikeuttaa, valtioneuvosto voisi *3 momentin* mukaan rajoittaa tai peruuttaa yhtiön toimiluvan.

Toimilupa voitaisiin rajoittaa tai peruuttaa myös silloin, kun niissä olosuhteissa, joiden vallitessa toimilupa on annettu, on tapahtunut olennaisia muutoksia. Säännöksen soveltaminen voisi tulla kysymykseen esimerkiksi vastavuoroisuussyiden perusteella. Harkittaessa toimiluvan antamista otetaan huomioon, millaiset mahdollisuudet suomalaisilla vakuutusyhtiöillä on saada toimilupa ulkomaisen vakuutusyhtiön kotimaassa. Jos toimilupa annetaan ulkomaiselle vakuutusyhtiölle Suomessa, mutta sen jälkeen yhtiön kotimaassa aletaan soveltaa suomalaisia vakuutusyhtiöitä syrjiviä säännöksiä esimerkiksi rajoittamalla tai peruuttamalla suomalaisen vakuutusyhtiön toimilupa ilman hyväksyttävää syytä, voitaisiin ulkomaiseen vakuutusyhtiöön kohdistaa Suomessa vastaavia pakotteita.

Pykälän *4 momentin* mukaan ministeriö voisi asettaa uhkasakon 1 momentin nojalla antamansa kehoituksen tai kiellon tehostamiseksi. Säännös ei velvoittaisi ministeriötä asettamaan uhkasakkoa kaikissa tapauksissa. Uhkasakon käyttö ratkaistaisiin virheellisuuden laatu ja laajuus, yhtiön aikaisempi toiminta sekä muut asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen.

Uusien vakuutusten antamista koskevaa kieltoa ei sen sijaan voitaisi tehostaa uhkasakolla. Muutoinkin sanottu kieltö ja uhkasakko olisivat siten vaihtoehtoisia, että niistä voitaisiin käyttää vain yhtä kerrallaan. Virheellisen toiminnan jatkuessa voitaisiin siirtyä lievemmästä pakotteesta ankarampaan. Samoin kuin 24 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa uhkasakon tuomitsisi maksettavaksi Uudenmaan lääninhallitus.

27 §. Pykälän mukaan ministeriö voisi ottaa haltuunsa ulkomaisen vakuutusyhtiön Suomessa olevaa omaisuutta, jollei yhtiö ole noudattanut ministeriön kehoitusta täydentää asettamaansa vakuutta tai katetta. Lisäksi ministeriö voisi kieltää yhtiötä tällaisessa tilanteessa luovuttamasta tai panttaamasta yhtiön hallinnassa täällä olevaa omaisuutta. Näihin toimenpiteisiin ryhdyttäisiin, jos vakuutuksenottajien ja vakuutettujen etujen turvaaminen sitä vaatii.

28 §. Pykälän mukaan ulkomainen vakuutusyhtiö olisi velvollinen suorittamaan niin sanotun vakuutustarkastusmaksun erikseen säädetyllä tavalla. Asiasta on säädetty vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetussa laissa (479/44). Sen 1 §:n (1253/87) mukaan suomalaisten vakuutusyhtiöiden, vakuutusliikkeen harjoittamiseen Suomessa luvan saaneiden ulkomaisten vakuutuslaitosten, vakuutusyhdistysten, avustuskassojen sekä eläkesäätiöiden valvonnasta johtuvien kustannusten korvaamiseksi tulee näiden laitosten kultakin kalenterivuodelta tammikuun aikana suorittaa sosiaali- ja terveysministeriön määräämä maksu. Tämä vakuutustarkastusmaksu muodostuu kiinteästä perusmaksusta ja siihen lisättävästä suhteellisesta maksusta. Suhteellinen maksu on kunkin ryhmän laitoksilla yhtä suuri osa laitoksen maksuunpanovuotta edeltävältä tilikaudelta Suomessa kirjaamista maksutuloista.

Toiminnan lopettaminen

29 §. Kun ulkomainen vakuutusyhtiö lopettaa Suomessa vakuutusliikkeen harjoittamisen, sen tulee voimassa olevan lain mukaan ilmoittaa asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle. On kuitenkin tarkoituksenmukaisempaa, että yhtiön toimilupa ensin peruutetaan, minkä jälkeen yhtiö käynnistää varsinaiset selvitystimet. Tästä syystä ehdotetaan, että yhtiön on haettava valtioneuvostolta toimiluvan peruut-

tamista, jos yhtiö aikoo lopettaa vakuutusliikkeen harjoittamisen Suomessa.

Valvontaviranomaisen aloitteesta voitaisiin yhtiön toimilupa peruuttaa 17 §:n 3 momentissa sekä 26 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

30 §. Pykälässä säädettäisiin ulkomaisen vakuutusyhtiön Suomessa harjoittaman vakuutusliikkeen selvittämisestä, kun yhtiön toimilupa on peruutettu tai kun määräajaksi annettu toimilupa on lakannut olemasta voimassa.

Pykälän 1 momentin mukaan yhtiön olisi asetettava pääasiamiehen tilalle selvitysmies huolehtimaan täällä harjoitetun vakuutusliikkeen selvitystoimista. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi oikeus määrätä selvitysmies hoitamaan tätä tehtävää yhdessä yhtiön asettaman selvitysmiehen kanssa. Ministeriö asettaisi selvitysmiehen, jos harjoitetun vakuutusliikkeen laatu ja laajuus sekä vakuutuksenottajien ja vakuutettujen etujen turvaaminen sitä vaatii.

Jotta selvitystoimet voitaisiin käynnistää mahdollisimman pian toimiluvan peruuttamisen jälkeen ja jotta vakuutuksenottajien ja vakuutettujen edut eivät vaarantuisi, ministeriöllä olisi oikeus määrätä väliaikainen selvitysmies, kunnes yhtiö on asettanut selvitysmiehen. Jos yhtiö ei lainkaan aseta selvitysmiestä, hoitaisi ministeriön määräämä henkilö selvitystoimet loppuun saakka.

Pykälän 2 momentin mukaan selvitysmiehen ja väliaikaiseen selvitysmieheen yleensä sovellettaisiin pääasiamiestä ja väliaikaista pääasiamiestä koskevia säännöksiä.

Selvitysmiehen tulisi olla Suomessa asuva henkilö, joka ei ole vajaavaltainen, konkurssissa oleva tai liiketoimintakielttoon määrätty. Hänellä tulisi olla sellainen perehtyneisyys vakuutustoimintaan, kuin yhtiön toiminnan laadun ja laajuuden huomioon ottaen on tarpeen tehtävän suorittamiseksi. Selvitysmiehenä voisi toimia myös suomalainen vakuutusyhtiö.

Selvitysmiehen oikeudet ja velvollisuudet olisivat tehtävän luonteesta johtuvia poikkeuksia lukuun ottamatta samat kuin pääasiamiehen.

Selvitysmiesten tulisi pyrkiä aikaansaamaan sopimus yhtiön täällä harjoittaman vakuutusliikkeen vakuutuskannan luovuttamisesta toiselle Suomessa toimiluvan saaneelle vakuutusyhtiölle. Vahinkovakuutusta harjoittavassa yhtiössä, jossa vakuutukset yleensä on annettu vuoden pituiseksi vakuutuskaudeksi kerrallaan, voidaan vakuutuskannan luovutuksen

asemesta ryhtyä ainoastaan muihin selvittelytoimiin, varsinkin jos yhtiön toiminta Suomessa on ollut suppeaa. Tällaisiin selvitystoimiin yleensä kuuluu vakuutusten irtisanominen, julkisen haasteen hakeminen ja velkojen maksaminen. On myös mahdollista, että vain osa yhtiön vakuutuskannasta luovutetaan toiselle vakuutusyhtiölle ja jäljelle jäävä, lyhytaikaisia vakuutuksia koskeva osa selvitetään muulla tavoin.

Pykälän 3 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi määrätä yhtiön antamien vakuutusten päättymisajankohdan, jolleivät selvitysmiehet ole kahden vuoden kuluessa toimiluvan lakkaamisesta aikaansaaneet sopimusta yhtiön vakuutuskannan luovuttamisesta tai jollei vakuutusliikettä muutoin ole sanotussa ajassa selvitetty. Kun vakuutukset ovat lakanneet olemasta voimassa, selvitysmiesten olisi muutettava yhtiön täällä olevaa omaisuutta rahaksi ja maksettava vakuutusliikkeestä johtuvat velat. Jaettaessa vakuutena ja vastuuvuolan katteena olevia varoja on noudatettava 16 §:n säännöksiä.

Vakuutuksenottajille ja muille vakuutussovimuksista johtuvien saamisten haltijoille olisi rahaksi muutettu omaisuus jaettava vakuutusyhtiölain 15 luvun 14 §:ssä säädetyllä tavalla eli heidän vastuuvelkaosuuksiensa mukaisessa suhteessa. Selvitysmiesten on laadittava luettelo jaossa noudatettavista suhdeluista. Luettelo on toimitettava ministeriölle, jossa se on pidettävä nähtävänä kolmenkymmenen päivän ajan. Ministeriön tulee ilmoittaa luettelon nähtävillä olosta kuuluttamalla asiasta virallisessa lehdessä. Suhdelukuihin saa hakea oikaisua ministeriöltä kolmenkymmenen päivän kuluessa nähtävilläoloajan päättymisestä. Omaisuus on jaettava luettelon saatua lainvoiman.

31 §. Suoritettuaan tehtävänsä selvitysmiesten tulisi pykälän 1 momentin mukaan viipymättä laatia selvitysmenettelyä koskeva kertomus ja toimittaa se sosiaali- ja terveysministeriölle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vakuutena olevien varojen palauttamisesta yhtiölle. Ministeriön suostumuksella yhtiöllä olisi oikeus saada nämä varat itselleen. Edellytyksenä olisi, että yhtiö on osoittanut täyttäneensä 16 §:ssä tarkoitettut velvoitteensa tai muutoin niistä laillisesti vapautuneensa.

32 §. Lakiehdotuksen säännösten eräänä keskeisenä tarkoituksena on varmistaa, että ulkomaisen vakuutusyhtiön Suomessa olevat

varat riittävät täällä harjoitetusta ensivakuutusliikkeestä johtuvien velkojen maksamiseen. Yhtiö saattaa kuitenkin tulla maksukyvyttömäksi esimerkiksi silloin, kun on sattunut huomattavan suuri vahinko eikä yhtiö ole riittävästi jälleenvakuuttanut omaa vastuutaan. Yhtiö voi joutua Suomessa konkurssiin joko velkojan aloitteesta tai omasta aloitteestaan. Yhtiön konkurssiin sovelletaan pääasiassa yleisiä konkurssioikeuden periaatteita.

Pykälä sisältää eräitä lähinnä yhteisöoikeudellisia säännöksiä ulkomaisen vakuutusyhtiön konkurssista. Pykälän 1 momentin mukaan ulkomaisen vakuutusyhtiön omaisuus voidaan luovuttaa Suomessa konkurssiin pääasiamiehen tai, kun yhtiön toimilupa on peruutettu tai muutoin lakannut olemasta voimassa, selvitysmiesten päätöksen perusteella. Tämä säännös konkurssihakemuksen tekemisestä koskee vain yhtiön oma-aloitteista konkurssia. Sen sijaan muita säännöksiä toiminnan lopettamisesta sovellettaisiin sekä velkojan aloitteesta että yhtiön omasta aloitteesta johtuvaan konkurssiin.

Konkurssissa olevaa ulkomaista vakuutusyhtiötä edustaisivat 2 momentin mukaan joko pääasiamies tai ennen konkurssin alkamista asetetut selvitysmiehet. Sosiaali- ja terveysministeriö voisi kuitenkin konkurssin aikana hyväksyä yhtiön valtuuttaman uuden pääasiamiehen tai yhtiön asettaman uuden selvitysmiehen. Uutta pääasiamiestä ei kuitenkaan voitaisi hyväksyä, jos ennen konkurssin alkamista on jo asetettu selvitysmies.

Pykälän 3 momentin mukaan tuomioistuimen tulisi viipymättä ilmoittaa ministeriölle sekä yhtiön omaisuuden luovuttamisesta konkurssiin että konkurssiasian paikalletulopäivästä. Tuomioistuimen tulisi myös määrätä uskotuksi mieheksi ja toimitsijamieheksi ministeriön ehdottama henkilö valittujen lisäksi. Esityksen tekeminen tuomioistuimelle riippuisi ministeriön harkinnasta.

33 §. Pykälän 1 momentin mukaan lakiehdotuksen 16 §:n säännöksiä vakuutena olevien varojen käyttämisestä ja etuoikeudesta luetteloituna katteena olevaan omaisuuteen olisi noudatettava myös ulkomaisen vakuutusyhtiön konkurssin aikana.

Yhtiön Suomessa harjoittama ensivakuutusliike eli yhtiön vastuu 16 §:n 2 momentissa tarkoitetuille velkojille selvitettäisiin kuitenkin konkurssimenettelystä erillään. Tällöin olisi mahdollista vielä konkurssin aikana luovuttaa yhtiön täällä harjoittaman ensivakuutusliik-

keen vakuutuskanta toiselle vakuutusyhtiölle ja siten turvata vakuutettujen etujen säilyminen. Ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriön olisi määrättävä vakuutena ja luetteloituna katteena oleva omaisuus erityisenä selvityspesänä erotettavaksi konkurssihallinnosta. Erityiseen selvityspesään olisi myös siirrettävä niin suuri määrä yhtiön muuta omaisuutta, että erityisen selvityspesän omaisuus vastaa 14 §:ssä tarkoitettua vastuuvelkaa ja arvioituja selvityskustannuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan ministeriön tulisi myös määrätä yksi tai useampi toimitusmies hoitamaan erityistä selvityspesää. Toimitusmiehille suoritettaisiin ministeriön hyväksymä palkkio erityisen selvityspesän varoista. Toimitusmiehiin yleensä sovellettaisiin selvitysmiehiä koskevia säännöksiä.

Pykälän 3 momentin mukaan selvityksen päätyttyä erityiseen selvityspesään jäänyt omaisuus olisi luovutettava konkurssipesään.

34 §. Pykälän mukaan ulkomainen vakuutusyhtiö, jonka toimilupa on peruutettu tai muutoin lakannut taikka jonka omaisuus on luovutettu konkurssiin, ei saisi täällä antaa uusia vakuuksia. Tämän säännöksen vastaisesta toiminnasta voitaisiin 43 §:n 1 momentin mukaan tuomita rangaistukseen vakuutusliikkeen luvattomasta harjoittamisesta.

Vakuutusyhtiölain 15 luvun 22 §:ään sisältyy vastaava säännös. Sen mukaan selvitys- tai konkurssitilassa oleva vakuutusyhtiö ei saa antaa uusia vakuuksia.

35 §. Pykälä sisältää säännökset ulkomaisen vakuutusyhtiön vakuutuskannan ja sen osan luovuttamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutuskannan luovutus voisi tapahtua ainoastaan sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella. Vakuutuskannan vastaanottavana yhtiönä voisi olla joko kotimainen vakuutusyhtiö tai Suomessa toimiluvan saanut ulkomainen vakuutusyhtiö. Vastaanottavalla yhtiöllä tulisi olla toimilupa harjoittaa sellaista vakuutusliikettä, josta vakuutuskannan luovuttamisessa on kysymys.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutuskannan luovuttamiseen yleensä sovellettaisiin vakuutusyhtiölain 16 luvun 3 ja 5 §:n säännöksiä. Yhtiöiden tulisi yhdessä hakea ministeriön suostumusta vakuutuskannan luovuttamista koskevaan sopimukseen kahden kuukauden kuluessa siitä, kun yhtiöt ovat hyväksyneet sopimuksen. Ministeriö kuuluttaisi hakemuk-

sesta virallisessa lehdessä. Ministeriön olisi annettava suostumuksensa, jollei vakuutuskannan luovuttaminen loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja.

Vastaanottaneen yhtiön hallituksen olisi kuukauden kuluessa vakuutuskannan siirtymisestä ilmoitettava vakuutuskannan luovuttamisesta virallisessa lehdessä sekä ainakin yhdessä luovuttaneen yhtiön edustuston sijaintipaikan sanomalehdessä. Vakuutuksenottajalla, jonka vakuutus kuuluu luovutettuun vakuutuskantaan, olisi vakuutusyhtiölain 16 luvun 5 §:n 1 momentissa säädetty oikeus purkaa vakuutussopimuksensa.

Pykälän 3 momentin mukaan olisivat vakuutusyhtiölain 16 luvun 1 §:n säännökset lisäksi soveltuvin osin voimassa vastaanottavasta yhtiöstä, jos se on suomalainen vakuutusyhtiö. Näin ollen vakuutuskannan luovuttamista koskeva sopimus olisi hyväksyttävä tämän yhtiön yhtiökokouksessa. Myös viimeksi mainitun pykälän 3 momentin säännökset osakkaiden nähtävinä pidettävistä asiakirjoista tulisivat soveltuvin osin noudatettaviksi.

Pykälän 4 momentti sisältäisi säännöksen siitä, että vakuutuskannan tai sen osan luovuttamista koskevat asiakirjat olisi pidettävä ministeriössä nähtävinä mahdollisten muistutusten tekemistä varten asetetun määräajan loppuun.

Erinäisiä säännöksiä

36 §. Tässä pykälässä ehdotetaan säädettäväksi ulkomaista vakuutusyhtiötä koskevista kuulutuksista. Ministeriö kuuluttaisi keskeisistä toimintaan liittyvistä asioista: toimiluvasta, pääasiamiehestä, selvitysmiehestä ja toimitusmiehestä sekä yhtiölle annetuista kielloista. Kuulutus julkaistaisiin yhtiön kustannuksella virallisessa lehdessä. Siinä kerrotaisiin lyhyesti kuulutettavasta asiasta. Voimassa olevan lain mukaan tulee valtioneuvoston toimilupapäätös, pääasiamiestä koskevat tiedot ja hänen valtakirjansa sekä muutokset yhtiön ohjesääntöön, vakuutusehtoihin ja laitoksen toiminnan muihin perusteisiin julkaista ministeriön toimesta virallisessa lehdessä. Ehdotus sisältäisi siten periaatteellisen muutoksen voimassa olevaan lakiin nähden, koska ehdotuksen mukaan kuulutus sisältää vain asian, josta on kyse, mutta ei mahdollisesti pitkiäkin asiakirjoja.

Asiakirjat olisivat ministeriössä nähtävinä ja niistä voisi pyydettyä saada jäljennöksen.

37 §. Nykyiseen lakiin ei sisälly säännöstä ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toimiluparekisterin pitämisestä. Sen sijaan kotimaisten vakuutusyhtiöiden toimiluparekisterin pitäminen on säädetty sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväksi. Kun nykyisin Suomessa toimii vain kolme ulkomaista vakuutusyhtiötä, rekisterin puuttuminen ei ole muodostunut ongelmaksi. Olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista, että myös ulkomaiset vakuutusyhtiöt kirjattaisiin toimiluparekisteriin.

Rekisteri laadittaisiin samojen periaatteiden mukaisesti kuin kotimaisten yhtiöiden toimiluparekisteri. Siihen merkittäisiin muun muassa ulkomaisen vakuutusyhtiön nimi ja kotimaa, pääasiamies, edustuston osoite sekä toimiluvan laajuus. Lisäksi rekisteriin merkittäisiin siinä pidettäviä tietoja koskevat muutokset.

38 §. Yleensä viranomaisessa tulee käyttää suomen tai ruotsin kieltä. Jos valtioneuvostolle tai sosiaali- ja terveysministeriölle annettava asiakirja kuitenkin on laadittu muulla kielellä, siitä olisi pykälän mukaan ministeriön vaatimuksesta toimitettava laillisesti pätevä suomenkielinen käännös. Laillisesti pätevänä pidettäisiin valantehneen kielenkääntäjän tekemää tai oikeaksi todistamaa käännöstä. Hallituksen esityksessä laiksi virallisista kääntäjistä (hall. es. 47/1988 vp.) ehdotetaan, että valantehneet kielenkääntäjät muuttuisivat virallisiksi kääntäjiksi.

39 §. Pykälässä säädettäisiin tämän lain mukaisten asiakirjojen julkisuudesta ja sosiaali- ja terveysministeriön oikeudesta laatia tilastoja näiden asiakirjojen perusteella. Vastaavat säännökset sisältyvät vakuutusyhtiölain 18 luvun 7 §:ään.

Viranomaisten hallussa olevien, tässä laissa tarkoitettujen asiakirjojen julkisuudesta noudatettaisiin, mitä yleisten asiakirjojen julkisuudesta on säädetty. Yleensä viranomaiselle toimitettu asiakirja on julkinen.

Vakuutuslaitosten valvonnan yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriölle toimitetaan selvityksiä, jotka sisältävät myös liikesalaisuuksia. Sellaiset asiakirjat eivät olisi julkisia, eikä niistä annettaisi tietoja ulkopuolisille.

Sosiaali- ja terveysministeriö on kotimaisille vakuutusyhtiöille antamassaan yleiskirjeessä vahvistanut ne yleiset periaatteet, joita ministeriö noudattaa yleisten asiakirjojen julkisuudesta. Julkisia ovat esimerkiksi yleisölle vakio-

ehdoilla tarjottavien vakuutusten vakuutusehdot ja -maksut sekä ministeriön vahvistamat vakuutuksen perusteet. Näitä periaatteita noudatetaan myös ulkomaisten vakuutusyhtiöiden kohdalla.

Sen estämättä, mitä asiakirjojen salassapitamisesta on muutoin säädetty, ministeriö voisi tämän pykälän mukaan julkaista tilastoja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta, asemasta ja kehityksestä. Tilastot olisi laadittava yhtäläisin perustein kaikista yhtiöistä.

Ministeriö julkaisee vuosittain tilaston vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa. Tähän julkaisuun sisältyy jo nykyisin eräitä tietoja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä. Tarkoituksena on, että ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toimintaa koskevaa tilastointia kehitettäisiin.

Rangaistuksesta sille, joka luvattomasti ilmaisee salassa pidettäviä tietoja, säädettäisiin 46 §:ssä.

40 §. Pykälässä säädettäisiin pääasiamiehen vahingonkorvausvelvollisuudesta, vahingonkorvauksen sovittelusta, korvausvastuun jakautumisesta ja ulkomaisen vakuutusyhtiön lukuun ajettavasta korvauskanteesta.

Pääasiamies voidaan asemansa perusteella rinnastaa suomalaisen vakuutusyhtiön toimitusjohtajaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että pääasiamiehen yhtiöoikeudellinen korvausvastuu olisi samansisältöinen kuin toimitusjohtajaa koskeva vakuutusyhtiölain 17 luvussa säädetty korvausvastuu. Pääasiamies olisi pykälän 1 momentin mukaan velvollinen korvaamaan yhtiölle vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut. Vahingonkorvausvelvollisuus vakuutuksenottajaa, vakuutettua tai muuta henkilöä kohtaan edellyttäisi, että pääasiamies on aiheuttanut vahingon rikkomalla tätä lakia, yhtiöjärjestystä tai sääntöjä taikka vakuutusta varten vahvistettuja perusteita.

Pykälän 2 momentin säännökset vahingonkorvauksen sovittelusta ja korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken olisivat niin ikään yhdenmukaiset vakuutusyhtiölain 17 luvun säännösten kanssa.

Kotimaisten vakuutusyhtiön toimitusjohtajaa vastaan yhtiön lukuun ajettavan kanteen nostaminen on sidottu määräaikaan. Tällaista kannetta ei voida nostaa kolmen vuoden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jona se päätös tehtiin tai siihen toimenpiteeseen ryhdyttiin, johon kanne perustuu. Rangaistavaan te-

koon perustuvan kanteen osalta kanneoikeus kuitenkin vanhenee aikaisintaan samassa ajassa kuin syyteoikeus. Pykälän 3 momentin mukaan ulkomaisen vakuutusyhtiön lukuun pääasiamiestä vastaan ajettavaan kanteeseen sovellettaisiin vastaavia säännöksiä.

Ehdotettu sääntely koskee pääasiamiehen korvausvastuuta Suomessa. Pääasiamiestä vastaan saatetaan ryhtyä toimiin ulkomaisen vakuutusyhtiön kotimaassa. Suomen lainsäädännöllä ei voida rajoittaa yhtiön tai sen omistajien oikeutta esimerkiksi korvauskanteen nostamiseen kotimaassaan siellä voimassa olevien säännösten mukaan.

41 §. Pykälä sisältäisi säännökset ulkomaista vakuutusyhtiötä vastaan riita-asiana ajettavan kanteen oikeuspaikasta ja haasteen tiedoksi antamisesta.

Oikeudenkäymiskaaren mukaan kannetta liikkeenharjoittajaa vastaan on yleensä ajettava hänen koti- tai toimipaikkansa tuomioistuimessa. Koska ulkomaisen vakuutusyhtiön toimintaa Suomessa johdetaan tänne perustetusta edustustosta, ehdotetaan pykälän 1 momentissa säädettäväksi, että edustuston sijaintipaikan tuomioistuimien olisi toimivaltainen käsittelemään yhtiön täällä harjoittamaa vakuutusliikettä koskevan riita-asian, jossa yhtiö on vastaajana. Jollei yhtiö ole perustanut edustustoa Suomeen, voitaisiin riita-asia käsitellä Helsingin raastuvanoikeudessa.

Tällaista asiaa koskeva kanne voitaisiin nostaa muussakin tuomioistuimessa, jos niin on erikseen säädetty. Esimerkiksi kuluttajansuojalain mukaan kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisessä riita-asiaassa kuluttaja voi nostaa kanteen myös oman kotipaikkansa alioikeudessa.

Asianosaisilla olisi lisäksi oikeus sopia vakuutusliikettä koskevan riita-asian käsittelemisestä muussakin alioikeudessa. Kotimaisten vakuutusyhtiöiden yleisten vakuutusehtojen mukaan yhtiön korvauspäätökseen tyytymätön vakuutuksenottaja voi panna vireille kanteen yhtiötä vastaan paitsi Suomessa olevassa vakuutuksenottajan tai vakuutusyhtiön kotipaikan alioikeudessa myös täällä olevassa vahinkopaikan alioikeudessa. Myös ulkomaisten vakuutusyhtiöiden tulisi ottaa vakuutusehtoihinsa vastaava määräys.

Pykälän 2 momentin mukaan pääasiamiehelle tiedoksi annettu haaste katsottaisiin yhtiölle toimitetuksi. Jos pääasiamiehenä toimii suomalainen vakuutusyhtiö, katsottaisiin haaste

vastaavasti toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi tämän yhtiön toimitusjohtajalle tai hallituksen jäsenelle.

42 §. Suomessa toimiluvan saaneiden vakuutusyhtiöiden toiminnan valvonta on perinteisesti ollut sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänä. Sen sijaan ministeriön valvontavelvollisuutta ei ole ulotettu koskemaan sitä, harjoitako ulkomainen vakuutusyhtiö tai joku sen lukuun maassamme vakuutusliikettä ilman laissa vaadittua toimilupaa. Koska tällainen toiminta on rangaistavaa, asian selvittäminen ja tutkinnan järjestäminen kuuluu poliisille. Kun ministeriön tietoon on tullut, että jonkun epäillään harjoittavan ulkomaisen vakuutusyhtiön lukuun Suomessa vakuutusliikettä ilman toimilupaa, on ministeriö oma-aloitteisesti ollut yhteydessä toiminnan harjoittajaan. Yleensä selvitykset eivät ole antaneet ministeriölle aihetta enempään toimiin.

Ministeriön valvontavelvollisuuden laajentamista tältä osin on kuitenkin pidettävä tarkoituksenmukaisena. Pykälän mukaan ministeriön tulisi hankkia selvitystä ulkomaisen vakuutusyhtiön lukuun Suomessa harjoitetusta toiminnasta, jos ministeriöllä on syytä olettaa tätä toimintaa harjoitettavan ilman laissa säädettyä toimilupaa. Jos asia on jo poliisin tutkittavana, ministeriöllä ei olisi velvollisuutta asian enempään selvittämiseen.

Toiminnan harjoittajaan ei voitaisi kohdistaa pakotteita, vaikka hän ei toimittaisikaan ministeriölle sen pyytämiä selvityksiä. Selvitysten toimittamatta jättäminen ei olisi myöskään rangaistava teko.

Ministeriön velvollisuus koskisi selvitysten hankkimista Suomesta. Ministeriö voisi kuitenkin kääntyä myös asianomaisen vakuutusyhtiön tai sen toimintaa valvovan ulkomaisen viranomaisen puoleen.

Jos ministeriön saamat selvitykset osoittavat, että kysymyksessä on vakuutusliikkeen harjoittaminen Suomessa, ministeriö ilmoittaisi asiasta poliisille. On kuitenkin mahdollista, ettei ulkomaisen vakuutusyhtiön lukuun Suomessa toimiva henkilö ole mieltänyt toimintansa täyttävän vakuutusliikkeen harjoittamisen tunnusmerkkejä. Jotta henkilö voisi mahdollisimman pian saattaa toimintansa lain mukaiseksi, ehdotetaan, että ministeriö voisi tarvittaessa kehottaa asianomaista henkilöä määräjassa hakemaan toimilupaa, muuttamaan toimintansa ministeriön ilmoittamalla tavalla tai lopettamaan toimintansa.

43 §. Pykälä sisältäisi säännökset vakuutusliikkeen luvattomasta harjoittamisesta sekä sosiaali- ja terveysministeriön kuulemisesta syyteen nostamisen ja rikosasian käsittelyn yhteydessä.

Suomessa vakuutusliikettä harjoittavalla ulkomaisella vakuutusyhtiöllä tulee olla siihen toimilupa. Toimiluvan saanut yhtiö ei saisi täällä harjoittaa muuta elinkeinoa kuin vakuutusliikettä eikä henki- tai eläkevakuutusliikettä harjoittava yhtiö harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin henkilövakuutusta ja sen jälleenvakuutusta. Yhtiö ei saisi Suomessa antaa uusia vakuutuksia, jos ministeriö on 26 §:n 2 momentin nojalla niin määrännyt taikka jos yhtiön toimilupa on lakannut tai yhtiön omaisuus on luovutettu konkurssiin. Näiden säännösten vastaisesti toimiva henkilö olisi pykälän 1 momentin mukaan tuomittava siten, kuin vakuutusyhtiölaissa on säädetty vakuutusliikkeen luvattomasta harjoittamisesta. Vakuutusyhtiölain 18 luvun 3 §:n mukaan rangaistuksena tästä rikoksesta on, jollei teko ole vähäinen, sakkoa tai vankeutta enintään yksi vuosi.

Vakuutusliikkeen harjoittamista koskevien säännösten soveltaminen edellyttää erityisasiantuntemusta. Tästä syystä ehdotetaan 2 momentissa säädettäväksi, että virallisen syyttäjän on ennen vakuutusliikkeen luvattomasta harjoittamista koskevan syytteen nostamista hankittava sosiaali- ja terveysministeriön lausunto ja että tuomioistuimen on tätä rikosasiaa käsitellessään varattava ministeriölle tilaisuus tulla kuulluksi.

44 §. Pykälässä säädettäisiin rangaistuksesta sille, joka tämän lain mukaan sosiaali- ja terveysministeriölle toimitettavassa asiakirjassa antaa ministeriölle vääriä tietoja, rikkoo säännöksiä selvitysmenettelyä koskevan kertomuksen laatimisesta tai ministeriön 27 §:n nojalla määräämän kiellon vastaisesti luovuttaa tai panttaa ulkomaisen vakuutusyhtiön hallinnassa Suomessa olevaa omaisuutta.

Ulkomaiseen vakuutusyhtiöön kohdistuva viranomaisvalvonta perustuu olennaiselta osin ministeriölle annettuihin tietoihin. Sen tehoteeksi, että tiedot ovat oikeat, väärin tietojen antaminen ehdotetaan rangaistavaksi. Valvonnan tehokas toteuttaminen ja vakuutusasiakkaiden etujen suojaaminen vaativat myös, että aiheeton viivyttely selvitysmenettelyä koskevan kertomuksen laatimisessa sekä yhtiön Suomessa olevaa omaisuutta koskevan luovutus- ja

panntauskiellon rikkominen säädetäisiin rangaistavaksi.

Asianomainen henkilö olisi tuomittava siten, kuin vakuutusyhtiölaissa on säädetty vakuutusyhtiörikkoksesta. Vakuutusyhtiölain 18 luvun 4 §:n mukaan sanotusta teosta on tuomittava, jollei se ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

45 §. Pykälä sisältäisi säännöksen vakuutusyhtiörikkomuksesta. Lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentin mukaan Suomessa toimiluvan saanut ulkomainen vakuutusyhtiö ei saisi ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta liiketoimintaa kuin vakuutusliikettä harjoittavan suomalaisen yrityksen osakepääomasta tai äänivallasta yli 20 prosenttia. Esillä olevan pykälän mukaan henkilö, joka tällaisessa tapauksessa on laiminlyönyt hakea ministeriön lupaa, olisi tuomittava siten, kuin vakuutusyhtiölaissa on säädetty vakuutusyhtiörikkomuksesta. Vakuutusyhtiölain 18 luvun 5 §:n mukaan vakuutusyhtiörikkomuksesta voidaan tuomita sakkoon.

46 §. Pykälä sisältäisi rangaistusäännöksen vakuutussalaisuuden luvattomasta ilmaisemisesta.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettu salassapitovelvollisuus koskisi sekä ulkomaisen vakuutusyhtiön palveluksessa olevia henkilöitä että valvontatehtäviä suorittavia virkamiehiä. Asianomaisen suostumuksetta ei saisi antaa tietoja henkilön terveydentilasta tai taloudellisesta asemasta eikä liike- tai ammatillisaisuudesta. Esimerkiksi taloudellista asemaa koskevia tietoja ulkomainen vakuutusyhtiö saa haltuunsa paitsi vakuutusluheen myös vakuutusliikkeeseen liittyvän luotonannon perusteella.

Salassapitovelvollisuuden rikkonut henkilö olisi tuomittava vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 §:ssä säädettyllä tavalla eli sakkoon, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Pykälän 2 momentin mukaan kysymyksessä olisi asianomistajarikos, toisin sanoen virallinen syyttäjä ei saisi nostaa syytettä vakuutussalaisuuden luvattomasta ilmaisemisesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteen pantavaksi.

47 §. Pykälässä säädetäisiin muutoksenhausta sekä eräiden päätösten ja määräysten täytäntöönpanokelpoisuudesta.

Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvoston ja sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain

nojalla antamaan päätökseen ja määräykseen haettaisiin muutosta siinä järjestyksessä, kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty. Tämä viittaussäännös ehdotetaan otettavaksi lakiin siksi, että toimilupaa hakevalla ulkomaisella vakuutusyhtiöllä olisi jo tämän lain nojalla tieto Suomen hallinto-oikeudellisesta oikeussuojajärjestelmästä.

Ulkomaisen vakuutusyhtiön valvonnan taroituksenmukainen järjestäminen ja vakuutettujen etujen suojaaminen vaativat, että yhtiön valvontaa koskevat päätökset ja määräykset voidaan viivytyksettä panna täytäntöön. Tämän vuoksi ehdotetaan 2 momentissa säädetäväksi, että valtioneuvoston ja ministeriön päätös tai määräys, joka on annettu jonkin 17 §:n 3 momentissa, 23 tai 25 §:ssä, 26 §:n 1—3 momentissa tai 27 §:ssä olevan säännöksen nojalla, voitaisiin panna täytäntöön valitukselta huolimatta. Vastaava säännös sisältyy vakuutusyhtiölain 14 luvun 10 §:ään.

Jos valtioneuvoston tai ministeriön mainitusta päätöksestä on valitettu, korkein hallinto-oikeus voi muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain 14 §:n 3 momentin nojalla kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi.

Esillä olevan pykälän 2 momentin säännöstä ei sen sijaan sovellettaisi ministeriön päätökseen uhkasakon asettamisesta. Ministeriö ei siten voisi pyytää lääninhallitusta tuomitsemaan uhkasakkoa maksettavaksi ennen kuin asettamispäätös on saanut lainvoiman.

48 §. Pykälän mukaan tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annettaisiin tarvittaessa asetuksella.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

49 §. Lakiehdotus poikkeaa voimassa olevasta laista muun muassa pääomavaatimusten kohdalla. Siirtyminen uuteen lakiin vaatii tämän vuoksi yksityiskohtaisia säännöksiä, jotka sisältyvät tähän ja seuraavaan pykälään. Uusi laki ehdotetaan tulevaksi voimaan noin kolmen kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan uudella lailla kumottaisiin ulkomaisen vakuutuslaitoksen oikeudesta harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa annettu laki (*vanha laki*) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Uutta lakia yleensä

sovellettaisiin myös niihin ulkomaisiin vakuutusyhtiöihin, jotka toimivat Suomessa uuden lain tullessa voimaan.

Pykälän 2 *momentin* mukaan uuden lain voimaan tullessa toiminnassa olevalla yhtiöllä olisi sille vanhan lain nojalla myönnetyn luvan mukainen oikeus vakuutusliikkeen harjoittamiseen Suomessa. Valtioneuvosto ratkaisisi mahdolliset erimielisyydet luvan sisällöstä.

Uuden lain säännöksiä sovellettaisiin myös lain voimaan tullessa vireillä oleviin toimilupahakemuksiin. Pykälän 3 *momentin* mukaan tällainen hakemus olisi täydennettävä 6 §:ssä mainittujen vaatimusten mukaiseksi. Hakemukseen olisi liitettävä muun muassa toimintasuunnitelma ja perustehakemus.

50 §. Pykälä sisältää säännöksiä uuden lain voimaan tullessa Suomessa toiminnassa olevien ulkomaisten vakuutusyhtiöiden velvollisuudesta saattaa toimintansa uuden lain mukaiseksi.

Pykälän 1 *momentin* mukaan yhtiöiden olisi ensinnäkin viipymättä ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle edustustonsa osoite ja toimitettava ministeriölle ne yleiset ja erityiset vakuutusehdot, jotka koskevat yleisölle vakioehdoilla tarjottavia vakuutuksia, sekä tällaisten vakuutusten maksutaulustot.

Koska uuden lain pääomavaatimukset ovat olennaisesti nykyisiä korkeammat, yhtiöille varattaisiin riittävä aika vakuuden asettamiseen ja vastuuvelan kattamiseen. Vakuus olisi asetettava vuoden kuluessa uuden lain voimaantulosta. Vakuus määräytyisi 13 §:n mukaisesti. Sanotun pykälän 3 *momentissa* mainittua kolmen vuoden aikaa laskettaessa otettaisiin huomioon myös aika, jonka yhtiö on toiminut Suomessa välittömästi ennen uuden lain voimaantuloa.

Yhtiön olisi haettava ministeriön vahvistus vakuutuksen perusteille ja otettava vakuutusmatemaatikko niin ikään vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Todistus siitä, että vastuuvelan kate vastaa säädettyjä vaatimuksia, olisi toimitettava ministeriölle viimeistään lain voimaantulovuotta seuraavalta kalenterivuodelta laadittavan kertomuksen liitteenä.

Pykälän 2 *momentin* mukaan yhtiö saisi edelleen omistaa vanhan lain voimassa ollessa hankkimansa suomalaisten yritysten osakkeet ja osuudet, vaikka omistusosuus ylittäisikin 3 §:n 2 *momentissa* mainitun enimmäismäärän eli 20 prosenttia. Tämän määrän ylittävää suhteellista omistusosuuttaan yhtiö ei kuitenkaan saisi nostaa ilman ministeriön kussakin tapauksessa antamaa lupaa. Ehdotetut säännökset vastaavat vakuutusyhtiölain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta annetun lain (328/87) voimaantulosäännöksen 2 *momenttia*.

Pykälän 3 *momentin* mukaan vakuutena pidettäisiin vanhan lain nojalla Suomen Pankkiin talletettua rahamäärää, kunnes yhtiö on asettanut uuden lain vaatiman vakuuden.

Ennen uuden lain voimaantuloa päättyneeltä tilivuodelta ministeriölle annettava kertomus yhtiön toiminnasta Suomessa on laadittava aikaisempaa lakia noudattaen. Jos kertomus koskee ennen uuden lain voimaantuloa alkannutta tilivuotta ja se laaditaan lain jo tultua voimaan, saataisiin siihen pykälän 4 *momentin* mukaan soveltaa joko uutta tai vanhaa lakia.

2. Voimaantulo

Lain vahvistamisen ja voimaantulon välisen ajan tulisi olla riittävän pitkä, jotta viranomaiset ja Suomessa toiminnassa olevat ulkomaiset vakuutusyhtiöt voisivat varautua lain soveltamiseen. Tämän vuoksi laki ehdotetaan tulevaisuudessa voimaan noin kolmen kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleisiä säännöksiä

1 §

Ulkomaisella vakuutusyhtiöllä on oikeus Suomessa harjoittaa vakuutusliikettä siten kuin tässä laissa säädetään. Tätä lakia ei sovelleta jälleenvakuutusliikkeeseen.

Mitä tässä laissa on säädetty ulkomaisesta vakuutusyhtiöstä, koskee vastaavasti muuta siihen rinnastettavaa ulkomaista vakuutusyhteisöä.

2 §

Ulkomainen vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa ilman valtioneuvoston antamaa toimilupaa.

Suomessa tapahtuvaa liiketoimintaansa varten yhtiön on perustettava tänne edustusto, jota johtaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hyväksymä pääasiamies. Jos pääasiamiehenä toimii suomalainen vakuutusyhtiö, edustustona pidetään tämän yhtiön sellaiseksi ilmoittamaa konttoria.

3 §

Toimiluvan Suomessa saanut ulkomainen vakuutusyhtiö ei saa täällä harjoittaa muuta elinkeinoa kuin vakuutusliikettä. Henki- tai eläkevakuutusliikettä harjoittava yhtiö ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin henkilövakuutusta ja sen jälleenvakuutusta.

Toimiluvan Suomessa saanut ulkomainen vakuutusyhtiö ei saa ilman sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön lupaa omistaa muuta elinkeinoa kuin vakuutusliikettä harjoittavan suomalaisen osakeyhtiön osakepääomasta enempää kuin määrän, joka vastaa 20 prosenttia yhtiön osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden äänimäärästä, jollei yhtiön toimintaa voida pitää vakuutusliikkeeseen liittyvänä ja tämän kannalta tarkoituksenmukaisena taikka jollei yhtiö ole asunto- tai kiinteistöyhtiö. Mitä edellä on sanottu osakeyhtiön osakkeista ja niiden tuottamasta äänimäärästä, sovelletaan myös vastaavaan määräämisvaltaan muussa suomalaisessa yrityksessä. Jos ulkomaisella vakuutusyhtiöllä on enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamasta äänimäärästä sellaisessa suomalaisessa osakeyhtiössä tai vastaava määräämisvalta sellaisessa muussa suomalaisessa yrityksessä, joka harjoittaa muuta elinkeinoa kuin vakuutusliikettä, käytetään mainitusta osakeyhtiöstä tai yrityksestä tässä laissa nimitystä sivuyhtiö.

Sovellettaessa 2 momentissa säädettyä rajoitusta ulkomaiseen vakuutusyhtiöön otetaan huomioon myös yhtiön sivuyhtiölle sekä yhtiön ja sen sivuyhtiön perustamalle eläkesäätiölle kuuluvat osakkeet ja määräämisvalta. Jos ulkomainen vakuutusyhtiö on samassa konsernissa toisen Suomessa toimiluvan saaneen vakuutusyhtiön kanssa, otetaan vastaavasti huomioon tälle toiselle vakuutusyhtiölle, sen sivu-

yhtiölle ja niiden perustamalle eläkesäätiölle kuuluvat osakkeet ja määräämisvalta.

4 §

Ulkomaisen vakuutusyhtiön Suomessa harjoittamaa toimintaa koskeissa oikeussuhteissa noudatetaan Suomen lakia.

Yhtiö on myös velvollinen vastaamaan Suomen tuomioistuimissa ja noudattamaan Suomen viranomaisten päätöksiä ja määräyksiä.

Yhtiön valvonta Suomessa kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle.

Toimilupa

5 §

Valtioneuvosto antaa hakemuksesta toimiluvan ulkomaiselle vakuutusyhtiölle, jos aiotun vakuutusliikkeen ei katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä eikä muutaakaan vastasyitä ole.

Toimilupa voi koskea enintään sen laajuista vakuutusliikettä, jota yhtiö laillisesti harjoittaa kotimaassaan. Toimilupa voidaan erityisestä syystä rajoittaa koskemaan tiettyä vakuutuslajia tai asiakasryhmää. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon aiotun vakuutusliikkeen laatu ja laajuus sekä vaikutus vakuutustoiminnan kehitykseen. Oikeudesta harjoittaa lakisääteistä vakuutusliikettä on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty.

Toimilupa voidaan antaa määräajaksi, kuitenkin enintään 10 vuodeksi, tai olemaan voimassa toistaiseksi. Valtioneuvosto voi hakemuksesta jatkaa määräajaksi annettua toimilupaa, päättää toimiluvan olemaan voimassa toistaiseksi taikka laajentaa tai muutoin muuttaa toimiluvan koskemaan sellaista vakuutusliikettä, jota voimassa olevassa toimiluvassa ei ole mainittu.

6 §

Ulkomaisen vakuutusyhtiön on toimilupahakemukseensa liitettävä seuraavat asiakirjat ja selvitykset:

- 1) yhtiöjärjestys tai säännöt;
- 2) todistus siitä, että yhtiö kotimaassaan harjoittaa hakemuksessa tarkoitettua vakuutusliikettä ja kuinka kauan sitä on harjoitettu;
- 3) tilinpäätökset, hallituksen toimintakertomukset ja tilintarkastajien lausunnot viimeisiltä kolmelta tilikaudelta;

4) yhtiön kotimaan vakuutustarkastuksesta vastaavan viranomaisen ilmoitus siitä, onko se yhtiön toiminnan johdosta kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana antanut yhtiölle huomautusta sekä mitä mahdollinen huomautus on sisältänyt;

5) suunnitelma toiminnasta Suomessa (*toimintasuunnitelma*);

6) pääasiamiehen hyväksymistä koskeva 10 §:ssä säädetty hakemus;

7) selvitys siitä, että yhtiön puolesta annetut asiakirjat on laadittu tämän kotimaan lakien mukaisesti ja että nämä on antanut siihen oikeutettu henkilö;

8) todistus siitä, että 13 §:ssä säädetty vakuus on asetettu; ja

9) hakemus 14 ja 18 §:ssä tarkoitettujen perusteiden vahvistamiseksi.

Yhtiön on sosiaali- ja terveysministeriön kehotuksesta toimitettava tämän vaatimat lisäselvitykset. Ministeriö voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksia 1 momentissa säädettyistä vaatimuksista.

Jos hakemus tarkoittaa määräajaksi annetun toimiluvan jatkamista taikka toimiluvan laajentamista tai muuta muuttamista, on hakemukseen liitettävä ministeriön määräämät selvitykset.

7 §

Ulkomaisen vakuutusyhtiön toimintasuunnitelmasta tulee ilmetä:

1) vakuutuslajit, joita toiminta on tarkoitettu käsittämään;

2) selvitys yleisistä ja erityisistä vakuutusehdoista, jotka koskevat vakioehdoilla tarjottavia vakuutuksia, ja tällaisten vakuutusten maksutaulustoista;

3) arvio toiminnan tuloksesta kolmelta ensimmäiseltä toimintavuodelta siten, että arviossa esitetään vakuutusmaksutulo ja korvausmeno, sijoitustoiminnan tuotot ja kulut, liikekulut sekä vakuutusmaksuvastuun ja korvausvastuun muutos;

4) arvio toiminnan perustamiskustannuksista ja selvitys siitä, että tähän tarvittavat varat ovat Suomessa käytettävissä;

5) selvitys jälleenvakuutuksen järjestämisestä; sekä

6) selvitys toiminnan muusta järjestämisestä.

Pääasiamies

8 §

Ulkomaisen vakuutusyhtiön harjoittamaa liiketoimintaa Suomessa johtaa ja hoitaa pääasiamies, joka myös edustaa yhtiötä kaikissa sanotusta toiminnasta johtuvissa oikeussuhteissa. Pääasiamiehellä on oikeus ottaa yhtiön palvelukseen vakuutusliikkeen harjoittamisessa tarvittavia, hänen johdolla ja vastuullaan toimivia muita edustajia.

9 §

Pääasiamiehen tulee asua Suomessa. Pääasiamiehenä ei voi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon. Pääasiamiehellä tulee olla sellainen perehtyneisyys vakuutustoimintaan, kuin yhtiön toiminnan laadun ja laajuuden vuoksi on tarpeen tehtävän suorittamiseksi.

Pääasiamiehenä voi myös toimia suomalainen vakuutusyhtiö. Pääasiamiehelle säädettyjen velvollisuuksien täyttämistä vastaavat siinä tapauksessa suomalaisen vakuutusyhtiön toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet.

10 §

Sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyy ulkomaisen vakuutusyhtiön hakemuksesta tämän valtuuttaman pääasiamiehen. Hakemukseen on liitettävä pääasiamiehelle annettu valtakirja ja selvitys siitä, että pääasiamies täyttää 9 §:ssä säädetty vaatimukset.

11 §

Ulkomaisella vakuutusyhtiöllä on oikeus valtuuttaa pääasiamiehelleen sijainen, joka hoitaa pääasiamiehen tehtäviä tämän ollessa siihen estyneenä. Mitä tässä laissa säädetään pääasiamiehestä, on vastaavasti sovellettava pääasiamiehen sijaiseen.

12 §

Jos ulkomaisella vakuutusyhtiöllä ei ole Suomessa 9 §:ssä säädetty vaatimukset täyttävää pääasiamiestä tai tämän sijaista, sosiaali- ja terveysministeriön tulee määrätä väliaikainen pääasiamies hoitamaan pääasiamiehen tehtäviä, kunnes yhtiö on valtuuttanut uuden pääasiamiehen, jonka ministeriö on hyväksynyt, taikka pääasiamiestä koskeva este on lakannut. Väliaikaiselle pääasiamiehelle on yhtiön suoritettava ministeriön hyväksymä palkkio.

Pääomavaatimukset

13 §

Ulkomaisen vakuutusyhtiön on asetettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymään suomalaiseen pankkiin ministeriön määräämin ehdoin vakuus. Toiminnan aikana vakuuden määrää tarkistetaan jäljempänä tässä pykälässä säädetyllä tavalla.

Vakuuden arvon tulee olla vähintään seuraava:

1) henki- tai eläkevakuutusliikettä harjoitettaessa 12 000 000 markkaa;

2) luotto-, vastuu- tai keskeytysvakuutusliikettä harjoitettaessa 12 000 000 markkaa;

3) palo- tai merivakuutusliikettä harjoitettaessa 10 000 000 markkaa; ja

4) muuta vakuutusliikettä harjoitettaessa 6 000 000 markkaa.

Yhtiön toimittua Suomessa kolme vuotta ministeriö voi hakemuksesta liikkeen laajuuden ja laadun huomioon ottaen hyväksyä 2 momentissa säädettyä pienemmän vakuuden, jonka arvon tulee kuitenkin olla vähintään puolet siinä säädetystä määrästä. Ministeriö voi peruuttaa tässä tarkoitetun hyväksymisensä tai muuttaa sitä.

Toiminnan aikana vakuuden arvon on kuitenkin aina oltava vähintään 40 prosenttia yhtiön Suomessa harjoittaman ensivakuutusliikkeen vuotuisesta vakuutusmaksutulosta.

Vakuuden tulee olla sellaisia arvopapereita tai sitoumuksia, jotka ministeriö on vakuudeksi hyväksynyt. Yhtiö voi ministeriön määrämällä tavalla vaihtaa niitä tai saada niitä takaisin. Yhtiön on huolehdittava, ettei vakuuden arvo alita edellä säädettyjä vähimmäismääriä.

Edellä 2 momentissa säädettyjä markkamääriä voidaan asetuksella muuttaa yleisessä hintatasossa tapahtuvasta kehitystä vastaavasti.

14 §

Ulkomaisen vakuutusyhtiön on Suomessa harjoittamansa ensivakuutusliikkeen osalta laskettava vastuuvetka. Se muodostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta siten, kuin vakuutusyhtiölaissa (1062/79) on säädetty.

Vastuuvetkaa laskettaessa on noudatettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia perusteita.

15 §

Vastuuvelka on katettava ja vastuuvelan kate luetteloitava sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaisesti. Luetteloidun katteen tulee olla ministeriön hyväksymiä arvopapereita tai sitoumuksia taikka muuta ministeriön hyväksymää omaisuutta. Luetteloidun katteen veroisena pidetään:

1) suomalaisen jälleenvakuutuksenantajan vastuuta 14 §:ssä tarkoitetusta vastuuvelasta, jollei jälleenvakuutuksenantaja ole selvitystilassa tai vakuutusyhtiölain 14 luvun 6 §:ssä tarkoitetussa asemassa;

2) ulkomaisen jälleenvakuutuksenantajan vastuuta enintään ministeriön hyväksymään määrään; ja

3) maksamattomien vakuutusmaksujen niitä osia, jotka vakuutusmaksuvastuuta laskettaessa on oletettu maksetuksi.

Luetteloituna katteena oleva omaisuus on säilytettävä Suomessa siten, kuin ministeriö lähemmin määrää.

16 §

Vakuutena olevia varoja saadaan käyttää ainoastaan sellaisten vakuutus sopimuksiin perustuvien velkojen maksamiseen, jotka koskevat yhtiön Suomessa harjoittamaa ensivakuutusliikettä.

Vakuutuksenottajilla ja muilla vakuutus sopimuksista johtuvien saamisten haltijoilla on samanlainen etuoikeus luetteloituna katteena olevaan omaisuuteen kuin irtaimen pantin haltijalla. Mitä tässä on säädetty, ei koske jälleenvakuutusta.

Edellä 2 momentissa säädetty etuoikeus ei huononna omaisuuteen vahvistetun kiinnityksen haltijan oikeutta.

Vakuutustoiminnan harjoittaminen

17 §

Ulkomainen vakuutusyhtiö, jolle valtioneuvosto on antanut toimiluvan, ei saa aloittaa toimintaansa Suomessa ennen kuin sosiaali- ja terveysministeriö on hyväksynyt pääasiamiehen ja vahvistanut 14 ja 18 §:ssä tarkoitetut perusteet.

Toiminnan aloittamisesta ja edustuston osoitteesta on pääasiamiehen viipymättä ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

Jollei toimintaa ole aloitettu kahden vuoden

kuluessa toimiluvan antamisesta, valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan.

18 §

Ulkomaiseen vakuutusyhtiöön sovelletaan, mitä vakuutusyhtiölaissa on säädetty sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamista perusteista, jollei tästä laista muuta johdu.

19 §

Vakuutusteknisten laskelmien ja selvitysten laatimista varten ulkomaisella vakuutusyhtiöllä on oltava vakuutusyhtiölaissa tarkoitetut kelpoisuusehdot täyttävä vakuutusmatemaatikko.

Vakuutusmatemaatikon ottamisesta ja eroamisesta on viipymättä tehtävä ilmoitus sosiaali- ja terveysministeriölle.

20 §

Ulkomaisen vakuutusyhtiön on noudatettava Suomessa harjoittamassaan vakuutustoiminnassa hyvää vakuutustapaa.

21 §

Ulkomaisen vakuutusyhtiön on markkinoinnissaan ilmoitettava kotimaansa ja yhtiömuotonsa.

Vakuutusyhtiöiden valvonta

22 §

Ulkomaisen vakuutusyhtiön on vuosittain laadittava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman kaavan mukainen kertomus toiminnastaan ja tilastaan Suomessa sekä ministeriön antamien määräysten mukainen selostus vastuuvelan laskemisesta ja, milloin kysymys on henki- tai eläkevakuutusyhtiöstä, tutkimus vakuutusliikkeestä. Kertomukseen on liitettävä todistus siitä, että vakuus ja kate vastaa 13 ja 15 §:ssä säädettyjä vaatimuksia. Pääasiamiehen tulee toimittaa tässä tarkoitetut asiakirjat ministeriölle sen määräämässä ajassa.

Ministeriöllä on sen estämättä, mitä muualla laissa on säädetty, oikeus antaa yhtiön kirjanpidosta määräyksiä, jotka johtuvat vakuutus toiminnan erityisluonteesta.

23 §

Pääasiamiehen tulee viipymättä toimittaa sosiaali- ja terveysministeriölle:

1) yhtiön nimen sekä yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muutokset;

2) jäljennös kultakin tilikaudelta laaditusta yhtiön tilinpäätöksestä;

3) tieto yhtiön kotimaan vakuutustarkastuksesta vastaavan viranomaisen yhtiölle antamasta huomautuksesta;

4) edellä 7 §:n 2 kohdassa tarkoitetut vakuutusehdot ja maksutaulustot sekä niiden muutokset;

5) edellä 7 §:n 5 ja 6 kohdassa tarkoitettujen selvitysten olennaiset muutokset; ja

6) tieto edustuston osoitteen sekä pääasiamiehen nimen, kansalaisuuden ja kotipaikan muutoksesta.

Pääasiamiehen tulee antaa ministeriölle yhtiöstä ja sen toiminnasta Suomessa muitakin valvontaa varten tarvittavia tietoja.

24 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi sakon uhalta velvoittaa pääasiamiehen toimittamaan ministeriölle 17 §:n 2 momentissa sekä 22 ja 23 §:ssä tarkoitetut asiakirjat, selvitykset ja tiedot.

Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Uudenmaan lääninhallitus.

25 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus tarkastaa ulkomaisen vakuutusyhtiön ja sen sivuyhtiön liikettä ja muuta toimintaa. Tarkastusta varten ministeriö voi määrätä erityisen asiantuntijan. Hänen palkkionsa vahvistaa ministeriö, ja se suoritetaan asianomaisen yhtiön varoista ministeriön määräämällä tavalla.

Jos erityistä syytä on, ministeriö voi ottaa haltuunsa tarkastuksen alaisia asiakirjoja. Yhtiön pyynnöstä niistä on annettava maksutta jäljennös yhtiölle.

26 §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa ulkomaiselle vakuutusyhtiölle huomautuksen, kehottaa yhtiötä korjaamaan asian määrääjässä tai kieltää yhtiötä jatkamasta ministeriön virheellisenä pitämää menettelyä:

1) jos yhtiö ei noudata lakia, toimilupaa, yhtiöjärjestystä tai sääntöjä, vakuutusta varten vahvistettuja perusteita taikka tämän lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä;

2) jos yhtiön asettama vakuus tai kate taikka yhtiön toiminnan muu peruste ei enää ole tämän lain mukainen; tai

3) jos yhtiön toiminnassa on ilmennyt väärinkäytöksiä.

Jollei edellä tässä pykälässä tarkoitettua kehotusta tai kieltä noudateta, ministeriö voi kieltää yhtiötä antamasta uusia vakuutuksia, kunnes asia on korjattu, ja valtioneuvosto voi rajoittaa tai peruuttaa yhtiön toimiluvan.

Jos yhtiö harjoittaa vakuutusliikettä olennaisesti suppeampana kuin mihin toimilupa oikeuttaa tai jos niissä olosuhteissa, joiden vallitessa toimilupa on annettu, on tapahtunut olennaisia muutoksia, valtioneuvosto voi rajoittaa tai peruuttaa yhtiön toimiluvan.

Ministeriö voi asettaa uhkasakon 1 momentissa tarkoitettua kehotuksen tai kiellon tehostamiseksi. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Uudenmaan lääninhallitus.

27 §

Jos ulkomainen vakuutusyhtiö ei ole noudattanut sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain nojalla antamaa kehotusta täydentää asettamaansa vakuutta tai katetta, ministeriö voi ottaa haltuunsa yhtiön Suomessa olevaa omaisuutta vakuuden tai katteen puuttuvaa määrää vastaavasti. Ministeriö voi myös kieltää yhtiötä luovuttamasta tai panttaamasta yhtiön hallinnassa Suomessa olevaa omaisuutta.

28 §

Ulkomaisen vakuutusyhtiön velvollisuudesta suorittaa maksu vakuutuslaitosten valvonnasta johtuvien kustannusten korvaamiseksi on säädetty erikseen.

Toiminnan lopettaminen

29 §

Jos ulkomainen vakuutusyhtiö aikoo lopettaa vakuutusliikkeen harjoittamisen Suomessa, yhtiön on haettava valtioneuvostolta toimiluvan peruuttamista.

30 §

Jos ulkomaisen vakuutusyhtiön toimilupa on peruutettu tai muutoin lakannut, yhtiön on viipymättä asetettava pääasiamiehen tilalle selvitysmies huolehtimaan yhtiön täällä harjoittaman vakuutusliikkeen selvittämisestä. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on lisäksi oikeus määrätä yksi selvitysmies. Ministeriöllä on niin ikään oikeus, kunnes yhtiö on asettanut selvitysmiehen, määrätä väliaikainen selvitysmies.

Selvitysmiehestä ja väliaikaisesta selvitysmiehestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä

laissa on säädetty pääasiamiehestä ja väliaikaisesta pääasiamiehestä.

Jos selvitysmiehet eivät ole kahden vuoden kuluessa toimiluvan lakkaamisesta aikaansaaneet sopimusta yhtiön vakuutuskannan luovuttamisesta 35 §:n mukaisesti tai jollei vakuutusliikettä muutoin ole sanotussa ajassa selvitetty, ministeriö voi määrätä ajankohdan, jolloin yhtiön vakuutukset päättyvät. Muutoin noudetaan soveltuvin osin, mitä vakuutusyhtiölain 15 luvun 14 §:ssä on säädetty.

31 §

Tehtävänsä suorittuaan selvitysmiesten tulee viipymättä laatia selvitysmenettelyä koskeva kertomus ja toimittaa se sosiaali- ja terveysministeriölle.

Kun yhtiö osoittaa täyttäneensä 16 §:ssä tarkoitetut velvoitteensa tai muuten niistä laillisesti vapautuneensa, on sillä oikeus saada takaisin 13 §:ssä tarkoitetut varat.

32 §

Ulkomaisen vakuutusyhtiön omaisuus voidaan luovuttaa Suomessa konkurssiin pääasiamiehen tai, kun yhtiön toimilupa on peruutettu tai muutoin lakannut, selvitysmiesten päätöksen perusteella.

Konkurssin aikana edustavat konkurssivelallisen olevaa yhtiötä pääasiamies tai ennen konkurssin alkamista asetetut selvitysmiehet. Konkurssin aikana voidaan kuitenkin hyväksyä uusi pääasiamies tai uusia selvitysmiehiä.

Kun yhtiön omaisuus on luovutettu konkurssiin, tuomioistuimen tulee viipymättä ilmoittaa siitä ja paikalletulopäivästä sosiaali- ja terveysministeriölle. Tuomioistuimen tulee niin ikään, jos ministeriö tekee siitä esityksen, määrätä uskotuksi miehiksi ja toimitsijamieheksi ministeriön ehdottama henkilö valittujen lisäksi.

33 §

Mitä 16 §:ssä on säädetty vakuutena olevien varojen käyttämisestä ja etuoikeudesta lueteloituna katteena olevaan omaisuuteen, on noudatettava sen estämättä, että ulkomaisen vakuutusyhtiön omaisuus on luovutettu konkurssiin. Sosiaali- ja terveysministeriön on kuitenkin määrättävä vakuutena ja lueteloituna katteena oleva omaisuus erotettavaksi konkurssihallinnosta erityiseksi selvityspesäksi. Siihen on myös viipymättä siirrettävä niin suuri määrä yhtiön muuta omaisuutta, että erityisen selvityspesän omaisuus vastaa 14 §:ssä tarkoi-

tettua vastuuvelkaa ja arvioituja selvityskustannuksia.

Ministeriön tulee samalla määrätä yksi tai useampi toimitusmies hoitamaan erityistä selvityspesää. Sen varoista suoritetaan toimitusmiehille ministeriön hyväksymä palkkio. Toimitusmiehistä on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa on säädetty selvitysmiehistä.

Kun erityisen selvityspesän selvitys on saatettu loppuun, jäljellä oleva omaisuus on luovutettava konkurssipesään.

34 §

Ulkomainen vakuutusyhtiö, jonka toimilupa on peruutettu tai muutoin lakannut taikka jonka omaisuus on luovutettu konkurssiin, ei saa täällä antaa uusia vakuutuksia.

35 §

Ulkomainen vakuutusyhtiö (*luovuttava yhtiö*) voi sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella luovuttaa Suomessa harjoittamansa vakuutusliikkeen vakuutuskannan tai sen osan suomalaiselle vakuutusyhtiölle tai ulkomaiselle vakuutusyhtiölle (*vastaanottava yhtiö*), jolla on toimilupa harjoittaa sellaista vakuutusliikettä Suomessa.

Mitä vakuutuskannan luovuttamisesta on säädetty vakuutusyhtiölain 16 luvun 3 ja 5 §:ssä, on soveltuvin osin voimassa 1 momentissa tarkoitetusta vakuutuskannan ja sen osan luovuttamisesta. Luovuttavaa yhtiötä ei kuitenkaan ole velvoitettava antamaan yhtiön osakkaille tietoa vakuutusyhtiölain 16 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitetusta kuulutuksesta. Mitä vakuutusyhtiölain 16 luvun 5 §:n 2 momentissa on säädetty luovuttaneen yhtiön kotipaikasta, sovelletaan yhtiön edustuston sijaintipaikkaan.

Jos vastaanottavana yhtiönä on suomalainen vakuutusyhtiö, on sen osalta lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä vakuutusyhtiölain 16 luvun 1 §:ssä on säädetty.

Vakuutuskannan tai sen osan luovuttamista koskevat asiakirjat on pidettävä ministeriössä nähtävänä vakuutusyhtiölain 16 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräajan loppuun.

Erinäisiä säännöksiä

36 §

Sosiaali- ja terveysministeriön tulee ulkomai-

sen vakuutusyhtiön kustannuksella julkaista Virallisessa lehdessä kuulutus:

- 1) toimiluvan antamisesta, laajentamisesta ja muusta muuttamisesta sekä lakkaamisesta;
- 2) pääasiamiehen, selvitysmiehen ja toimistumiehen hyväksymisestä tai määräämisestä;
- 3) kiellosta antaa uusia vakuutuksia; ja
- 4) kiellosta luovuttaa tai pantata yhtiön hallinnassa Suomessa olevaa omaisuutta.

37 §

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää rekisteriä toimiluvan saaneista ulkomaisista vakuutusyhtiöistä. Kustakin yhtiöstä merkitään rekisteriin:

- 1) yhtiön nimi ja kotimaa;
- 2) yhtiön pääasiamiehen täydellinen nimi, kansalaisuus ja kotipaikka;
- 3) yhtiön edustuston osoite;
- 4) toimiluvan antamisen päivämäärä ja voimassaoloaika;
- 5) vakuutusliike, jota toimilupa koskee; sekä
- 6) toimiluvan peruuttaminen ja rajoittaminen, sen syy ja ajankohta.

Rekisteriin tehdyistä merkinnöistä ja niihin liittyvistä asiakirjoista on jokaisella oikeus saada tietoja.

38 §

Jos tämän lain mukaan valtioneuvostolle tai sosiaali- ja terveysministeriölle annettava asiakirja tai selvitys on laadittu muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä, siihen on ministeriön vaatimuksesta liitettävä laillisesti pätevä suomenkielinen käännös.

39 §

Viranomaisen hallussa olevan tässä laissa tarkoitetun asiakirjan julkisuudesta on voimassa, mitä yleisten asiakirjain julkisuudesta on säädetty. Sen estämättä, mitä asiakirjojen salassa pitämisestä on säädetty, sosiaali- ja terveysministeriö voi julkaista ulkomaisten vakuutusyhtiöiden Suomessa harjoittamasta toiminnasta, asemasta ja kehityksestä tilastoja, jotka on laadittu yhtäläisin perustein kaikista yhtiöistä.

40 §

Ulkomaisen vakuutusyhtiön pääasiamies on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimeksaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut yhtiölle. Sama koskee vahinkoa, jonka hän on tätä lakia, yhtiöjärjestyä tai

sääntöjä taikka vakuutusta varten vahvistettuja perusteita rikkomalla aiheuttanut vakuutusnottajalle, vakuutetulle tai muulle henkilölle.

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/74) 2 ja 6 luvussa on säädetty. Vahingonkorvausta voidaan kuitenkin sovittaa vain, jos vahingon aiheuttajan syyksi jää lievä tuottamus.

Yhtiön lukuun ajettavaa kannetta ei voida nostaa, ellei kanne perustu rangaistavaan tekkoon, kolmen vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jona se päätös tehtiin tai siihen toimenpiteeseen ryhdyttiin, johon kanne perustuu.

41 §

Sen estämättä, mitä muualla laissa on säädetty, ulkomaisen vakuutusyhtiön Suomessa harjoittamaa vakuutusliikettä koskeva riita-asia, jossa yhtiö on vastaajana, voidaan käsitellä yhtiön edustuston sijaintipaikan tuomioistuimessa. Jollei yhtiöllä ole edustustoa Suomessa, voidaan riita-asia käsitellä Helsingin raastuvanoikeudessa.

Haaste katsotaan yhtiölle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi pääasiamiehelle. Jos pääasiamiehenä toimii suomalainen vakuutusyhtiö, katsotaan haaste vastaavasti toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi suomalaisen vakuutusyhtiön toimitusjohtajalle tai hallituksen jäsenelle.

42 §

Jos sosiaali- ja terveysministeriöllä on syytä otaksua, että joku harjoittaa ulkomaisen vakuutusyhtiön lukuun Suomessa toimintaa, jota varten vaaditaan tämän lain mukainen toimilupa, ministeriön tulee hankkia siitä selvitystä ja tarvittaessa kehottaa asianomaista hakemaan määräajassa toimilupaa, muuttamaan toimintaansa ministeriön ilmoittamalla tavalla tai lopettamaan toimintansa.

43 §

Joka

1) ulkomaisen vakuutusyhtiön lukuun harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa ilman toimilupaa tai 3 §:n 1 momentin säännösten vastaisesti, tai

2) antaa 34 §:n säännösten tai sosiaali- ja terveysministeriön 26 §:n 2 momentin nojalla

määräämään kiellon vastaisesti uusia vakuutus-
sia,

on tuomittava siten, kuin vakuutusyhtiölais-
sa on säädetty vakuutusliikkeen luvattomasta
harjoittamisesta.

Virallisen syyttäjän on ennen vakuutusliik-
keen luvattonta harjoittamista koskevan syyt-
teen nostamista hankittava sosiaali- ja terveys-
ministeriön lausunto. Tuomioistuimen on tätä
rikosasiaa käsitellessään varattava ministeriölle
tilaisuus tulla kuulluksi.

44 §

Joka

1) antaa sosiaali- ja terveysministeriölle vää-
riä tietoja asiakirjassa, joka on annettava tä-
män lain nojalla,

2) rikkoo tämän lain säännöksiä selvitysmen-
nettelyä koskevan kertomuksen laatimisesta,
tai

3) ministeriön 27 §:n nojalla määräämään
kiellon vastaisesti luovuttaa tai panttaa yhtiön
hallinnassa Suomessa olevaa omaisuutta,

on tuomittava siten, kuin vakuutusyhtiölais-
sa on säädetty vakuutusyhtiörikoksesta.

45 §

Joka laiminlyö 3 §:n 2 momentissa tarkoite-
tussa tapauksessa hakea sosiaali- ja terveysmi-
nisteriön lupaa, on tuomittava siten, kuin va-
kuutusyhtiölaissa on säädetty vakuutusyhtiö-
rikkomuksesta.

46 §

Joka luvattomasti ilmaisee, mitä hän tässä
laissa säädettyjä tehtäviä täyttäessään on saa-
nut tietää ulkomaisen vakuutusyhtiön tai jon-
kun muun taloudellisesta asemasta taikka liike-
tai ammattisalaisuudesta taikka jonkun henki-
lön terveydentilasta, on tuomittava siten, kuin
vakuutusyhtiölaissa on säädetty vakuutussalai-
suuden luvattomasta ilmaisemisesta.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä
1 momentissa tarkoitettusta rikoksesta, ellei
asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syyttee-
seen pantavaksi.

47 §

Valtioneuvoston tai sosiaali- ja terveysminis-
teriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen
tai määräykseen haetaan muutosta korkeim-
malta hallinto-oikeudelta siinä järjestyksessä,
kuin muutoksenhausta hallintoasioissa ane-
tussa laissa (154/50) on säädetty.

Valtioneuvoston tai sosiaali- ja terveysminis-
teriön päätös tai määräys, joka on annettu
17 §:n 3 momentin, 23 tai 25 §:n, 26 §:n 1—3
momentin tai 27 §:n nojalla, voidaan panna
täytäntöön valituksesta huolimatta.

48 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytän-
töönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

49 §

Tämä laki, jäljempänä *uusi laki*, tulee voi-
maan päivänä kuuta 19 . Uu-
della lailla kumotaan ulkomaisen vakuutus-
laitoksen oikeudesta harjoittaa vakuutusliiket-
tä Suomessa 27 päivänä toukokuuta 1933 an-
nettu laki (175/33), jäljempänä *vanha laki*,
siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Ul-
komaiseen vakuutusyhtiöön, jolle on ennen
uuden lain voimaantuloa myönnetty lupa har-
joittaa vakuutusliikettä Suomessa, sovelletaan
mainitun ajankohdan jälkeen uutta lakia, jollei
jäljempänä tästä laista muuta johdu.

Yhtiöllä, joka on toiminnassa uuden lain
voimaan tullessa, on sille vanhan lain nojalla
myönnetyn luvan mukainen oikeus vakuutus-
liikkeen harjoittamiseen Suomessa. Jos syntyy
erimielisyyttä luvan sisällöstä, asian ratkaisee
valtioneuvosto.

Uuden lain voimaan tullessa vireillä oleva
toimilupahakemus on täydennettävä 6 §:ssä
säädettyjen vaatimusten mukaiseksi.

50 §

Uuden lain tultua voimaan Suomessa toimi-
van ulkomaisen vakuutusyhtiön tulee:

1) viipymättä ilmoittaa sosiaali- ja terveysmi-
nisteriölle edustustonsa osoite ja toimittaa mi-
nisteriölle 7 §:n 2 kohdassa tarkoitettut vakuu-
tusehdot ja maksutaulustot;

2) vuoden kuluessa uuden lain voimaantulos-
ta asettaa 13 §:ssä säädetty vakuus, hakea
ministeriön vahvistus 14 ja 18 §:ssä tarkoite-
tuille perusteille sekä ottaa 19 §:ssä tarkoitettu
vakuutusmatemaattikko; ja

3) viimeistään uuden lain voimaantuloa seu-
raavalta kalenterivuodelta laadittavan kerto-
muksen liitteenä toimittaa ministeriölle todis-
tus siitä, että vastuuvelan kate vastaa 15 §:ssä
säädettyjä vaatimuksia.

Yhtiö saa 3 §:n 2 ja 3 momentin säännösten estämättä edelleen omistaa ne osakkeet ja osuudet, jotka se sai laillisesti omistaa vanhan lain voimassa ollessa. Jos uuden lain voimaan tullessa yhtiön omistamien osakkeiden tai osuuksien määrä tai määräämisvalta ylittää uudessa laissa säädetyn enimmäismäärän, yhtiön suhteellinen osuus omistettavan yrityksen osakkeista, osuuksista tai määräämisvallasta ei saa nousta uuden lain voimaan tullessa olleesta määrästä. Jos yhtiön osuus on uuden lain voimaantulon jälkeen alentunut, mutta se edelleen ylittää uudessa laissa säädetyn enimmäis-

määrän, yhtiön suhteellinen omistusosuus ei enää saa nousta näin alentuneesta määrästä. Ministeriö voi hakemuksesta antaa luvan poiketa siitä, mitä edellä tässä momentissa on säädetty.

Kunnes yhtiö on asettanut 13 §:ssä säädetyn vakuuden, sellaisena pidetään vanhan lain nojalla Suomen Pankkiin yhtiön tallettamaa rahamäärää.

Ennen uuden lain voimaantuloa alkaneelta tilivuodelta laadittavaan kertomukseen saadaan soveltaa vanhaa lakia.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1988

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Helena Pesola*